

Møteinnkalling

Utvalg:	Formannskapet
Møtested:	Rådhuset - Formannskapssalen 2. etg.
Dato:	20.11.2024
Tid:	Kl. 11:00

Dagsplan:

(Tilsvarende Strategi og plan)

- 11:00 - 11:05 Opprop og møteinnkalling
- 11:05 - 11:25 Orientering - Hønefoss BY ved Linn Marie Hallum, daglig leder og Johannes Sangnes, styreleder
- 11:25 - 11:45 Orientering om Monserud og OBAS konkurs
- 11:45 - 12:00 Orientering om "Dialogen med Hole ang. overføringsledning til Monserud".
- 12:00 - 12:20 Orientering – Oppvekstplan
- 12:20 - 13:05 Pause/Lunsj

Gyldig forfall meldes til sekretariatet, e-post sek@ringerike.kommune.no

Varamedlemmer møter etter nærmere avtale.

Mulig inhabilitet meldes snarest til sek@ringerike.kommune.no

Saksfremlegg med vedlegg i farger er tilgjengelig på kommunens internettsider.

Sakliste

Sak nr.	Sakstittel
95/24	Felles samfunnsmedisinsk enhet for kommunene Hole, Jevnaker, Krødsherad, Modum, Ringerike og Sigdal
96/24	Eiendomsskatt 2023 og 2024 - Vurdering av lokal reduksjonsfaktor
97/24	Renovasjonsgebyr 2025 - HRA
98/24	Finansiering av kjøp boliger i 2024
99/24	Oppføring av småhus til boligsosialt formål
100/24	Startlån til førstegangsetablerere
101/24	Rv. 7 Veipakke Hallingdal. Videreføring av innkrevingen på rv. 7 Sokna – Ørgenvika for å finansiere videre utbedring og utvikling av rv. 7 gjennom Hallingdal
102/24	Søknad om private stikkledninger over kommunal eiendom

Sak nr.	Sakstittel
103/24	Kjøp av tomt - gnr/bnr 86/51
104/24	Riving av Kefas Bygget
105/24	Reservekraft på samfunsskrittiske kommunale bygg
106/24	Utprøving av lavere dekningsgrad på korttids plass
107/24	Vesterntunet- Avklaring klima- miljøkrav og parkering.
108/24	Forebyggende helsearbeid for eldre
109/24	Medhjelperfunksjon helse og omsorg
110/24	Oppvekstplan Ringerike kommune
111/24	Utbyggingsavtale - Somma pukkverk
112/24	Partnerskap med Kirkens bymisjon - videreføring av avtale
113/24	Revidert selskapsavtale Ringeriksbadet IKS
114/24	Leieavtale for skileikanlegg Ådal IL - til godkjenning
115/24	Kan vi kunsten?
116/24	Høringssvar til budsjett 2025 og Handlingsplan 2025-2028
117/24	Budsjett 2025 og Handlingsplan 2025-2028 - Ringerike kommune

Ringerike, 13. november 2024

Runar Johansen
ordfører

Arkiv: FE-034, FE-026
Journalpostnr.: 24/14437 - 1
Saksbehandler: Eva Jeanette
Flåten
Dato: 23.10.2024

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
39/24	Eldrerådet	28.10.2024
28/24	Hovedutvalget for helse, omsorg og velferd	12.11.2024
95/24	Formannskapet	20.11.2024
	Kommunestyret	

Felles samfunnsmedisinsk enhet for kommunene Hole, Jevnaker, Krødsherad, Modum, Ringerike og Sigdal

Kommunedirektørens innstilling:

Kommunedirektør foreslår å etablere en felles samfunnsmedisinsk enhet i Ringeriksregionen som et administrativt vertskommunesamarbeid med Ringerike som vertskommune.

Formålet med å etablere enheten er å styrke samfunnsmedisinske tjenester i regionen ved å samle kompetanse og ressurser, sikre faglig robusthet og øke tilgjengeligheten av medisinsk-faglig rådgivning. Samarbeidet vil organiseres i henhold til kommuneloven § 20-2. Enhetens ansatte vil rapportere til enhetsleder for interkommunale tjenester og samhandling i Ringerike kommune, som har arbeidsgiveransvaret. Enheten vil ha en faglig ansvarlig kommuneoverlege. Oppstart er planlagt til 1. mars 2025.

1. Det etableres en felles samfunnsmedisinsk enhet i Ringeriksregionen som et administrativt vertskommunesamarbeid med Ringerike kommune som vertskommune. Ringerike kommune deltar i dette samarbeidet, og økonomiske forutsetninger innarbeides i budsjett 2025. Hver kommune betaler en fast årlig sum på 300 000 kr, mens øvrige kostnader fordeles basert på innbyggere i deltakerkommunene per 1. januar i regnskapsåret.

2. Ringerike kommune godkjenner samarbeidsavtalen, og delegerer nødvendig myndighet til vertskommunen for oppgaver som overføres.

3. Enhetens sammensetning og kapasitet fastsettes innenfor budsjetterte rammer. Ringerike kommune utarbeider tjenesteavtaler mellom vertskommunen og samarbeidende kommuner, som fastsetter møteplass og rammer for enheten. Hovedkontoret etableres i Hønefoss, med nødvendig kontorfasiliteter tilgjengelige i samarbeidende kommuner.

Eldrerådet 28.10.2024

Behandling:

Leder foreslo voteringsrekkefølge, som ble enstemmig vedtatt.

Avstemming:

Kommunedirektørens innstilling ble enstemmig vedtatt som Eldrerådets råd til kommunestyret.

ELD - 39/24 Vedtak:

Kommunedirektørens innstilling:

Kommunedirektør foreslår å etablere en felles samfunnsmedisinsk enhet i Ringeriksregionen som et administrativt vertskommunesamarbeid med Ringerike som vertskommune.

Formålet med å etablere enheten er å styrke samfunnsmedisinske tjenester i regionen ved å samle kompetanse og ressurser, sikre faglig robusthet og øke tilgjengeligheten av medisinsk-faglig rådgivning. Samarbeidet vil organiseres i henhold til kommuneloven § 20-2. Enhetens ansatte vil rapportere til enhetsleder for interkommunale tjenester og samhandling i Ringerike kommune, som har arbeidsgiveransvaret. Enheten vil ha en faglig ansvarlig kommuneoverlege. Oppstart er planlagt til 1. mars 2025.

1. Det etableres en felles samfunnsmedisinsk enhet i Ringeriksregionen som et administrativt vertskommunesamarbeid med Ringerike kommune som vertskommune. Ringerike kommune deltar i dette samarbeidet, og økonomiske forutsetninger innarbeides i budsjett 2025. Hver kommune betaler en fast årlig sum på 300 000 kr, mens øvrige kostnader fordeles basert på innbyggere i deltakerkommunene per 1. januar i regnskapsåret.

2. Ringerike kommune godkjenner samarbeidsavtalen, og delegerer nødvendig myndighet til vertskommunen for oppgaver som overføres.

3. Enhetens sammensetning og kapasitet fastsettes innenfor budsjetterte rammer. Ringerike kommune utarbeider tjenesteavtaler mellom vertskommunen og samarbeidende kommuner, som fastsetter møteplass og rammer for enheten. Hovedkontoret etableres i Hønefoss, med nødvendig kontorfasiliteter tilgjengelige i samarbeidende kommuner.

Innledning/Bakgrunn:

For å styrke den samfunnsmedisinske tjenesten i Ringeriksregionen har kommunene Hole, Jevnaker, Krødsherad, Modum, Ringerike og Sigdal identifisert behovet for en felles interkommunal enhet. Dette er særlig viktig for å sikre økt kvalitet og effektivitet i oppgaver som smittevern, folkehelsearbeid og miljørettet helsevern. Samling av kompetansen i én enhet vil bidra til bedre ressursutnyttelse og samordnet innsats på tvers av kommunegrensene.

Beskrivelse av saken:

En arbeidsgruppe la våren 2024 frem en rapport som anbefalte etablering av en slik enhet, med tydelig faglig ledelse og samordnet kapasitet.

Hvorfor etablere en felles enhet:

Dagens samfunnsmedisinske tjenester i regionen er begrenset og mangler kapasitet, særlig innen miljørettet helsevern og beredskap. Det er behov for en mer robust struktur som sikrer systematisk arbeidsfordeling og tilstrekkelig stedfortrederordning ved fravær og større hendelser.

Etablering av en interkommunal samfunnsmedisinsk enhet vil styrke kompetansen, sikre faglig forsvarlighet og heve kvaliteten på samfunnsmedisinske oppgaver, spesielt miljørettet helsevern. Erfaringene fra Ringerike og Jevnaker kan deles på tvers av kommunene, noe som gir stordriftsfordeler og unngår dobbeltarbeid.

Det vises til vedlagte rapport for detaljert ansvars- og oppgaveområde som er tillagt kommuneoverlegen. Den nye enheten skal ivareta lovpålagte oppgaver innen de samfunnsmedisinske hovedområdene; miljørettet helsevern, smittevern, folkehelse, helsemessig beredskap og rådgivning, samt fungere som et faglig bindeledd mellom kommunene, statlige myndigheter, lokalt næringsliv og andre eksterne aktører. Enheten skal ha rådgivende funksjon på planarbeid og strategisk utvikling, samhandling internt og eksternt. I tillegg vil den være rådgivende for politiske og administrative samhandlingsfora i regionen.

Organisering av enheten:

Enheten skal inkludere kommuneoverleger, rådgivere innen miljørettet helsevern og administrativ støtte. Dette vil styrke muligheten for å tilby solid medisinsk faglig rådgivning til de deltakende kommunene. Enheten vil bidra til å sikre forsvarlige arbeidsforhold for ansatte innen samfunnsmedisin og miljørettet helsevern. Dette gjelder også i krevende situasjoner, som ved sykdom blant personalet, store kriser i regionen eller en ny pandemi.

Enheten vil bistå med rådgivning og deltakelse i fastlegeordningens samarbeidsutvalg i hver kommune, men ansvaret for fastlegeordningen blir hos hver enkelt kommune. For øvrig overføres resten av dagens ressurser til den foreslåtte felles enheten. Lokal forankring opprettholdes ved å tildele hver kommune en øremerket kommuneoverlege.

Selv om samfunnsmedisin legges til en felles enhet i én av kommunene, må alle kommunene forplikte seg i henhold til lover og planverk å ta eierskap til samarbeidet og ansvar for sine forpliktelser gjennom daglig virke og organisering. Dette vil synliggjøres gjennom tjenesteavtaler mellom vertskommunen og den enkelte deltakende kommune.

Etablering av en merkantil stilling:

Administrativ støtte er viktig for kommunelegefunksjonen, grunnet stor mengde post og henvendelser fra ulike instanser. Mye er journalpliktig, og må svares ut skriftlig administrativt. Administrasjon, oppfølging av budsjett, regnskap og andre saksbehandlingsoppgaver legges til denne stillingen. Ingen av kommunene har i dag en merkantil ressurs øremerket samfunnsmedisin. Gjennom å tilføre en slik ressurs vil fagressursene få tid og anledning til å arbeide med oppgaver innen deres myndighetsområde.

Organisert som et administrativt vertskommunesamarbeid:

Enheten organiseres som et administrativt vertskommunesamarbeid hvor kommuner (samarbeidskommunene) overlater utførelsen av lovpålagte oppgaver og delegerer myndighet til å treffe enkeltvedtak eller vedta forskrift til en vertskommune, jf. kommuneloven § 20-2.

Det er vertskommunen som har ansvar for å løse oppgavene kommunene samarbeider om, og arbeidet inngår i kommunens organisasjon.

Finansiering:

Den nye enheten dimensjoneres etter den økonomiske rammen vist nedenfor:

Samfunnsmedisinsk enhet Ringeriksregionen	Dagens drift 2024 Inkl. ubesatte stillinger		Drift av samfunnsmedisinsk enhet 2025	
	Årsverk	Utgifter	Årsverk	Utgifter
*Ringerike	1,00	1 764 000	1,00	1 850 000
*Jevnaker	0,80	1 411 000	0,80	1 460 000
*Hole	0,50	882 000	0,50	915 000
*Modum	0,60	1 050 000	0,60	1 086 000
*Krødsherad	0,20	350 000	0,20	362 000
*Sigdal	0,20	350 000	0,20	362 000
Kommuneoverleger	3,30	5 807 000	3,30	6 035 000
*Ringerike	1,00	944 000	1,00	1 010 000
*Ringerike, tilsettes fra 1.08.24	1,00	944 000	1,00	1 010 000
Miljørettet helsevern	2,00	1 888 000	2,00	2 020 000
Merkantil	0,70	585 000	0,70	609 000
Sum årsverk og lønnsutg. kommuneoverlege og miljørettet helsevern	6,00	8 280 000	6,00	8 664 000
Adm.utg. vertskommune, 4 % av lønn				347 000
Modum: Overheadkostnader		120 000		
Kjøregodtgjørelse, kurs, kontorutgifter				340 000
Sum andre utgifter		120 000	0,00	687 000
Sum	6,00	8 400 000	6,00	9 351 000

Kostnadene er justert etter lønnsjusteringer 2024. Om det viser seg at vertskommunen må leie areal for å kunne gi alle legene tilfredsstillende kontorlokaler, vil det tilkomme husleiekostnad i budsjettet.

Kostnadene for den nye samfunnsmedisinske enheten fordeles slik:

Hver kommune betaler en fast årlig sum på 300 000 kr, og øvrige kostnader fordeles etter innbyggertall per 1. januar året før budsjettåret.

Alt.1 - beløp med fast	Folketall 01.01.24	Fast beløp	Fordelt etter folketall	Sum per kommune	Dagens drift
Hole	6 989	300 000	799 000	1 099 000	882 000
Jevnaker	7 037	300 000	805 000	1 105 000	1 411 000
Krødsherad	2 241	300 000	256 000	556 000	410 000
Modum	14 665	300 000	1 677 000	1 977 000	1 050 000
Ringerike	31 581	300 000	3 612 000	3 912 000	4 237 000
Sigdal	3 526	300 000	402 000	702 000	410 000
Sum	66 039	1 800 000	7 551 000	9 351 000	8 400 000

Ved opphør av samarbeidet fordeles felles investeringer etter samme fordelingsnøkkel.

Vertskommune:

De samarbeidende kommunene må delegere myndighet til kommunedirektøren gjennom en avtale om vertskommune samarbeid. Avtalen sikrer at oppgavene innen samfunnsmedisin ivaretas på vegne av alle kommunene, samtidig som den avgrenser ansvaret mot saker av prinsipiell betydning.

Ringerike vil være vertskommune og Modum, Jevnaker, Sigdal og Krødsherad og Hole vil være samarbeidskommuner. Ringerike kommune anses å være den best rigget til å ivareta funksjonen som vertskommune for enheten, og har allerede en etablert enhet med flere kommuneoverleger og funksjon for miljørettet helsevern. Kommunen har de siste årene prioritert arbeid med strukturer og rutiner innen samfunnsmedisin og miljørettet helsevern. Rutinene vil med enkelthet kunne breddes og videreutvikles i et utvidet samarbeid.

Organisering i vertskommunen:

Alle ansatte innen samfunnsmedisin ansettes i vertskommunen, og tjenesteområdet organiseres som en egen enhet under interkommunale tjenester og samhandling i Ringerike kommune. Enhetsleder rapporterer til kommunalsjef for Helse og Omsorg og har personalansvar for de ansatte.

Kommuneoverlegen i vertskommunen får faglig ansvar for enheten, uten personalansvar. Hver samarbeidskommune tilknyttes en fast kommuneoverlege som har nærkontakt med "sin" kommune og kjenner den best. Hovedkontoret plasseres i Hønefoss, men hver samarbeidskommune må stille nødvendige kontorlokaler til disposisjon for sine ressurser innen samfunnsmedisin.

Tjenesteavtaler:

For å sikre god informasjonsflyt mellom den samfunnsmedisinske enheten og kommunedirektørene, samt avklare roller og ivareta samarbeidskommunenes dialog, skal det utarbeides tjenesteavtaler på administrativt nivå. Avtalene skal også regulere møtearenaer og evaluering av avtalen om vertskommunesamarbeid.

Det etableres en møtestruktur mellom kommunedirektørene, leder av samfunnsmedisinsk enhet, fagledende kommuneoverlege og kommunalsjefene i samarbeidskommunene. Møtene skal holdes to ganger i året og påse at leveransen ivaretas på en god måte, og at den enkelte kommune oppfyller sine forpliktelser i henhold til tjenesteavtalen. Tjenesteavtalene utformes på administrativt nivå og fastsetter rammene for samarbeidet mellom kommuneoverlegen og kommunedirektørene.

Proessen videre:

Avtale om vertskommunesamarbeid vedtas i samtlige kommunestyrer. Dersom én kommune avviser avtalen, må den behandles på nytt i de andre kommunene, ettersom alle deltakende kommuners navn må inkluderes i avtalen.

Parallelt med den politiske prosessen blir det utarbeidet administrative tjenesteavtaler. Avtalene inngås innen utgangen av februar 2025, slik at enheten kan være operativ fra og med 1. mars 2025.

Forholdet til de ansatte innen tjenesteområdet:

Reglene om virksomhetsoverdragelse i arbeidsmiljøloven kap. 16 kommer til anvendelse for de personene som er knyttet opp til enhetens arbeidsoppgaver og som i dag ikke er ansatt i vertskommunen. Alle de ansatte innen samfunnsmedisin i de 6 kommunene samt tillitsvalgte har vært holdt løpende orientert om prosessen. Den 14. juni 2024 ble det avholdt et møte med alle kommuneoverlegene, hvor anbefalingen og videre prosess ble presentert, med forbehold om politiske vedtak i alle kommunene. Rådgivere for miljørettet helsevern i Ringerike kommune har også vært løpende oppdatert. Ved positivt vedtak vil de ansatte bli fulgt opp i tråd med reglene om virksomhetsoverdragelse i arbeidsmiljøloven.

Juridiske forhold:

Organisering av administrative vertskommuner er hjemlet i kommuneloven (kml) kap. 20. Samarbeidet reguleres gjennom en samarbeidsavtale, og ved godkjenning av denne avtalen forplikter kommunene seg til samarbeidet.

Kommunestyrene i samarbeidskommunen delegerer myndigheten til å treffe vedtak innenfor samfunnsmedisin gjennom å instruere egen kommunedirektør om å delegere myndighet til kommunedirektøren i vertskommunen. En samarbeidskommune gir vertskommunen instruks om hvordan den delegerte myndigheten skal utøves i saker som bare gjelder samarbeidskommunen eller dens innbyggere.

I forbindelse med etablering av en felles samfunnsmedisinsk enhet i Ringerike kommune vil ansatte som i dag arbeider i en annen kommune enn Ringerike, måtte bytte arbeidsgiver. Arbeidsmiljøloven kap. 16 har regler om hvordan dette skal gjennomføres.

Økonomiske forhold:

Kostnadene til den samfunnsmedisinsk enhet blir innarbeidet i kommunens budsjett og handlingsplan for 2025, som varig tiltak og prisjusteres etter avtale. Kostnadsberegningene er prisjustert etter lønnsjusteringer for 2024.

Forholdet til kommuneplanens samfunnsdel:

Kommuneoverlegen har ansvar for å gi medisinskfaglig rådgivning med mål om å fremme god helse, forebygge sykdom og sikre en effektiv håndtering av helsemessige utfordringer i kommunen. Som øverste helsemyndighet i kommunen har kommuneoverlegen flere lovregulerte oppgaver, og i tillegg kan arbeidsoppgaver reguleres gjennom avtaler. Hvordan tjenesten organiseres, er opp til den enkelte kommune, og kommuneoverlegen kan delegere passende oppgaver til andre.

Alle kommuner er lovpålagt å ha en kommuneoverlege med spesialisering i samfunnsmedisin eller under opplæring. Stillingsomfang, plassering og innhold varierer, men SFS 2023-avtalen gir retningslinjer for kommunens forpliktelser. Lokale forhold avgjør hvilke ekstra ansvar og oppgaver kommuneoverlegen har. Ved å samle kompetanse og ressurser i en felles samfunnsmedisinsk enhet vil den medisinsk faglige rådgivningen bli mere tilgjengelig og enhetlig. Kommuneoverlegene kan ivareta rollen som lokal helsemyndighet og rådgivere ved en kollegas fravær. Organisering av et felles kontor og samarbeidsstrukturer legger til rette for utveksling av kompetanse og erfaring.

Kommunedirektørens vurdering:

Opprettelsen av en interkommunal samfunnsmedisinsk enhet er basert på erfaringer som viser at samfunnsmedisinsk kompetanse er sårbar, spesielt ved kriser som pandemi og ekstremvær. En slik enhet er nødvendig for å styrke beredskapen og sikre tilgjengelig kompetanse i regionen.

Samfunnsmedisin spiller en sentral rolle i forebygging, overvåkning og håndtering av helseutfordringer. Ved å rette innsatsen mot hele befolkningen, bidrar den til å redusere helseulikheter, øke folkehelsen og skape et tryggere samfunn. En felles enhet vil styrke robusthet og kompetanse på tvers av kommunene, samtidig som den skaper stordriftsfordeler. Organiseringen som et vertskommunesamarbeid med Ringerike kommune som vertskommune anses som en hensiktsmessig løsning.

Kommunedirektøren støtter forslaget om å ha en merkantil ressurs i enheten for å avlaste fagstillingene. Fordelingen av kostnadene mellom kommunene anses som en rettferdig og balansert modell.

Kommunedirektøren støtter etableringen av en felles samfunnsmedisinsk enhet for Ringeriksregionen.

Tore Isaksen
kommunedirektør

Vedlegg:

Avtale om vertskommunesamarbeid i Ringeriksregionen Samfunnsmedisinsk enhet
Sluttrapport Samfunnsmedisinsk enhet Ringeriksregionen

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
96/24	Formannskapet	20.11.2024
	Kommunestyret	

Eiendomsskatt 2023 og 2024 - Vurdering av lokal reduksjonsfaktor

Kommunedirektørens innstilling:

1. Lokal reduksjonsfaktor på 30 prosent brukt på næringseiendom i forbindelse med innkreving av eiendomsskatt 2023 og 2024 skal benyttes på alle eiendommer (også eiendom taksert av kommunen etter § 8 A-2) i henhold til eiendomsskattelovens § 8 C-1, tredje ledd.
2. Ringerike kommune tilbakebetaler den eiendomsskatt som den enkelte boligeier har betalt for mye for årene 2023 og 2024, samt rente i henhold til eiendomsskatteloven § 26 og forskrift av 18. desember 1987 nr 977 § 2

Sammendrag:

Domstolene har i 2023 og 2024 behandlet og avgjort saker mot Elverum og Lillestrøm kommuner om eiendomsskatt og praktisering av lokal reduksjonsfaktor som påvirker Ringerike kommune. Vi innførte fra og med 2023 lokal reduksjonsfaktor på takstgrunnlaget for næringseiendommer som ble satt til 30 prosent. Dette ble gjort for å sikre seg at ingen eiendommer fikk for høye takstgrunnlag ved beregning av eiendomsskatten og for å likestille næringseiendommer med bolig- og fritidseiendommer som allerede har 30 prosent "rabatt" gjennom eiendomsskatteloven når skatteetatens verdier legges til grunn. Dommene har beskrevet at kommunene ikke kan gi lokal reduksjonsfaktor til noen utvalgte eiendommer, men at denne må gjelde all eiendom. Dersom Ringerike kommune velger å beregne eiendomsskattegrunnlaget på nytt for bolig-, landbruks- og fritidseiendom for 2023 og 2024 med lokal reduksjonsfaktor på 30 prosent vil tilbakebetalingen beløpe seg til rundt 37,6 millioner kroner inkludert renter.

Innledning/Bakgrunn:

Retten har behandlet to saker om virkningen av den lokale reduksjonsfaktor ved verdifastsetting etter eiendomsskatteloven § 8 C-1. I den første saken mot Elverum kommune falt avgjørelsen i Eidsivating lagmannsrett 09.10.2023. Saken ble anket, men anket ble ikke tillatt fremmet for Høyesterett, og lagmannsrettens avgjørelse er rettskraftig. I sak mot Lillestrøm kommune falt avgjørelsen i Romerike og Glåmdal tingrett 21.06.2024. Saken ble ikke anket og er rettskraftig.

Beskrivelse av saken:

I Ringerike kommune så ble verdsettelsesmetoden etter eiendomsskatteloven § 8 C-1 brukt første gang for skatteåret 2023. Det vil si at disse dommene i Ringerike kommune har en begrenset virkning til skatteårene 2023 og 2024.

Det som skiller Ringerike kommune sitt vedtak fra de andre to kommunene som har hatt en rettslig prøving er at vi ved innføringen av lokal reduksjonsfaktor klart har differensiert vedtaket til å gjelde øvrige boliger enn de som har den lovbestemte reduksjonsfaktoren. Dette spørsmålet er ikke prøvd fullt ut i retten. Spørsmålet som har vært til behandling i begge saker er om den ulovfestede lokale reduksjonsfaktoren også skal gjelde på boliger som er verdsatt i henhold til reglene i eiendomsskatteloven § 8 C- 1, og da med skatteetatens grunnlag, og hvor det allerede er gitt en lovfestet reduksjonsfaktor.

Vi var etter avgjørelsen i Elverum-saken i kontakt med KS angående vår situasjon. Vi ble da anbefalt å avvente resultatet i saken mot Lillestrøm kommune da denne saken ligner mer på Ringerike kommune sitt vedtak. Lillestrøm kommune fikk ikke medhold i at de hadde et differensiert vedtak.

Det som skiller vårt vedtak fra Elverum saken er at vi har vedtatt den lokale reduksjonsfaktoren etter at den lovbestemte reduksjonsfaktoren ble innført i § 8 A, og endret i § 8 C-1. Vi har også i vårt vedtak differensiert ved innføringen av den lokale reduksjonsfaktoren ved at vi har sagt at denne kun skal gjelde for øvrige eiendommer enn boliger, og fritidsboliger, altså de boligene som ikke har en lovbestemt reduksjonsfaktor.

Juridiske forhold:

Utgangspunktet er at eiendomsskatten skal regnes ut etter verdiene som blir satt etter reglene i eiendomsskatteloven § 8 A-2 til § 8 A- 4. Dette står i eiendomsskatteloven § 8 A- 1. Her settes verdiene ved taksering i kommunen.

Videre i eiendomsskatteloven § 8 A- 1 tredje ledd står det at dette ikke gjelder for eiendommer som blir verdsatt etter reglene i § 8 C.

Eiendomsskatteloven § 8 C-1 regulerer en alternativ fremgangsmåte for taksering der formuesgrunnlaget legges til grunn i istedenfor takster som i eiendomsskatteloven § 8 A. Bestemmelsen kom inn i loven med virkning fra skatteåret 2014. Etter denne bestemmelsen brukes skatteetatens formuesverdi på eiendommen som grunnlag for eiendomsskatten. Denne verdifastsettelsen kan kun brukes på boliger. Det er opp til kommunestyret om denne verdsettelsesmetoden skal benyttes.

Eiendomsskatteloven § 8 C-1. Verdsettning av bustader ved bruk av formuesgrunnlag

(1) Kommunestyret avgjør om eiendomsskatten for bustader skal bygge på verdet (taksten) som vert sett på eiegenomen ved fastsettjnga av formues- og inntektsskatt året før skatteåret. Skattegrunnlaget for slike bustader skal reknast ut etter reglane i denne paragraf.

(2) Skattegrunnlaget for bustader vert sett til verdet (taksten) etter skatteloven § 4-10 andre til fjerde ledd multiplisert med 0,7. Prosentdelen som nemnd i skatteloven § 4-10 andre og tredje ledd, skal likevel vere 100 for primærbustad og sekundærbustad.

(3) Skattegrunnlaget som nemnd i andre ledd skal setjast ned med reduksjonsfaktoren som er nytta ved taksering etter § 8 A-3, jf. § 8 A-2.

(4) Nærare reglar om utfylling og gjennomføring av denne paragrafen vert fastsett av departementet i forskrift.

En obligatorisk reduksjonsfaktor ble innført i eiendomsskatteloven [§ 8 C-1](#) annet ledd allerede fra vedtagelsen av bestemmelsen, da dette ble ansett som et nødvendig element ved den nye verdsettelsesmetoden.

I 2020 ble det også lovfestet en reduksjonsfaktor i eiendomsskatteloven § 8 A-2, for boliger og fritidsboliger som ble taksert av kommunen. Reduksjonsfaktoren ble samtidig justert opp i § 8 C-1.

Det betyr at det for begge verdifastsettelsene siden 2020 har vært lagt inn en lovbestemt reduksjonsfaktor for bolig og fritidsbolig på 30 prosent. Dette fremgår direkte av ordlyden i begge bestemmelsene.

Det er lang praksis for at kommuner ved gjennomføring av alminnelig taksering etter eiendomsskatteloven § 8 A-3 kan fastsette en lokal reduksjonsfaktor. Dette rettsgrunnlaget er ulovfestet.

Vi har et kommunestyrevedtak fra 2021 som lyder:

«Ved omtaksering av eiendomsskatt i 2023 benyttes skatteetatens boligverdier som takst grunnlag for boliger.»

Det betyr at boliger skal verdsettes etter eiendomsskatteloven § 8 C-1 der det foreligger verdier fra skatteetaten.

I forbindelse med budsjettforhandlingene i 2022 fattet kommunestyret følgende vedtak om eiendomsskatt:

13. I medhold av eiendomsskatteloven §§ 2 og 3 skal det skrives ut eiendomsskatt på alle faste eiendommer i hele kommunen.

a) Den generelle skattesatsen som skal gjelde for de skattepliktige eiendommer settes til 5 promille. I medhold av eiendomsskatteloven § 12 bokstav a differensieres satsene ved at den skattesats som skal gjelde for bolig- og fritidseiendommer settes til 2,5 promille.

b) Det innføres et bunnfradrag for bolig- og fritidseiendommer på 1.100.000 kroner

c) Fritak for eiendomsskatt for nye boliger reduseres fra 6 år til 2 år

d) Skattegrunnlaget for bolig- og fritidseiendommer følger av eiendomsskatteloven § 8 A-2

e) Skattegrunnlaget for øvrige skattepliktige eiendommer settes i medhold av eiendomsskatteloven § 8 A-2 fratrukket en reduksjonsfaktor på 30 %

f) Eiendomsskatten betales i tre terminer.

g) Ved taksering og utskrivning av eiendomsskatt benyttes kommunens eiendomsskattevedtekter.

Her har kommunestyret gjennom bokstav d og e innført en lokal reduksjonsfaktor på 30 prosent for øvrige skattepliktige eiendommer som ikke er bolig og fritidsboliger. Det er med andre ord differensiert mellom bolig, fritidseiendommer som har en lovfestet reduksjonsfaktor, og øvrige eiendommer hvor det ikke er lovfestet en reduksjonsfaktor.

Økonomiske forhold:

En tilbakebetaling av innbetalt eiendomsskatt for bolig-, landbruks og fritidseiendommer på bakgrunn av for høyt takstgrunnlag vil bety rundt 21 millioner kroner for 2023 og rundt 15,3 millioner kroner for 2024. Samlet sett rundt 36,4 millioner kroner. Renteberegninger viser renteutgifter på rundt 1,2 millioner kroner som kommer i tillegg. Samlet sett for de aktuelle eiendommene er det krevd inn rundt 74,5 millioner kroner i eiendomsskatt for de to årene, som betyr at nesten halvparten tilbakebetales. Beløpet vil bli regnskapsført i 2024 og påvirker kommunens netto driftsresultat.

Alternative forslag til vedtak:

Alternativ 1:

1. Vedtaket til Ringerike kommune om lokal reduksjonsfaktor kun til næringseiendom i 2023 og 2024 opprettholdes
2. Praksis endres fra og med 01.01.2025 hvor lokal reduksjonsfaktor på 30 prosent vil gjelde for alle eiendommer

Kommentar: Et slikt vedtak vil fjerne den juridiske tvilen kommunen står overfor fra og med 2025. Skulle det komme krav mot kommunen fra boligeiere om tilbakebetaling for 2023 og 2024 må disse håndteres og eventuelt prøves for retten.

Alternativ 2:

1. Saken tas til orientering

Kommentar: Et slikt vedtak bekrefter at politisk nivå er orientert om saken, men kommunens vedtak om lokal reduksjonsfaktor var så klart at vi ikke ser noen grunn til å vurdere tilbakebetaling

Kommunedirektørens vurdering:

Avgjørelsene mot Elverum, og Lillestrøm kommune har betydning for Ringerike kommune med den konsekvens at den lokale reduksjonsfaktoren også i Ringerike med all sannsynlighet vil måtte komme i tillegg for boliger som er verdifastsatt etter eiendomsskatteloven § 8 C-1. Differensieringen som er gitt i vårt vedtak vil muligens ikke stå seg i en rettsprosess. Dette med bakgrunn i rettens klare uttalelser om at det ikke er anledning til å differensiere i den lokale reduksjonsfaktoren. Dette spørsmålet er imidlertid ikke prøvd fullt ut av domstolen, og det må tas forbehold om at domstolen i vår sak kunne vurdert dette annerledes.

Dommene i Lillestrøm og Elverum gjelder kun boliger som er taksert med verdier fra skatteetaten i henhold til eiendomsskatteloven § 8 C-1. Om dette også skal omfatte boliger og fritidseiendom som er taksert av kommunen etter eiendomsskatteloven § 8 A-2 er ikke blitt rettslig prøvd av domstolen. Det er i utgangspunktet ikke noe juridisk grunnlag for å gi dommen en virkning utover det som er behandlet av domstolen. På den andre side så står likebehandlingsprinsippet sterkt i bruk av reduksjonsfaktor. Dette likebehandlingsprinsippet tilsier at like tilfeller skal behandles likt. Kommunedirektøren anbefaler derfor at også disse eiendommene omfattes av reduksjonsfaktoren.

Ringerike kommune har ikke fått noen dom mot seg, og står dermed fritt til hvordan de vil håndtere denne saken. Kommunedirektørens forslag til vedtak bygger på to forhold spesielt; en rettsprosess ved søksmål fra boligeiere vil kreve mye tid og ressurser fra kommunens side i tillegg til at Ringerike kommunes omdømme overfor innbyggerne vil kunne bli svekket.

Heming Herdlevær

konst. kommunedirektør

Arkiv: FE-231
Journalpostnr.: 20/10350 - 10
Saksbehandler: Roger Mathiesen
Dato: 24.10.2024

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
97/24	Formannskapet	20.11.2024
	Kommunestyret	

Renovasjonsgebyr 2025 - HRA

Kommunedirektørens innstilling:

Renovasjonsgebyr for 2025 vedtas som foreslått av styret i HRA

Sammendrag:

HRA sine eierkommuner har fått tilsendt forslag til renovasjonsgebyr 2025 fra Hadeland og Ringerike Avfallsselskap AS (HRA). Gebyrforslaget er godkjent av styret i HRA og skal vedtas i eierkommunene. Forslag til fastsettelse av renovasjonsgebyr 2025 er vedlagt denne saken.

Beskrivelse av saken:

Renovasjonsgebyrene for 2025 økes med 12 prosent fra forrige år. I brevet fra HRA kan vi blant annet lese dette: Selvkostfondet som over en glidende femårsperiode skal balanseres til null, forventes å ha en underdekning på ca 12 millioner kroner ved utgangen av 2024. Ca 8,5 millioner av dette tilhører underskudd fra 2022 og 2023. Gebyret for 2025 er budsjettert for å hente inn ca halvparten av det akkumulerte underskuddet for årene 2022, 2023 og 2024. I tillegg har også den negative kostnadsutviklingen de siste årene fortsatt gjennom 2024. Utover den generelle lønns- og prisutviklingen opplever avfallsbransjen en særskilt økning av prisene på innsatsfaktorer som kjøretøymateriell og vedlikehold, avgift på forbrenning av restavfall og forsikringspremier.

Alle deler av virksomheten gjennomgås med tanke på reduserte kostnader og/eller økning av inntekter som ikke kommer fra gebyrer. Som en del av dette, blir også tjenestetilbudet vurdert. Husholdningsrenovasjonen er en tjeneste som av ulike grunner har hatt en ekstraordinær kostnadsutvikling de siste årene, og utgjør i dag ca 40 prosent av HRAs kostnader. Et større arbeid er i gang med å gjennomgå og effektivisere henterutene og hentekalenderen. Tiltak som planlegges gjennomført i løpet av 2025, vil redusere renovasjonskostnadene med 15-20 prosent, noe som effektivt vil dempe gebyrutviklingen fram i tid.

Juridiske forhold:

Forurensningslovens § 34 gir bestemmelser om hva renovasjonsgebyret skal dekke, samt at renovasjonstjenesten skal utføres til selvkost.

Økonomiske forhold:

HRA er organisert som et interkommunalt aksjeselskap, som eies av fem kommuner på Ringerike og Hadeland. Ringerike kommune har en eierandel på 46 prosent. Selskapet fører eget regnskap. Det utbetales ikke utbytte til eierne siden renovasjonstjenesten skal finansieres etter selvkostprinsippet.

Forholdet til kommuneplanens samfunnsdel:

- Samarbeid for å nå målene – interkommunalt samarbeid
- Økonomisk bærekraft – effektiv tjenesteproduksjon, grønn omstilling og smart ressursbruk
- Bærekraft for klima og miljø – Lite avfall på avveie, og motivere innbyggere og næringsliv til egne klimatiltak

Kommunedirektørens vurdering:

Ringerike kommune har mottatt styret i HRA sitt forslag til renovasjonsgebyrer for 2025. Selvkostprinsippet er ivaretatt. Forslaget fra HRA anbefales vedtatt.

Tore Isaksen
kommunedirektør

Vedlegg:

Renovasjonsgebyr 2025

Etterdriftsfond Tyrimyra - renovasjonsgebyrer i Ringerike kommune 2025 - Tyrimyra Deponi

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
98/24	Formannskapet	20.11.2024
	Kommunestyret	

Finansiering av kjøp boliger i 2024

Kommunedirektørens innstilling:

1. Kjøp av boliger til boligsosiale formål i 2024 finansieres ved bruk av kommunens disposisjonsfond
2. Det overføres 24.911.000 kroner fra driftsregnskapet til investeringsregnskapet som egenkapital til boliginvesteringene. Årsbudsjettene for drift og investering justeres med 24.911.000 kroner i overføring fra drift til investering og likt beløp i bruk av ubundet driftsfond.

Sammendrag:

Kommunestyret vedtok i sak 92/23 å anskaffe utleieboliger for inntil 40 millioner kroner. Det er gjennom 2024 kjøpt 7 boliger med total kjøpesum inkludert omkostninger på 24.911.000 kroner. Vedtaket fra 2023 sier at kjøpene skal finansieres av midler fra kommunens disposisjonsfond, og det foreslås i denne saken at bruk av disposisjonsfond på 24.911.000 kroner overføres fra driftsregnskapet til investeringsregnskapet for å finansiere boligkjøpene. Årsbudsjettene justeres tilsvarende.

Innledning/Bakgrunn:

Kommunen har hatt behov for å anskaffe boliger til boligsosiale formål, hovedsaklig på grunn av bosetting av et ekstraordinært antall flyktninger. I kommunestyrets møte 22.06.2023 i sak 92/23 ble det gjort følgende vedtak:

1. Kommunedirektøren gis i oppdrag å anskaffe hensiktsmessige utleieboliger for å øke kommunens boligsosiale handlingsrom.
2. Anskaffelsen finansieres med egenkapital fra kommunens disposisjonsfond med inntil 40 millioner kroner i 2023. Årsbudsjett for drift og investering justeres i henhold til dette.
3. Kommunen skal ikke være prisdrivende, boligene skal som hovedregel kjøpes til takst eller lavere.
4. De nye boligene skal forvaltes av kommunens boligjeneste.

Beskrivelse av saken:

Det ble ikke kjøpt boliger i 2023, men i 2024 er det funnet syv boliger som er kjøpt til en totalpris inkludert omkostninger på 24.911.000 kroner. I fire av boligene er det så langt bosatt 20 personer, og flere er på vei inn i de tre boligene som ennå ikke er tatt i bruk. Oversikt over boliger og kjøpesum:

Fossefallveien 31D, kjøpesum	3 300 000
Flattumsveien 20,22,24,26, samlet kjøpesum	12 700 000
Vesterngata 24, kjøpesum	4 400 000
Vestvangsveien 12, kjøpesum	3 900 000

Økonomiske forhold:

Boligene er regnskapsført i investeringsregnskapet, men mangler finansieringsvedtak for 2024. Kjøp av boliger til boligsosiale formål kan lånefinansieres av kommunen, men for å unngå å øke kommunens lånegjeld ble det i 2023 vedtatt å bruke kommunens disposisjonsfond som egenkapital til kjøpene. Det er ikke tilstrekkelig med midler i ubundet investeringsfond siden disse er bundet opp til årlig betaling av egenkapitaltilskudd til KLP i budsjettene. Midlene må derfor lånefinansieres eller overføres fra disposisjonsfondet i drift til investeringsregnskapet som egenkapital. Likviditetsmessig er beløpene allerede utbetalt fra bankkonto og resulterer i lavere renteinntekter. Ved salg av eiendommene en gang i fremtiden vil salgsbeløpet regnskapsføres i investeringsregnskapet og kan benyttes som egenkapital til andre investeringer, nedbetale gjeld eller plasseres på ubundet investeringsfond for bruk til fremtidige investeringer.

Alternativt vedtak:

1. Kjøp av boliger til boligsosiale formål i 2024 finansieres av lånemidler
2. Ringerike kommune tar opp inntil 24.911.000 kroner i lån til finansiering av boligkjøp gjennomført i 2024, jf kommunelovens § 14-15 første ledd. Avdragstid vurderes på bakgrunn av kommunestyrets vedtak vedrørende avdrag på lån, dog slik at krav om minimumsavdrag oppfylles. Kommunedirektøren gis fullmakt til å velge finansieringskilde og akseptere øvrige lånevilkår.

Kommunedirektørens vurdering:

Det har vært gjort en god og omfattende jobb med bosetting av flyktninger og andre med behov for kommunal bolig i 2024. Kjøp av boliger har vært et viktig verktøy for å få til dette, og vi ser behov for ytterligere boligkjøp i 2025 dersom antall flyktninger fortsetter på de nivåene vi har sett siden 2022. Eventuelle behov i 2025 vil komme som egen politisk sak i første kvartal 2025. Kommunedirektøren følger med dette opp vedtaket fra 2023 og foreslår at årets boligkjøp finansieres av kommunens disposisjonsfond. Det vil også være fullt mulig å foreta et låneopptak, men dette vil føre til noe høyere gjeld og bidra til renteutgifter og avdragsbetaling i driftsregnskapet i mange år fremover.

Heming Herdlevær

konst. kommunedirektør

Arkiv: FE-613, FA-F17
Journalpostnr.: 24/11740 - 1
Saksbehandler: Tom Morten
Bomstad Nilsen
Dato: 02.09.2024

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
35/24	Hovedutvalget for helse, omsorg og velferd	12.11.2024
99/24	Formannskapet	20.11.2024
	Kommunestyret	

Oppføring av småhus til boligsosialt formål

Kommunedirektørens innstilling:

- Kommunestyret tar informasjonen om prosessen for anskaffelsen av nye småhus til orientering
- Kommunestyret ønsker småhusene lokalisert på følgende tomter, gnr. 317 bnr. 441, gnr. 148 bnr. 341 og gir kommunedirektøren i oppdrag å arbeide videre for å realisere inntil 3 hus på hver eiendom
- Fremtidig behov for tomter til småhus innarbeides i kommuneplanens arealdel

Klikk eller trykk her for å skrive inn tekst.

Innledning/Bakgrunn:

Ringerike kommune tilbyr utleie av frittliggende småhus til innbyggere som av ulike grunner fungerer dårlig i ordinære boliger. De 13 småhusene som er i bruk i dag eies av Ringerike boligstiftelse, og disponeres av Ringerike kommune.

Ringerike kommune har de siste årene sett en økende tendens til utkastelser og tvangsfravikelser grunnet vesentlig mislighold av leieavtalene i kommunale leiligheter. Dette har ført til et økende antall innbyggere med behov for tilbud om småhus. Kommunen har god

erfaring med bruk av hustypen, og erfarer at mange leietakere lykkes bedre med boforholdet enn i ordinære leiligheter.

Kommunen erfarer også periodevis et økende antall bostedsløse med behov for midlertidig botilbud inntil egnet permanent bolig kan tilbys. Dagens midlertidige boliger på Nakkerud har i flere tilfeller vist seg å være uegnet for målgruppa, og bruk av småhus til formålet anses som en mer hensiktsmessig løsning.

Disse forholdene innebærer at kommunen har et økt behov for småhus, og kommunen har startet prosess for å bygge flere. Det er avsatt 7,5 millioner kroner i 2024 og 10 millioner kroner i 2025 til formålet. Det er etablert byggeprosjekt for oppføring av 6 småhus som skal eies og driftes av Ringerike kommunes eiendomsavdeling. I tillegg til dette er det aktuelt at Ringerike boligstiftelse oppfører flere småhus i Slettåkerveien. Disse kan bygges på samme tomt som vi allerede har småhus, og vil bli tilknyttet det eksisterende tjenestetilbudet fra kommunens mestringsenhet.

Saken er en orientering om behov og status for prosessen for anskaffelse av flere småhus, samt tomtevalg for oppføring av husene kommunen skal bygge selv.

Beskrivelse av saken:

Ringerike boligstiftelse har på oppdrag fra Ringerike kommune bygget småhus i flere omganger fra 2014 og fram til i dag. Husene ligger i Hvalsmoveien, på Hallingby, i Heradsbygda, i Slettåkerveien og i Hønengata. Det er lokalisert 2 til 3 småhus på hver tomt, til sammen 13 hus. Alle småhusene er oppført med god skjerming mot naboer og mellom husene på samme tomt. De nyere «generasjonene» småhus er bygget på erfaringene fra de foregående, og kommunen har nå utviklet retningslinjer for utforming og materialvalg som fungerer godt for beboerne og for tjenesteytere som skal inn i boligene. Det legges stor vekt på brannsikkerhet, og alle nye småhus oppføres med brannhemmende materialer, sprinkleranlegg og direktevarsling til 110.

Leietakere som har hatt utfordringer med å mestre boforholdet i ordinære leiligheter, med mange naboer tett på, har i mange tilfeller funnet seg bedre til rette og trives godt i småhus.

Ringerike kommune har nå et økende antall innbyggere med behov for småhus. Kommunen planlegger derfor anskaffelse av flere småhus, og følger to hovedstrategier for å nå målet, bygging i egen regi og fortetting på Boligstiftelsens tomt i Slettåkerveien.

Kommunalt eide småhus

Ringerike kommunes utbyggingsavdeling vil få i oppdrag å gjennomføre prosjektet med å bygge 6 nye småhus på kommunalt eide tomter. Ringerike kommunestyre har avsatt 7,5 millioner kroner i 2024 og 10 millioner kroner i 2025 til formålet. Prosjektet samarbeider med Husbanken om utforming av boligene, og det er utarbeidet plantegninger som oppfyller dagens krav til omsorgsboliger. Dette åpner en mulighet til å søke Husbanken om investeringstilskudd til omsorgsboliger.

Det er laget skisser for to aktuelle tomter. I tillegg til disse vurderes flere alternative lokasjoner. Tomtevalget legges her fram for politisk beslutning.

Faglige anbefalinger for valg av tomter til småhus:

En viktig faglig føring for valg av tomter til småhus er at beliggenheten ikke skal utløse unødige hjelpebehov. Småhusene bør ligge i rimelig nærhet til butikk og/eller kollektivtransport. De fleste som skal bo i småhus disponerer ikke egen bil og må kunne gå eller ta buss til butikker, lege og annet som er nødvendig i hverdagen.

Innbyggere som er småhuskandidater kommer fra hele kommunen og bør på lik linje med andre kunne påvirke hvor de ønsker å bo selv. For å oppnå dette er det ønskelig at kommunen kan tilby småhus både i byen, tilgrensende områder og i tettstedene. Dagens småhus er på nordsida i Hønefoss, Hallingby og Heradsbygda. Det er derfor ønskelig å vurdere tomter også i andre områder.

Unngå for stor grad av samlokalisering. For mange leietakere med lav boevne i samme boområde kan påvirke bomiljøet negativt, for våre beboeres muligheter til lykkes i sine boforhold og for andre naboer. Det anbefales derfor ikke å samlokalisere flere enn 3-4 småhus i samme område.

Det er viktig å presisere at de fleste leietakere i kommunale boliger har god boevne, men kan ha andre, ofte midlertidige, behov for hjelp på boligmarkedet. Det er derfor ikke noe i veien for å bygge småhus i nærheten av andre kommunale boligtyper, egnet for andre målgrupper.

Aktuelle tomter

Hvelvenkroken- gnr. 49, bnr 354:

Bilde 1: Gnr/bnr 49/354, er vist med en sort sirkel.

Eiendommen omfattes av reguleringsplan 268-02 Myra og Hvelven. Reguleringsplanen ble vedtatt i kommunestyret i 2002, og mindre endring av reguleringsplanen som ble gjennomført i 2010. Eiendommen er avsatt til konsentrert småhusbebyggelse. Utnyttelsesgraden er 30 % BRA (bruksareal).

Fordeler:

Tomta vurderes å ha en hensiktsmessig beliggenhet, tilbaketrukket innenfor eksisterende boligfelt på Hvelven. Dette vil gi lite gjennomgangstrafikk, men likevel med rimelig gangavstand til Hønefoss sentrum. Kort vei til kommunale helse- og omsorgstjenester.

Tomta er stor og godt egnet for god skjerming mellom boligene og mot eksisterende naboer.

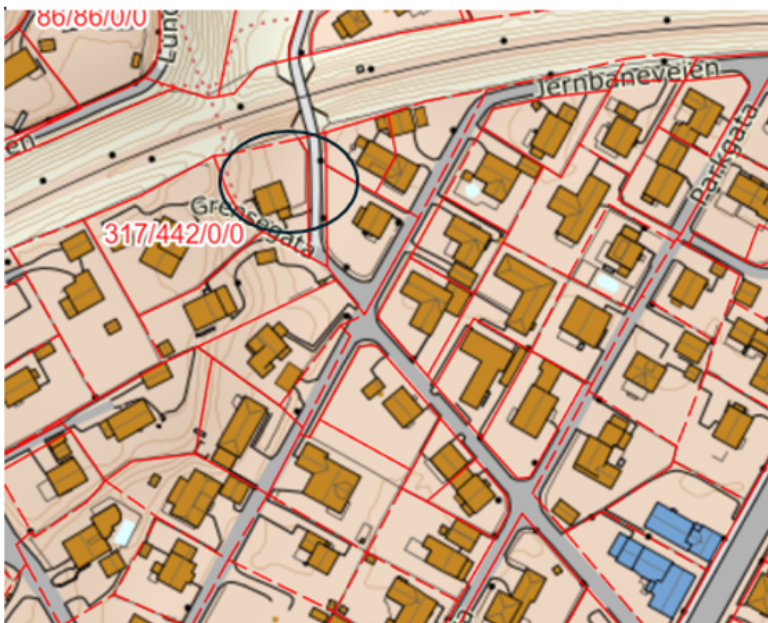
Ulemper:

Usikre grunnforhold. Det er påvist kvikkleire i nærhet til området. Nødvendige grunnundersøkelser vil innebære 9 borehull, på og utenfor tomten. Kostnadene anslås til om lag 100.000 kroner pr. borehull i dette området, i tillegg kommer flytting av borerigg og utarbeidelse av rapport. Total kostnad til grunnundersøkelser anslås til 1,5 millioner kroner.

Oppføring av inntil fire småhus på denne tomten er et lite prosjekt og det vurderes ikke som regningssvarende å gjennomføre så omfattende grunnundersøkelser.

Tomten anbefales ikke til oppføring av småhus nå, men bør vurderes igjen som del av en eventuell seinere utbygging i området.

Grensegata - gnr. 317, bnr. 441:

Bilde 2: Gnr/bnr 317/441, er vist med en sort sirkel.

Eiendom gnr/ bnr 317/441 ligger i et område som omfattes av kommuneplanen, og er registrert som boligbebyggelse. Den totale utnyttelsen på eiendommen skal ikke overstige 25% BYA (bebygd areal). Bebyggelse tillates med maksimal gesimshøyde 7 meter og mønehøyde 9 meter. Jf. kommuneplanen § 6.1.4.

Ringerike kommune kjøpte eiendommen for å etablere trygg skolevei til Ullerål og Hov med undergang under jernbanen. Tomta er bebygd med tomannsbolig med betydelig vedlikeholdsetterslep. Det er aktuelt å rive eksisterende bygg og oppføre to eller tre småhus.

Fordeler:

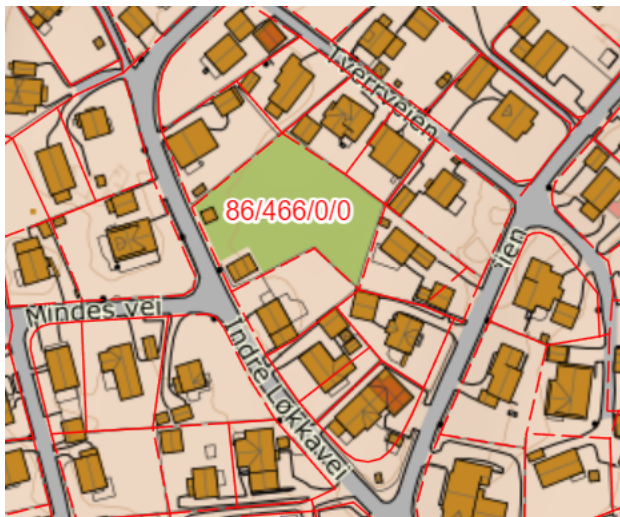
Beliggenhet med gangavstand til butikker og kollektivtilbud i Hønengata. Døgnbemannet tjenestetilbud fra Mestringsenheten i Slettåkerveien i umiddelbar nærhet.

Ulemper:

Begge leilighetene i boligen er bebodd.

Eiendommen vurderes som hensiktsmessig for oppføring av småhus og anbefales vedtatt.

Storløkka - gnr. 86, bnr. 466:

Bilde 3: Gnr/bnr 86/466, er vist med en sort sirkel.

Regulert til lekeplass og offentlig infrastruktur gjennom plan 261 – Rabba-Storløkka. Er den eneste eiendommen/området regulert til lekeplass innen denne planen. Bestemmelsen sier at «området skal nyttes som offentlig friområde kan knyttes til lek og idrett». Alternativ bruk av området vil mest sannsynlig kreve planendring.

Tomta er ubebygd. Regulert til lekeplass, men ikke opparbeidet med lekeapparater, fotballmål eller lignende, ikke tatt i bruk til formålet.

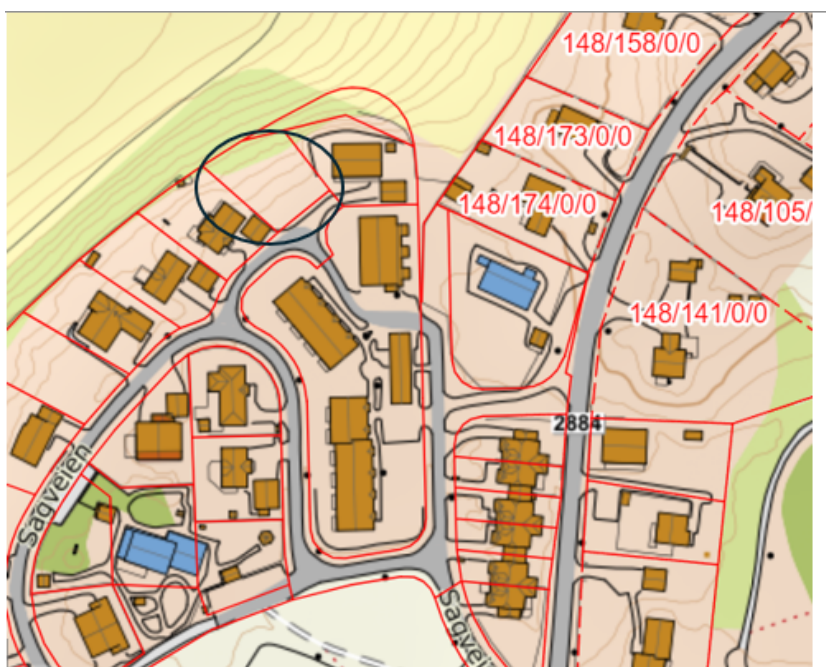
Fordeler:

Utenfor område med mye gjennomgangstrafikk, gangavstand til Hønefoss sentrum.

Ulemper:

Bruk av tomte krever omregulering, dette kan være en utfordring.

Sokna – gnr. 148 bnr.295:

Bilde 4: Gnr/bnr 148/295, er vist med en sort sirkel.

Eiendom gnr/ bnr 148/295 ligger i et område som omfattes av kommuneplanen, og er registrert som boligbebyggelse. Den totale utnyttelsen på eiendommen skal ikke overstige 25% BYA (bebygd areal). Bebyggelse tillates med maksimal gesimshøyde 7 meter og mønehøyde 9 meter. Jf. kommuneplanen § 6.1.4.

Fordeler:

Ubebygd boligtomt i eksisterende boligfelt. Gangavstand til Sokna sentrum. Kort avstand til base for kommunale helse- og omsorgstjenester.

Ulemper:

Begrenset plass og mulighet for tilstrekkelig skjerming til naboer. Mange kommunale boliger i nærmeste nabolag.

Sokna – gnr. 148 bnr. 341:

Bilde 5: Gnr/bnr 148/341, er vist med en sort sirkel.

Eiendom gnr/ bnr 148/295 ligger i et område som omfattes av kommuneplanen, og er registrert som boligbebyggelse. Den totale utnyttelsen på eiendommen skal ikke overstige 25% BYA (bebygd areal). Bebyggelse tillates med maksimal gesimshøyde 7 meter og mønehøyde 9 meter. Jf. kommuneplanen § 6.1.4.

Fordeler:

Stor eiendom ved Sokna kirke. Flere plasseringer på tomta kan være aktuelle. Gangavstand til Sokna sentrum. Kort avstand til base for kommunale helse- og omsorgstjenester.

Ulemper: Mange eksisterende kommunale boliger i nærhet til tomta.

Sokna – gnr. 148 bnr. 93:

Bilde 6: Gnr/bnr 148/93, er vist med en sort sirkel.

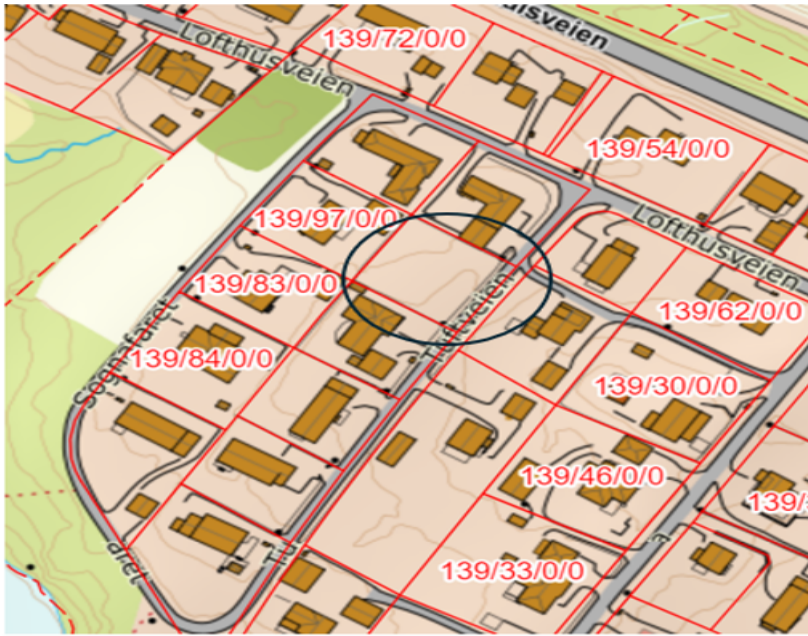
Eiendom gnr/ bnr 148/93 ligger i et område som omfattes av kommuneplanen, og er registrert som offentlig eller privat tjenesteyting. Ved regulering og søknad om tiltak skal det sikres og dokumenteres tilstrekkelige, gode og solfylte leke- og oppholdsarealer egnet for variert fysisk aktivitet for aktuelle alders- og brukergrupper. Jf. kommuneplanen § 6.5.

Fordeler:

Gangavstand til Sokna sentrum. Kort avstand til base for kommunale helse- og omsorgstjenester.

Ulemper: Mange eksisterende kommunale boliger i nærhet til tomta.

Pukerudhagen - gnr. 139 bnr. 90:

Bilde 7: Gnr/bnr 139/90, er vist med en sort sirkel.

Eiendom gnr/ bnr 148/295 ligger i et område som omfattes av kommuneplanen, og er registrert som boligbebyggelse. Den totale utnyttelsen på eiendommen skal ikke overstige 25% BYA (bebygd areal). Bebyggelse tillates med maksimal gesimshøyde 7 meter og mønehøyde 9 meter. Jf. kommuneplanen § 6.1.4.

Ligger på et område for marin grense og mulig marin leire i grunn. Området ligger også i ytterkanten for aktsomhetskart for kvikkleire. Grunnundersøkelser må trolig gjøres ved utbygging.

Fordeler:

Beliggenhet i etablert boligfelt.

Ulemper:

Ikke gangavstand til butikk, begrenset kollektivtilbud.

Nye småhus i samarbeid med Ringerike boligstiftelse

Ringerike kommunes mestringsenhet for personer med ROP-lidelser (Rus Og Psykisk helse) er lokalisert i Slettåkerveien 19, 21, 23, 28 og 30. Tjenesten er døgnbemannet og tjenestemottakerne bor i omsorgsleiligheter og frittliggende småhus, til sammen 15 boenheter.

Tidligere i år ble et av småhusene totalskadet av brann, og kommunen har gått i dialog med Boligstiftelsen om oppføring av 3 nye småhus til erstatning for huset som brant.

Nye småhus på denne eiendommen vil bli oppført med risikoklasse 6, som innebærer brannhemmende materialer, sprinkleranlegg og direktevarsling til 110. Dette gir større brannsikkerhet enn huset som brant. Det er ønskelig av husene plasseres i en tun-løsning med vaktrom for ansatte på samme tomt.

Boligstiftelse vil stå for prosjektering og bygging.

Økonomiske forhold:

Ringerike kommunestyre har avsatt 7,5 millioner kroner i 2024 og 10 millioner kroner i 2025 til oppføring av nye småhus.

Tidligere oppføringer av småhus har, med et unntak, blitt gjennomført med Husbankens tilskudd til kommunale utleieboliger. Dette tilskuddet ble avviklet ved årsskiftet 2022/23 og er derfor ikke lenger aktuelt.

Ringerike kommune har i nåværende prosess gått i dialog med Husbanken om muligheten for å bygge småhus med investeringstilskudd til omsorgsboliger. Slikt tilskudd forutsetter at boligene tildeles personer med heldøgns omsorgsbehov. Frittliggende omsorgsboliger må lokaliseres i nærhet til omsorgsbasis, slik at helse- og omsorgstjenester kan ytes innen rimelig tid. Tilskuddssatsen for omsorgsboliger er inntil 45 % av godkjente anleggskostnader.

Investeringstilskuddet kan bare gis til kommuner og kan ikke videretildes. Dette innebærer at tilskuddet bare er aktuelt for småhusene som skal bygges i kommunal regi.

Fortetting med flere småhus på Ringerike boligstiftelses eiendom i Slettåkerveien vil finansieres gjennom økt husleie fra kommunen til stiftelsen. Ringerike kommune skal framleie husene, og kommunens økte leieutgifter tas inn igjen gjennom gjengs husleie til våre leietakere.

Forholdet til kommuneplanens samfunnsdel:

Samfunnsdelen framhever at alle skal ha et trygt og godt sted å bo, herunder tilstrekkelig antall utleieboliger til innbyggere med behov og ønske om dette.

Kommunedirektørens vurdering:

Kommunedirektøren ser en økning i antallet vanskeligstilte på boligmarkedet med lav boevne. Det har også de siste årene vært en økning i antallet bostedsløse, særlig forrige vinter. Disse innbyggerne utgjør en svært liten andel av våre brukere, men vi må likevel kunne tilby egnede boliger til målgruppa. Ringerike kommune har 10 års erfaring med bruk av småhus, og erfarer at boligtypen er godt egnet for de som strever med å mestre boforholdet i ordinære leiligheter. Situasjonen fordrer nå at vi øker antallet småhus for å kunne møte det økte behovet.

Kommunedirektøren har påbegynt framskaffelsen av 6 nye småhus som skal bygges og eies av Ringerike kommune, som planlagt i budsjett for 2024. Prosessen har nå kommet til fasen da tomtevalget skal gjøres.

Kommunedirektøren er kjent med interpellasjon om plassering av småhus i kommunestyremøte 30.05.2024. Ordføreren svarte interpellanten at tomtevalget vil bli framlagt for politisk behandling. Aktuelt saksframlegg beskriver flere mulige tomter i kommunalt eie. Kommunedirektøren ser fram til vedtak i Ringerike kommunestyre om plassering av småhus, slik at vi kan få disse realisert.

Christine Myhre Bråthen

kommunalsjef helse og omsorg

Heming Rudrud Herdlevær
Konstituert kommunedirektør

Arkiv: FE-252
Journalpostnr.: 24/15161 - 1
Saksbehandler: Tom Morten
Bomstad Nilsen
Dato: 11.11.2024

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
100/24	Formannskapet	20.11.2024
	Kommunestyret	

Startlån til førstegangsetablerere

Kommunedirektørens innstilling:

Kommunestyret vedtar at Ringerike kommune skal øke startlånsopptaket med 50 millioner kroner for å delta i Husbankens forsøksordning med startlån til førstegangsetablerere.

Sammendrag:

«Skriv her»

Innledning/Bakgrunn:

Høsten 2024 starter Husbanken opp en forsøksordning med startlån rettet mot førstegangsetablerere. Målet er å gjøre det lettere for personer som har langvarige utfordringer med å få boliglån i banken, å komme seg inn på boligmarkedet.

Ringerike kommune har søkt om å delta i ordningen, forutsatt positivt kommunestyrevedtak.

Beskrivelse av saken:

Kort om dagens startlånsordning

Ringerike kommune har i mange år hatt startlån som et viktig satsingsområde. Startlånsordningen hjelper innbyggere som har hatt langvarige problemer med å få lån i vanlig bank til å kjøpe eller tilpasse egen bolig. Startlån kan i noen tilfeller også kombineres med kommunalt boligtilskudd. I korte trekk, låner kommunen startlånsmidler fra Husbanken og videreformidler disse ut igjen til innbyggere i målgruppen. Ungdom i etableringsfasen har så langt ikke vært i målgruppen for startlån, derimot vil følgende falle inn under dagens ordning:

- Barnefamilier med økonomiske utfordringer med å skaffe egnet bolig, og som har behov for å sikre en trygg, god og stabil bosituasjon innen kort tid.
- Barnefamilier som har problemer med å dekke dagens behov, og en refinansiering av annen gjeld med startlån kan bidra til at familien kan bli boende i boligen.

- Søkere med lav, stabil og sikker inntekt, men som ikke får lån i ordinær bank. «Trygd» defineres i denne sammenheng som stabil og sikker inntekt, men man må ha høy nok inntekt til å betjene startlånet i tillegg til andre nødvendige utgifter.
- Mennesker med høy boliggjeld og/eller annen gjeld med høy rente, som av den grunn står i fare for å miste dagens bolig ved tvangssalg. Selv om man ikke greier å betjene nåværende gjeld vil ofte et startlån kunne refinansiere gjeld i en slik grad at man kan beholde boligen.
- Likeens kan mennesker med særlige sosiale eller helsemessige utfordringer og som mangler egnet bolig komme i betraktning for startlån. Startlån kan også benyttes til kjøp eller refinansiering som er nødvendig for å kunne opprettholde et arbeidsforhold.

Ringerike kommune har fra 2017 videreformidlet 719 millioner kroner, hvorav 56,8% har gått til barnefamilier. Antall husstander som har fått startlån i perioden er 412.

Startlån har, som ordinære banklån, sikkerhet i låntakers bolig. Det er generelt lite mislighold av lånene i ordningen, og Ringerike kommune har totalt sett ikke tapt penger, til tross for et stort antall lån.

Forsøksordningen med startlån til førstegangsetablerere

Husbanken starter høsten 2024 opp en forsøksordning med startlån rettet mot førstegangsetablerere. Ordningen rettes hovedsakelig mot de som kjøper bolig for første gang. Det innebærer at flere, som er noe bedre økonomisk stilt enn de som får startlån i dag, får mulighet til å kjøpe sin egen bolig.

Det er noen andre kriterier for startlån som blir gitt gjennom forsøksordningen, sammenlignet med ordinære startlån. I tillegg til at lånet i hovedsak skal gis til personer som ikke har eid bolig før, er det krav om egenkapital på fem prosent av markedsverdien av boligen, og at søkerens mulighet til å spare skal vurderes strengere. Lånet skal betjenes med avdrag, med terminbeløp tilsvarende et startlån med maks 30 års løpetid. Etter ti år skal restlånet refinansieres i privat bank eller med ordinært startlån. Det er et krav at den som søker ikke har fått boliglån i privat bank, akkurat som for ordinært startlån.

Ringerike kommune har søkt Husbanken om å delta i ordningen, forutsatt positivt kommunestyrevedtak. I søknaden framheves følgende punkter:

- Folkehelseprofilen viser at Ringerike kommune har en større andel innbyggere med lav sosioøkonomisk status enn sammenlignbare kommuner. Statistikk viser at unge med foreldre med lav sosioøkonomisk status kan havne i samme kategori. For å utjevne de sosiale forskjellene ser vi et behov i kommunen for å tilby en ordning for førstegangsetablerere. Kommunen vurderer denne ordningen som en mulighet til å utjevne de sosiale forskjellene, og bryte den negative sosiale arven.
- Ringerike kommune har over lenger tid jobbet målrettet med arbeidet rundt startlån. Startlån er godt forankret kommunens politiske og administrative ledelse, og fremheves som et viktig satsningsområde. Kommunens boligjeneste har lang erfaring i dette arbeidet, og har kompetansen som trengs for å utvide tjenestetilbudet.
- Ringerike kommune har et presset privat utleiemarked. Dersom kommunen kommer med i forsøksordningen kan det frigis gode utleieboliger til andre leietakere som ikke kan kjøpe. Kommunen vurderer at det på sikt kan bidra til mindre press på de kommunale utleieboligene, da tilgjengeligheten på egnede private utleieboliger blir bedre.
- Ringerike kommune er kjent med flere utbyggere som har klare byggeprosjekter tilpasset førstegangsetablerere, men avventer på grunn manglende etterspørsel.

- I kontakt med meglere og bankvirksomhet i Ringerike henviser de til bankenes fleksibilitetskvote, som gjør det vanskelig å hjelpe de som ikke har egenkapital, realkausjon eller får bistand fra foreldre.

Økonomiske forhold:

Ringerike kommune har søkt Husbanken om låneopptak på 50 millioner kroner til forsøksordningen med startlån til førstegangsetablerere, forutsatt positivt kommunestyrevedtak. Disse midlene vil komme i tillegg til de 80 millionene kommunen allerede disponerer i den ordinære startlånsordningen.

Forholdet til kommuneplanens samfunnsdel:

Kommuneplanens samfunnsdel (2021-2030) trekker frem de boligsosiale målsettingene i kommunen, alle skal bo trygt og godt og det skal være mindre sosiale og økonomiske forskjeller. Forsøksordningen vil styrke kommunens prioriterte mål og bidra til at flere bor bedre i eid bolig, samt minske de sosiale og økonomiske forskjellene.

Kommunedirektørens vurdering:

Ringerike kommune har med startlån hjulpet 412 husstander til å kjøpe egen bolig i perioden fra 2017 og fram til i dag. Kommunedirektøren vurderer derfor Ringerike kommunes mangeårige satsing på startlån som et av våre viktigste boligsosiale tiltak.

Vi har de siste årene sett en utvikling der flere grupper i samfunnet strever med å etablere seg på boligmarkedet, dette gjelder både unge uten foreldre som kan kausjonere, og eldre som har behov for en lettstelt leilighet til høyere pris enn de kan selge huset sitt for. Kommunedirektøren ønsker å utvide startlånsordningen til flere målgrupper, og anbefaler at kommunestyret vedtar at Ringerike kommune skal delta i forsøksordningen. Kommunedirektøren vil følge nøye med på andre satsinger fra Husbanken, som i framtida kan utvide startlånsordningen ytterligere til flere målgrupper.

Christine Myhre Bråthen
kommunalsjef helse og omsorg

Heming Herdlevær
konst. kommunedirektør

Arkiv: FA-Q33
Journalpostnr.: 24/15052 - 1
Saksbehandler: Ole Einar
Gulbrandsen
Dato: 07.11.2024

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
101/24	Formannskapet	20.11.2024
	Kommunestyret	

Rv. 7 Veipakke Hallingdal. Videreføring av innkrevingen på rv. 7 Sokna – Ørgenvika for å finansiere videre utbedring og utvikling av rv. 7 gjennom Hallingdal

Kommunedirektørens innstilling:

1. Bompengeneinnkrevingen på rv. 7 Sokna-Ørgenvika skal avvikles allerede 28. februar 2025, mer enn fire år tidligere enn opprinnelig planlagt.

Ringerike kommunestyre ber Samferdselsdepartementet om å åpne for at bompengeneinnkrevingen i dagens bomstasjon for prosjektet rv. 7 Sokna – Ørgenvika videreføres fram til juni 2029, som opprinnelig planlagt i bompengeproposisjonen for rv. 7 Sokna – Ørgenvika (Prop. 157 S (2009-2010)) og innstillingen fra Stortingets transport- og kommunikasjonskomite (Innst. 23 S (2010-2011)). Dette innebærer til sammen 15 år med innkreving av bompenger i bomstasjonen ved Brekkebygda i Ringerike kommune.

2. Inntektene fra videreføringen av innkrevingen skal gå til å framskynde utbedringene av rv. 7 gjennom Hallingdal og forberedelser til anleggsstart for prosjektet rv. 7 Ørgenvika – Kittilsvik. Eventuelle resterende bompengemidler vil gå til finansiering av tiltak i en framtidig Veipakke Hallingdal.

3. Det legges ikke opp til låneopptak i den videreførte innkrevingsperioden. Utbedringene er forutsatt finansiert med løpende bompenginntekter.

4. Dagens takstnivå og rammene for fastsatt gjennomsnittstakst i bomstasjonen er forutsatt videreført med noen justeringer.

Grunntakstene i 2024 før rabatt er følgende:

a) Takstgruppe 1 (kjøretøy med tillatt totalvekt til og med 3 500 kg, samt alle kjøretøy uavhengig av vekt i kjøretøykategori M1: 86 kr.

b) Takstgruppe 2 (kjøretøy med tillatt totalvekt over 3 500 kg, med unntak av kjøretøy som er registrert i kjøretøykategori M1: 175 kr.

Kjøretøy i takstgruppe 1 med gyldig brukeravtale og brikke, får 20 pst. rabatt på grunntakst.

5. Det gjennomføres følgende justeringer i takstopplegget:

- Det innføres betaling for nullutslippskjøretøy i takstgruppe 1 på 50 pst. av grunntakst, etter fratrukket brikkerabatt.

- Varebiler med nullutslipp og nullutslippskjøretøy i takstgruppe 2 skal fortsatt ha fritak for betaling av bompenger.

- Kjøretøy i takstgruppe 2 med gass som drivstoff vil få fritak for betaling av bompenger.

Fritaksordninger for øvrig forutsettes å følge nasjonale takstretningslinjer.

6. Bompengeselskapet får fullmakt til å prisjustere grunntakstene i samsvar med konsumprisindeksen uten ny lokalpolitisk behandling. Dersom det blir behov for å justere grunntakstene utover dette, kreves lokalpolitisk tilslutning.

Sammendrag:

Bompengeneinnkrevningen for rv. 7 Sokna – Ørgenvika skal avvikles allerede 28. februar/ 2025, mer enn fire år tidligere enn opprinnelig planlagt. Kommunedirektøren anbefaler at kommunestyret ber Samferdselsdepartementet om å åpne for at bompengeneinnkrevningen videreføres fram til juni 2029, som opprinnelig planlagt. Dette innebærer til sammen 15 år med innkreving av bompenger i bomstasjonen ved Brekkebygda i Ringerike kommune.

Inntektene fra videreføringen av innkrevningen skal gå til å framskynde utbedringene av rv. 7 gjennom Hallingdal og forberedelser til anleggsstart for prosjektet rv. 7 Ørgenvika – Kittilsvik. Eventuelle resterende bompengemidler vil gå til finansiering av tiltak i en framtidig Veipakke Hallingdal. Det legges ikke opp til låneopptak i den videreførte innkrevingsperioden.

Dagens takstnivå og rammene for fastsatt gjennomsnittstakst er forutsatt videreført med noen justeringer. Det legges opp til å innføre betaling for nullutslippskjøretøy i takstgruppe 1 (i hovedsak lette kjøretøyer) på 50 pst. av grunntakst, etter fratrukket brikkerabatt.

Det foreslås at bompengeselskapet får fullmakt til å prisjustere grunntakstene i samsvar med konsumprisindeksen uten ny lokalpolitisk behandling. Dersom det blir behov for å justere grunntakstene utover dette, kreves lokalpolitisk tilslutning.

Alle bompengeprojekter på offentlig vei må godkjennes av Stortinget. Som ledd i saksforberedelsen er det nødvendig med lokalpolitisk tilslutning, dvs. positive vedtak i berørte kommuner og fylkeskommunen. I denne saken legges det opp til likelydende vedtak i Buskerud fylkesting, kommunestyrene i Ringerike og Krødsherad, samt i alle kommunene som inngår i Hallingdalsregionen (Flå, Nesbyen, Gol, Ål, Hol og Hemsedal).

Innledning/Bakgrunn:

Ut fra at det ville ta svært lang tid å utbedre rv. 7 gjennom Hallingdal med den investeringstakten det var lagt opp til i Nasjonal transportplan, tok Regionrådet for Hallingdal initiativ til å sette i gang et arbeid med en veipakke for Hallingdal. Veipakke Hallingdal ble definert til å omfatte strekningen fra Ørgenvika (i Krødsherad kommune) til Gol. Målet var bl.a. å vurdere alternative finansierings- og utbyggingsløsninger for Veipakke Hallingdal og gjøre nødvendige avklaringer fram mot rulleringen av Nasjonal transportplan 2018-2029. Daværende Buskerud fylkeskommune var positiv til initiativet.

I 2020 la Statens vegvesen fram en strategisk utredning om utviklingen av rv. 7 i Hallingdal fra Ørgenvika fram til Gol. Utredningen omfatter en strekning på 73 km Den strategiske utredningen ble utarbeidet i samarbeid med regionrådet og fylkeskommunen (først Buskerud og deretter Viken).

På bakgrunn av den strategiske utredningen ble det høsten 2021 fattet lokalpolitiske vedtak om prinsipiell tilslutning til at utbygging av rv. 7 på strekningen Ørgenvika – Gol kan delfinansieres med bompenger. Vedtaket ble fattet i Viken fylkesting, Krødsherad kommunestyre og kommunestyret i alle kommunene som inngår i Hallingdalsregionen (Flå, Nesbyen, Gol, Ål, Hol og Hemsedal).

Både i Nasjonal transportplan 2022-2033 og Nasjonal transportplan 2025-2036 er det lagt opp til utbedringsstrekning(er) med statlige midler på rv. 7 i Hallingdal. Så langt er det ikke gjennomført fysiske arbeider.

I den strategiske utredningen fra 2020 var det forutsatt en større andel statlige midler enn det vi i dag kan legge til grunn, og strekningen må bygges ut i tråd med de nye føringene om at man skal ta vare på det man har, utbedre der man kan og bygge nytt der man må. Dette skal gi en mer kostnadseffektiv utbedring av strekningen til en høyere standard med bedre framkommelighet og økt trafiksikkerhet.

I den siste tiden har det vært flere møter om Veipakke Hallingdal mellom Statens vegvesen, regionrådets samferdselsutvalg og fylkeskommunen

Beskrivelse av saken:

Innledning/Bakgrunn:

Ut fra at det ville ta svært lang tid å utbedre rv. 7 gjennom Hallingdal med den investeringstakten det var lagt opp til i Nasjonal transportplan, tok Regionrådet for Hallingdal initiativ til å sette i gang et arbeid med en veipakke for Hallingdal. Veipakke Hallingdal ble definert til å omfatte strekningen fra Ørgenvika (i Krødsherad kommune) til Gol. Målet var bl.a. å vurdere alternative finansierings- og utbyggingsløsninger for Veipakke Hallingdal og gjøre nødvendige avklaringer fram mot rulleringen av Nasjonal transportplan 2018-2029. Daværende Buskerud fylkeskommune var positiv til initiativet.

I 2020 la Statens vegvesen fram en strategisk utredning om utviklingen av rv. 7 i Hallingdal fra Ørgenvika fram til Gol. Utredningen omfatter en strekning på 73 km Den strategiske utredningen ble utarbeidet i samarbeid med regionrådet og fylkeskommunen (først Buskerud og deretter Viken).

På bakgrunn av den strategiske utredningen ble det høsten 2021 fattet lokalpolitiske vedtak om prinsipiell tilslutning til at utbygging av rv. 7 på strekningen Ørgenvika – Gol kan delfinansieres med bompenger. Vedtaket ble fattet i Viken fylkesting, Krødsherad kommunestyre og kommunestyret i alle kommunene som inngår i Hallingdalsregionen (Flå, Nesbyen, Gol, Ål, Hol og Hemsedal).

Både i Nasjonal transportplan 2022-2033 og Nasjonal transportplan 2025-2036 er det lagt opp til utbedringsstrekning(er) med statlige midler på rv. 7 i Hallingdal. Så langt er det ikke gjennomført fysiske arbeider.

I den strategiske utredningen fra 2020 var det forutsatt en større andel statlige midler enn det vi i dag kan legge til grunn, og strekningen må bygges ut i tråd med de nye føringene om at man skal ta vare på det man har, utbedre der man kan og bygge nytt der man må. Dette skal gi en mer kostnadseffektiv utbedring av strekningen til en høyere standard med bedre framkommelighet og økt trafiksikkerhet.

I den siste tiden har det vært flere møter om Veipakke Hallingdal mellom Statens vegvesen, regionrådets samferdselsutvalg og fylkeskommunen.

Beskrivelse av saken:

Formål med saken

-

Generelt er veistandarden på rv. 7 gjennom Hallingdal vesentlig lavere enn det veiens funksjon og trafikkbelastning tilsier. Dette gir seg blant annet utslag i dårligere framkommelighet, regularitet og trafiksikkerhet enn ønskelig. Det er også manglende tilbud til gående og syklende. For å sikre god framkommelighet og trafiksikkerhet på rv. 7, trengs det utbedring og omlegging i ulikt omfang.

Formålet med saken er å framskynde utbedringene av rv. 7 gjennom Hallingdal ved bruk av bompengeneinntektene fra resterende innkrevingstid i dagens bomstasjon for rv. 7 Sokna-

Ørgenvika. Dette gjøres i påvente av utredningen av en veipakke for Hallingdal. Det foreligger lokalpolitiske prinsippvedtak om delvis bompengefinansiering av en slik veipakke. Strekningen Ørgenvika – Flå er prioritert som utbedringsstrekning i Nasjonal transportplan (NTP) 2025-2036. Det samme er strekningen Svenkerud – Bu. Det er videre aktuelt å se dette i sammenheng med utbyggingsprosjektet rv. 7 Ørgenvika–Kittilsvik, som ligger i Statens vegvesens planportefølje og som er prioritert for gjennomføring i planens første seksårsperiode, forutsatt tilslutning til delvis bompengefinansiering.

I NTP 2025-2036 åpner regjeringen for at transportvirksomhetene kan vurdere hvordan bompengene på lengre utbedringsstrekninger kan brukes mer effektivt i kombinasjon av forskudds-, parallell- og etterskuddsinnkreving, dersom det framstår som hensiktsmessig og løsningene er i tråd med nytteprinsippet. Statens vegvesen vurderer at rv. 7 gjennom Hallingdal vurderes å være en aktuell strekning som pilotprosjekt foren slik løsning.

Statens vegvesen arbeider med hvordan rv. 7 gjennom Hallingdal skal utbedres og finansieres innenfor rammene som er gitt i NTP 2025-2036. I løpet av den videreførte innkrevingsperioden tar Statens vegvesen sikte på å komme tilbake til berørte kommuner og Buskerud fylkeskommune med et detaljert opplegg for gjennomføring og finansiering av Veipakke Hallingdal. Dette innebærer at innkrevingen vil pågå parallelt med at det arbeides med en ny bompengesak til Stortinget.

Prosjektet rv. 7 Sokna – Ørgenvika ble åpnet for trafikk i slutten av juni 2014. Prosjektet er delvis bompengefinansiert, og det ble lagt opp til 15 års bompengeperiode som er i tråd med hovedregelen i retningslinjene for bompengeprojekter. Nedbetalingen skjer raskere enn opprinnelig lagt til grunn, og bompengelånet vil snart være nedbetalt slik at innkrevingen skal avsluttes allerede 28. februar 2025. Dette vil innebære noe under av 11 år med innkreving.

Kommunedirektøren foreslår at kommunestyret ber Samferdselsdepartementet om å åpne for å videreføre innkrevingen i dagens bomstasjon i Brekkebygda i Ringerike kommune i om lag fire år slik det blir til sammen 15 år med innkreving. Kommunedirektøren understreker at videreføringen av innkrevingen er basert på et lokalpolitisk initiativ. Det er foreløpig anslått at den videreførte bompengenneinnkrevingen kan gi totalt i størrelsesorden 400 -500 mill. kr i økte bompengeneinntekter. Inntektene fra videreføringen av innkrevingen skal gå til utbedringer av strekninger på rv. 7 mellom Kittilsvik og Gol og til forberedelser til anleggsstart for prosjektet rv. 7 Ørgenvika – Kittilsvik.

Forlengelse av dagens innkreving har vært diskutert i Regionrådet for Hallingdalsregionen og tatt opp med Krødsherad og Ringerike kommuner. Saken legges fram med felles forslag til saksgrunnlag og vedtak i kommunestyrene.

I utgangspunktet legges det opp til at dagens takstopplegg videreføres, men med noen justeringer:

- Tidligere var alle nullutslippskjøretøyer fritatt for betaling av bompenger. Etter hvert som antallet nullutslippskjøretøy har økt kraftig og dette har gått ut over bompengeselskapenes inntekter, er det blitt innført betaling for disse kjøretøyene. I nye bompengeprojekter ble det først innført 50 pst. betaling for nullutslippskjøretøyer i takstgruppe 1 etter brikkerabatt. Takstgruppe 1 omfatter i hovedsak kjøretøyer under 3 500 kg. Senere er det blitt innført 70 pst. betaling for denne takstgruppen. For prosjektet rv. 7 Sokna – Ørgenvika er det ikke innført betaling av bompenger for nullutslippskjøretøyer siden det har vært så kort tid igjen til prosjektet er nedbetalt. For videreføringen foreslås det å innføre 50 pst. betaling for kjøretøyer i takstgruppe 1. I et senere vedtak om en veipakke for Hallingdal må det vurderes å innføres 70 pst. betaling for nullutslipp for å sikre finansiering av prosjektene/tiltakene.

- I slutten av 2023 innførte Samferdselsdepartementet mulighet for lokale myndigheter til å innføre en ordning der varebiler med nullutslipp i takstgruppe 1 får 100 pst. rabatt. Det samme gjelder kjøretøy i takstgruppe 2 med gass som drivstoff. Dette fordi det fortsatt er behov for sterke incitament for disse kjøretøyene. Forslaget til takst- og rabattsystem omfatter 100 pst. rabatt for varebiler med nullutslipp i takstgruppe 1 og kjøretøyer i takstgruppe 2 med gass som drivstoff.

Statens vegvesen arbeider med hvordan rv. 7 gjennom Hallingdal skal utbedres og finansieres innenfor rammene som er gitt i Nasjonal transportplan 2025-2036. I løpet av den videreførte innkrevingsperioden tar Statens vegvesen sikte på å komme tilbake til berørte kommuner og Buskerud fylkeskommune med et detaljert opplegg for gjennomføring og finansiering av Veipakke Hallingdal.

Forholdet til overordnede prinsipper for bompengeprosjekter

Alle bompengeprosjekter på offentlig vei må godkjennes av Stortinget. Som ledd i saksforberedelsen er det nødvendig med lokalpolitisk tilslutning, dvs. positive vedtak i berørte kommuner og fylkeskommunen.

Et av hovedprinsippene ved bompengefinansiering er nytteprinsippet. Dette innebærer at de som betaler bompenger, skal få nytte av utbyggingen. Samtidig skal de som får nytte, betale bompenger. Trafikkanalysene viser at en stor andel av trafikken som passerer i bomstasjonen ved Brekkebygda mellom Sokna og Ørgenvika fortsetter videre oppover mot Flå og Nesbyen, og trafikantene vil dermed få nytte av tiltakene som den videreførte innkrevningen finansierer.

For å ivareta nytteprinsippet skulle ideelt sett trafikken som benytter fv. 280 fra Ørgenvika også vært med å betale ved en parallell- og forhåndsinnkrevning. Dette er noe som må vurderes nærmere og ivaretas i bompengeløsningen for en framtidig veipakke Hallingdal. Ved strekningsvise prosjekter blir det vanligvis tatt opp bompengelån der fylkeskommunen må garantere for lånet. I denne saken blir det ikke bompengelån og følgelig heller ikke aktuelt med fylkeskommunal garanti.

I Meld. St. 14 (2023-2024) Nasjonal transportplan 2025-2036 (side 237) er det vist til at betalingen av bompenger ved strekningsvise prosjekter som hovedregel skjer ved etterskuddsinnkrevning, dvs. etter at utbyggingen er ferdigstilt og åpnet for trafikk. For å få mer effektiv ressursutnyttelse legger regjeringen til rette for at mindre utbyggings- og utbedringstiltak kan skje i en evt. kombinasjon av forskudds-, parallell og etterskuddsinnkrevning dersom dette framstår som hensiktsmessig. Dette innebærer innkrevning før, under og etter at utbygging/utbedring er ferdigstilt. Videre står det at løsningene må være i tråd med nytteprinsippet, gi lavest mulig innkrevingskostnader og bygge på lokalt ønske og tilslutning. Dersom det er lokalpolitisk ønske om det, kan det være aktuelt å starte opp et pilotprosjekt.

I NTP 2025-2036 er strekningen på rv. 7 fra Ørgenvika til Flå pekt ut som utbedringsstrekning. Det samme er strekningen Svenkerud – Bu. Utbyggingen av porteføljeprosjektet rv. 7 Ørgenvika – Kittilsvik kan sammen med utbedringstiltak på strekningen Kittilsvik – Gol utgjøre en veipakke Hallingdal som bygges og utbedres med både forhånds-, parallell- og etterskuddsinnkrevning. Vedtak om forlenget innkrevning i dagens bomstasjon mellom Sokna og Ørgenvika vil være forhånds- og parallellinnkrevning til prosjekter på strekningen mellom Ørgenvika og Gol, og det vil være i tråd med prinsippene som er beskrevet for et pilotprosjekt ovenfor.

Konsekvenser og økonomiske forhold:

Når saken er vedtatt av Stortinget, vil det bli innkrevning av bompenger i dagens bomstasjon i Ringerike kommune i ytterligere om lag fire år fram til juni 2029.

I tråd med Nasjonal transportplan 2025-2036 skal det i større grad enn tidligere satses på utbedring av eksisterende riksveier framfor nybygging. Dette vil føre til at flere strekninger kan utbedres og samtidig et mindre arealinngrep.

En videreføring av innkrevningen i dagens bomstasjon til juni 2029 kan gi raskere utbygging og utbedring av rv. 7 og dermed mulighet for en trafikk sikker vei tidligere. Det kan også gi lavere finansieringskostnader for bompengeselskapet ifm. finansiering av fremtidig Veipakke Hallingdal, da det reduserer behovet for å ta opp bompengelån.

Saken får ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for kommunene.

Kommunedirektørens vurdering:

Regionrådet har i flere år arbeidet med en veipakke for Hallingdal som omfatter strekningen fra Ørgenvika til Gol.

Både i Nasjonal transportplan 2022-2033 og Nasjonal transportplan 2025-2036 er det lagt opp til en utbedringsstrekning med statlige midler på rv. 7 i Hallingdal. Så langt er det ikke gjennomført fysiske arbeider.

Opplegget som nå foreslås vurderes å være i tråd med det som står i stortingsmeldingen om Nasjonal transportplan 2025-2036 om mer fleksibel gjennomføring av mindre utbyggings- og utbedringstiltak. Kommunedirektøren mener at opplegget vil være en god start på Veipakke Hallingdal. Kommunedirektøren legger til grunn at videre opplegg for finansiering og gjennomføring av Veipakke Hallingdal inkl. strekningen Ørgenvika – Kittilsvik legges fram til lokalpolitisk behandling og behandling i Stortinget så snart som mulig og i god tid før utløpet av videreføringen på om lag fire år.

Heming Herdlevær

konst. kommunedirektør

Arkiv: GNR-139/73, FE-611, TI-&01
Journalpostnr.: 24/13125 - 3
Saksbehandler: Marianne Hallingby
Dato: 08.11.2024

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
102/24	Formannskapet	20.11.2024
	Kommunestyret	

Søknad om private stikkledninger over kommunal eiendom

Kommunedirektørens innstilling:

1. Gnr/bnr 172/3 gis permanent rett til å legge og ha liggende private stikkledninger over kommunens eiendom gnr/bnr 139/73
2. Kommunedirektøren delegeres fullmakt til å inngå avtale om private stikkledninger over gnr/bnr 139/73

Sammendrag:

Eiendommen gnr/bnr 172/3 på Sokna, skal påkobles til offentlig vann-/avløpsanlegg. Det skal legges ledning for spillvann og vannledning i Sogna.

Ledningen skal ligge på elvebunnen nedsenket med lodd. Det må etableres et landtak (6 meter) for å føre ledningene på land på kommunal eiendom, gnr/bnr 139/73.

Beskrivelse av saken:

Eiendommen gnr/bnr 172/3 skal påkobles til offentlig vann-/avløpsanlegg. Eier av gnr/bnr 172/3 søker derfor om permanent rett til å legge og ha liggende stikkledninger for vann og avløp med nødvendige kummer over den kommunale eiendommen gnr/bnr 139/73 frem til de offentlige vann- og avløpsledningene i Pukerudhagan II.

Juridiske forhold:

Arealet som berøres, del av gnr/bnr 139/73 er kant mot vassdrag. Her skal det etableres et landtak på 6 meter. Et landtak er det synlige området der stikkledningen kommer opp på land fra vassdraget.

Økonomiske forhold:

Eier av gnr/bnr 172/3 skal selv bekoste etableringen av privat stikkledning for vann og avløp med nødvendige kummer.

Forholdet til kommuneplanens arealdel:

Kommunens eiendom ved Pukerudhagen (gnr/bnr 139/73) er i kommuneplanens arealdel, vedtatt 2019, avsatt til *boligbebyggelse* samt *landbruks-, natur- og friluftsmål* i området langs elva Sogna.

Kommuneplanens arealdel er under revidering. For nevnte eiendom er arealformål foreslått videreført med noen justeringer. Grøntbeltet langs elva er foreslått endret fra LNF til *grønnstruktur-turdrag*.

Arealet er regulert i en reguleringsplan fra 1959, og kommunen har tidligere jobbet med en ny reguleringsplan for området. Dette har stoppet opp på grunn av innsigelser og rekkefølgekrav.

Kommunedirektørens vurdering:

Kommunedirektøren anbefaler at eier av gnr/bnr 172/3 gis rett til å legge og ha liggende private stikkledninger over kommunal grunn for påkobling til offentlig vann-/avløpsanlegg.

1. Gnr/bnr 172/3 gis permanent rett til å legge og ha liggende private stikkledninger over kommunens eiendom gnr/bnr 139/73.

Kommunedirektøren delegeres fullmakt til å inngå avtale om private stikkledninger over gnr/bnr 139/73.

Heming Herdlevær
konst. kommunedirektør

Vedlegg:

Vedlegg 1. Oversiktskart gnr 139 bnr 73

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
103/24	Formannskapet	20.11.2024
	Kommunestyret	

Kjøp av tomt - gnr/bnr 86/51

Kommunedirektørens innstilling:

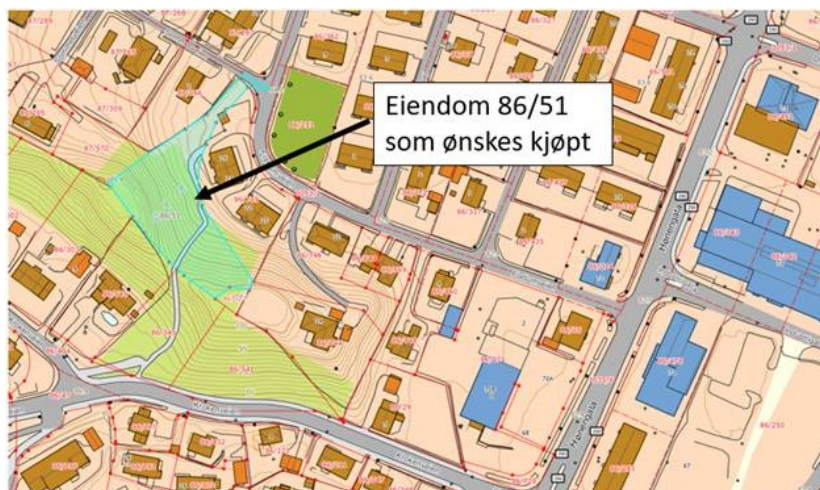
1. Kjøp av eiendommen gnr/bnr 86/51 godkjennes.
2. Kjøpet skal skje på markedsmessige vilkår og kjøper bekoster alle omkostninger.
3. Vedlagte kjøpekontrakt godkjennes.

Sammendrag:

Ringerike kommune ønsker å kjøpe eiendommen gnr/bnr 86/51 ved Flattumveien. Arealet er på 2823,3 m². Kjøpet av eiendommen er et ledd i å sikre trygge skoleveier til Ullerål skole.

Beskrivelse av saken:

Ringerike kommune ønsker å kjøpe eiendommen gnr/bnr 86/51 ved Flattumveien. Arealet er på 2823,3 m². Kjøpet av eiendommen er et ledd i å sikre trygge skoleveier til Ullerål skole. Det går en sti gjennom eiendommen som har blitt brukt som skolevei til Ullerål skole i mange år.

Viser gnr/bnr 86/51 som ønskes kjøpt.

I forbindelse med sikring av skoleveiene til Ullerål skole ble stien oppgradert ved å legge på grus, samt etablert et enkelt rekkverk. Siden deler av stien ligger på privat grunn, oppsto det uklarheter rundt denne oppgraderingen. For å kunne opprettholde hele stien som en god og trygg skolevei, har Ringerike kommune derfor søkt å komme til enighet med grunneier. Partene har kommet til enighet om at kommunen kjøper eiendommen til markedspris i henhold til takst (vedlagt).

Stien krysser også eiendom gnr/bnr 86/345 som Ringerike kommune eier.

Juridiske forhold:

Eiendommen det søkes om er regulert til «Friområde» og stien er regulert til «Gangveg» i reguleringsplan 82 «Ullerålområdet» (vedlagt). Området er regulert til det samme i Ringerike kommunes arealplan.

Økonomiske forhold:

Kjøpet skjer på markedsmessige vilkår fra en privat grunneier. Se vedlagt verddivurdering fra «Norm takst & rådgivning», datert 09.09.2024. Kjøpet finansieres med midler fra Ullerål skole.

Forholdet til kommuneplanens samfunnsdel:

I kommuneplanens samfunnsdel pkt. 3.1.1 har Ringerike kommune et delmål om at: Ringerike kommune skal utvikle kommunen i tråd med arealstrategien. Vi har en bærekraftig vekst, og en konsentrert arealutvikling i by og tettsteder som gir muligheter for korte reiser i hverdagen.

Kommunedirektørens vurdering:

Det omsøkte arealet er regulert til «Friområde» og stien er regulert til «Gangveg». Et kjøp av tomten vil sikre gode skoleveier i Hønefoss nord.

Kommunedirektøren anbefaler kjøp av eiendommen gnr/bnr 86/51 og at tilhørende kjøpekontrakt godkjennes.

Kjøpet skal skje på markedsmessige vilkår og kjøper bekoster alle omkostninger.

Heming Herdlevær

konst. kommunedirektør

Vedlegg:

Grunnboksutskrift_3305_86_51_0_0.pdf

Kjøpekontrakt gnr 86 bnr 51.pdf

Oversiktskart 86_51.pdf

Plankart 82 Ullerålområdet.pdf

Verdivurdering av areal Gnr. 86 bnr. 51 teig nr. 1 - Krokenveien-Flattumveien - 09.09.2024.pdf

Arkiv: PROSJNR-40000
Journalpostnr.: 24/14878 - 1
Saksbehandler: Tewodros
Getachew Abate
Dato: 12.11.2024

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
104/24	Formannskapet	20.11.2024
	Kommunestyret	

Riving av Kefas Bygget

Kommunedirektørens innstilling:

1. Riving av KEFAS bygget og midler for detaljprosjektering av midlertidig bruk av eiendommen godkjennes og gjennomføres i 2025. Den økonomiske rammen til prosjektet er 3 820 635,- kroner inkludert merverdiavgift. Nødvendige midler innarbeides i 1. tertial 2025
2. Skisse 1 med basketbane mot sør, 52 parkeringsplasser med to HCP, sykkelbokser og grøntareal med sitteplass velges og løsningen prosjekteres og kalkuleres. Egen politisk sak på bevilgning når dette er klart.

Alternativ innstilling

1. KEFAS bygget rives og eiendommen opparbeides til parkeringsplass uten tilhørende grønt anlegg med avgiftsbetaling inntil ny plan for området er utredet. Den økonomiske rammen til prosjektet er 3 320 635,- kroner inkludert merverdiavgift. Nødvendige midler innarbeides i 1. tertial 2025

Sammendrag:

Tiltaket gjelder riving av KEFAS bygget. I dag er bygget ikke i bruk. Det er utarbeidet miljøkartleggingsrapport og ombrukskartlegging for bygget. Det har vært gjennomført anbudskonkurranse og vi har mottatt seks tilbud. Tilbudene er evaluert og det mest gunstigste basert på tildelingskriteriene er valgt. Området anbefales å settes istand med grøntstruktur.

Innledning/Bakgrunn:

Det er tidligere vedtatt at KEFAS bygget rives, og eiendommen opparbeides til parkeringsplass med avgiftsbetaling inntil ny plan for området er utredet. Det skulle utarbeides miljøsaneringsrapport og ny sak skulle fremmes til politisk behandling når disse var klare.

Miljøkartleggingsrapporter og ombrukskartlegging er utarbeidet for eiendommen.

Det er gjennomført anbudskonkurranse for rivingsprosjektet. Prosjektet ble lagt ut på anbud med en tilbudsfrist 01.11.2024, med forbehold om politisk godkjenning av økonomiramme.

Beskrivelse av saken:

KEFAS bygget er et forretningsbygg som ble bygd i 1952 og har et areal på 2060 m². Bygningen har to etasjer og kjeller.

I forbindelse med kjøp av eiendommen i 2023, ble det utført en teknisk gjennomgang om bygget. Den tekniske gjennomgangen avdekket et stort vedlikeholdsetterslep og brudd på lov og forskriftskrav. I sak med saksnr,119/23, 31.08.2023 vedtok kommunestyret at KEFAS bygget rives og eiendommen opparbeides til parkeringsplass med avgiftsbetaling inntil ny plan for området er utredet.

På bakgrunn av kommunestyrets innstilling er det utført en miljøsaneringsrapport og ombrukskartlegging for eiendommen. Riving av KEFAS bygget og opparbeidelse av tomte til parkeringsplass ble lagt ut på anbud med tilbudsfrist 01.11.2024. Anbud ble lyst ut med forbehold om politisk godkjenning av økonomiramme.

Til sammen har vi mottatt 6 tilbud med minst og høyest pris på 1,790 500,- og kr. 2 954 055.

Tilbudene er evaluert og det mest gunstigste basert på tildelingskriteriene er valgt.

Midlertidig bruk av eiendommen

Etter bestilling fra kommunestyret har kommunedirektøren gjennomført en vurdering på hva eiendommen kan brukes, inntil ny plan for området utredet. Tomta ligger mellom Kongens gata og Hønefoss sentrum bussholdeplass. Området er en av de mest trafikkerte områdene i Hønefoss. Bruk av dette området til variert formål slik at det kan nyttes av forskjellige segmenter i befolkningen er veldig viktig. Derfor er det kommunedirektørens anbefaling at eiendommen brukes midlertidig til basketbane, sykkelstasjon, parkeringsplasser og grønt areal med sitteplass.

Det er utarbeidet prinsippsskisse med to alternativer. Se vedlagt skisse.

Alternativ 1.

I dette alternativet er det vist en streetbasketbane mot sør, 52 parkeringsplasser med to HCP, sykkelbokser og grøntareal med sitteplass.

Alternativ 2

I dette alternativet er det vist en streetbasketbane mot øst, 49 parkeringsplasser med to HCP delt i to områder, sykkelbokser og grøntareal med benker

Kommunedirektøren mener at arealet er mest gunstig utnyttet i alternativ 1. I tillegg er basketbanen minimalt eksponert mot mest trafikkerte veien, Kongens gate, i alternativ 1. Derfor anbefaler kommunedirektøren alternativ 1 fremfor alternativ 2.

Vedlagt prinsippsskisse er ikke en endelig prosjektering; for å ha klart bilde av prosjektet og anslå prosjektets kostnad må det gjennomføres en detaljprosjektering.

Kostnad for detaljprosjektering er estimert til å være ca. kr.500 000,-

Kommunedirektøren kommer tilbake til kommunestyret med tids- og finansieringsplan, når tiltaket er detaljprosjektert og kostnadskalkylen er klar.

Økonomiske forhold:

Total kostnad for prosjektet er kr. 3 820 635,-

Tiltak	Pris inkl. merverdiavgift
Miljø- og ombrukskartlegging	Kr. 183 862,5
Sanering av KEFAS bygget	Kr. 2 250 000,-
Prosjektledelse	Kr. 250 000,-
Utredning og prosjektering av midlertidig bruk av eiendommen	Kr. 500 000,-
Usikkerhetsavsetning (20%)	Kr 636 772,5-
Total sum	Kr. 3 820 635,-

Forholdet til kommuneplanens samfunnsdel:

Riving av KEFAS bygget vil ha innvirkning på følgende av målene i kommuneplanens samfunnsdel.

- Ringerike kommune velger gode og bærekraftige løsninger som på sikt gir mindre utgifter til drift og vedlikehold.
- Ringerike kommune jobber systematisk med innovasjon for å skape gode og bærekraftige løsninger og tjenester.

Kommunedirektørens vurdering:

Kongens gate 13 (Kefas bygget) står i dag tomt og er et tomgangsbygg som krever drift. Området skal på sikt utvikles og dette kan ta tid. Kommunedirektøren mener at ved å rive bygget vil man frigjøre areal til parkering og grønt og området vil bli bedre utnyttet mens man venter på utviklingen av området. Utviklingen av området kan da 8-10 år.

Det er innhentet anbud på riving og kommunedirektøren anbefaler at det bevilges budsjett til gjennomføring av dette. Kommunedirektøren anbefaler også at man går videre med prinsippskisse en og får detaljprosjektert dette med nødvendige kalkyler. Kommunedirektøren vil komme tilbake med egen budsjettsak for gjennomføring.

Heming Herdlevær
konst. kommunedirektør

Vedlegg:

Alt 1 midlertidig Kefas-kvartalet.pdf

Alt 2 midlertidig Kefas-kvartalet.pdf

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
105/24	Formannskapet	20.11.2024
	Kommunestyret	

Reservekraft på samfunnskritiske kommunale bygg

Kommunedirektørens innstilling:

1. Tiltak for reservestrøm ved samfunnskritiske bygg vedtas.
2. Kommunedirektøren kommer tilbake med forslag om finansiering av 5,5 millioner kroner (inkl. mva) i investeringsbudsjettet i forbindelse med 1. tertialrapport 2025. Årlige driftsutgifter på 300.000 kroner innarbeides i driftsbudsjettet fra og med 2026.
3. Det skal igangsettes arbeid for å kartlegge behovet for reservekraft ved omsorgsboliger med heldøgns tjenester.

Sammendrag:

Det er gjennomført en kartlegging av samfunnskritiske bygg for å se på konsekvenser ved bortfall av ekstern strøm over 6 timers varighet, og hva som er behovet for reservekraft. Denne kartleggingen viser behov for tiltak ved flere bygg, som samlet er estimert å utgjøre 5,5 millioner kroner samt årlig service og oppfølging på kr. 300 000,-. Kommunedirektøren mener at det er viktig at det gjennomføres tiltak for å sikre reservekraft for å kunne opprettholde driften ved langvarige strømbrydd.

Bakgrunn:

Kommunestyret har i mars 2023 bestilt en kartlegging av behovet for reservestrøm, for å sikre liv og helse, og at det samtidig skal ses på reservekrafts-løsninger som kan styrke kommunens miljøprofil.

En slik kartlegging er gjennomført og legges nå frem til kommunestyret.

Beskrivelse av saken:

Etter vindværet november 2021 så ble det synliggjort sårbarheter for kommunens bygg når vi mister strømmen over en lengre periode. I denne sammenhengen er strømbrydd under 6 timer definert som kortvarig og strømbrydd over 6 timer mer langvarig, og vil kreve større tiltak.

Det er foretatt en gjennomgang av 15 samfunnskritiske bygg, for å kartlegge behovet for reservekraft samt se på aktuelle løsninger ved bortfall av ekstern strøm. Disse samfunnskritiske byggene omfatter omsorgsinstitusjoner, brannstasjoner, legevakt og lokaler som brukes i beredskap og ved kriser.

Noen hovedfunn:

- Alle bygg har nødbelysning og strøm som sikrer effektiv og trygg evakuering.
- Flere bygg er sårbare ved strømbrydd, da back-up løsninger kun dekker medisinskteknisk utstyr og lys, mens det ikke dekker behovet for oppvarming (ved kaldt vær vil det bli kaldt i byggene)
- Flere bygg har aggregat som reservekraft, men på eldre bygninger er kapasiteten for liten for å dekke behovet
- Flere av bygningene varmes opp med fjernvarme. Dersom strømmen går, finnes det i dag ingen reserveløsninger som kan sikre sirkulasjon av varmen i bygget ved strømbrydd. Dvs. at disse byggene vil miste muligheter for oppvarming under strømbrydd.

Det er ulike tiltak som foreslås for byggene, og som oftest en kombinasjon av løsninger som vil være aktuelt (nødstrøm, UPS-batteriereserve og reservekraft). Sykehjem vil normalt ikke ha krav til nødstrøm, men ha krav til nødbelysning og strøm som sikrer effektiv og trygg evakuering. Da vil ofte UPS-batteriereserver være tilstrekkelig (som er laget for å vare noen timer). Samtidig vil medisinsk behandling/utstyr kunne gi ulike forskriftsmessige krav til nødstrøm, som allikevel gjør at det kan være behov for nødstrøm og reservekraft på sykehjem. Og dersom et strømbrydd kan utgjøre fare for personer, husdyr eller omgivelser skal det være reservekraft i tillegg til nødstrøm og UPS-løsninger.

Det foreslås tiltak, i prioritert rekkefølge, til utbedring/omgjøring som har en kostnadsramme på inntil: 5 500 000 kroner inkl. mva. (erfaringstall, inklusive prosjektledelse og prisvekst)
Årlig service og tilgang til drivstoff er estimert til: 300 000,- inkl. mva. (erfaringstall)

I denne kartleggingen så har også kommunens miljøprofil blitt vektlagt, og for nye aggregat vil det være aktuelt å kreve bruk av klimavennlig og fossilfritt drivstoff (der det er mulig).

Omsorgsboliger med heldøgn tjenester er ikke omfattet av denne kartleggingen. Underveis har vi avdekket at det er behov for at det også på disse byggene gjøres vurderinger knyttet til konsekvenser ved langvarig strømbortfall. Det bør derfor igangsettes eget arbeid for denne type bygg.

Juridiske forhold:

Det er i forskrift om elektriske lavspenningsanlegg sagt noe om avbrudd i strømtilførsel og i § 31 fremgår følgende:

Anlegg hvor avbrudd i strømtilførselen kan medføre fare for personer, husdyr eller eiendom skal planlegges og utføres slik at vedlikehold, utskiftning m.m. kan skje uten at fare oppstår.

Dersom uventet strømavbrudd vil kunne medføre fare for personer, husdyr eller omgivelser, skal behov for uavhengig strømtilførsel vurderes.

Økonomiske forhold:

Tiltakene som foreslås vil kreve investeringer for opp mot 5,5 millioner kroner inkludert mva. Da må rundt 4,4 millioner kroner lånefinansieres eller dekkes av egenkapital. Det vil gi årlige renteutgifter/ tap av renteinntekter på rundt 200.000 kroner de første årene, og en økt avdragsbetaling på rundt 200.000 kroner i 20 år ved låneopptak.

Årlig service- og vedlikeholdskostnader er beregnet til rundt 300.000 kroner. Samlet vil dette bidra til økte utgifter i driftsregnskapet på 500.000-700.000 kroner i året.

Investeringen er planlagt gjennomført i 2025 og 2026.

Tidligere behandling:

Spørsmål om reservestrøm ved syke-/omsorgshjem og samfunnskritiske bygninger har tidligere blitt behandlet i kommunestyret i KS 44/23 hvor det ble fattet følgende vedtak:

«Kartlegging av behovet for reservestrøm igangsettes. Nødvendige oppgraderinger for å sikre liv og helse, gjennomføres etter at kartlegginger og tilbud er innhentet. Det prioriteres å se på miljøvennlige reservestrøm løsninger som kan styrke kommunens miljø profil.»

Forholdet til kommuneplanens samfunnsdel:

I kommuneplanens samfunnsdel 3.1.3. fremgår det at «Ringerike er et trygt sted å være, og har god beredskap» som er et mål vi skal nå ved å:

«Ha god beredskap for å takle de de hendelsene som allikevel kan oppstå»

Kommunedirektørens vurdering:

For kommunen er det viktig å kunne opprettholde drift og tjenester også under langvarige strømbrudd. Denne kartleggingen omfatter kritiske bygg som brukes til helse- og

omsorgstjenester, krisehåndtering og mobilisering av samvirkeaktører og frivillige.

Mange av våre brukere er sårbare dersom byggene mister varmekilden under strømbrydd. Selv om det er mulig å evakuere, så har vi jo erfart at det ofte kan være flere utfordringer samtidig med strømbortfall (slik som i november 2021 med vindfall, uframkommelige veier samt og bortfall av kommunikasjon), og da er det viktig at vi også lokalt kan opprettholde driften av kritiske bygg.

Prioriteringa av hvilke bygg som tas først, bør skje etter hvor det kan bli kritisk ved kalde utetemperaturer og behovet for bruk av medisinsk utstyr.

Kommunedirektøren vil anbefale at det settes av midler for å iverksette tiltak og årlig service/vedlikehold slik at vi kan opprettholde driften ved bygg hvor vi har døgnkontinuerlige tjenester og beredskap.

Heming Herdlevær
konst. kommunedirektør

Arkiv: FA-H01, FA-H30
Journalpostnr.: 24/14133 - 1
Saksbehandler: Eva Jeanette
Flåten
Dato: 16.10.2024

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
34/24	Eldrerådet	28.10.2024
34/24	Hovedutvalget for helse, omsorg og velferd	12.11.2024
106/24	Formannskapet	20.11.2024
	Kommunestyret	

Utprøving av lavere dekningsgrad på korttidsplass

Kommunedirektørens innstilling:

Alternativ 1: Tiltaket utprøving lavere dekningsgrad videreføres.

Alternativ 2 : Tiltaket utprøving lavere dekningsgrad videreføres ikke, og driftsbudsjettet til paviljongen må legges inn i budsjett for 2025 med varig økning.

Sammendrag:

Tiltaket utprøving av lavere dekningsgrad ble vedtatt av kommunestyret for budsjett 2024, som et sparetiltak i sektor Helse og omsorg. Kommunestyret ønsket innen utgangen av 2024 en evaluering av tiltaket før ny budsjettbehandling for 2025. Utprøvingen har blitt fulgt gjennom året gjennom ulike indikatorer, og det er ikke funnet store negative konsekvenser av utprøvingen. Tiltaket gir en lavere dekningsgrad enn vedtatt i ad hoc utvalgets strukturutredning, men det er etablert nye kompenserende tiltak som ivaretar et tilbud til gruppen som tradisjonelt ville fått innvilget korttidsplass.

Eldrerådet 28.10.2024

Behandling:

Leder foreslo voteringsrekkefølge, som ble enstemmig vedtatt.

Avstemming:

Kommunedirektørens innstilling alternativ 2 ble enstemmig vedtatt som Eldrerådets råd til kommunestyret.

ELD - 34/24 Vedtak:

Kommunedirektørens innstilling alternativ 2

Tiltaket utprøving lavere dekningsgrad videreføres ikke, og driftsbudsjettet til paviljongen må legges inn i budsjett for 2025 med varig økning.

Innledning/Bakgrunn:

I tillegg til evaluering av lavere dekningsgrad for korttidsplasser svarer denne saken ut første del av verbalvedtak 18 (understreket):

Lavere dekningsgrad innen institusjoner.

Vi er bekymret for konsekvensene av en utprøving av lavere dekningsgrad innen institusjonstjenester. Dette kan føre til manglende plass til de som trenger det og lengre ventelister.

Kommunedirektøren og Hovedutvalget for helse, omsorg og velferd må følge utviklingen nøye for å ivareta nødvendige tjenester til våre innbyggere. Om behovet skulle tilsi det, må det fremmes sak om midlertidig leie av eksterne plasser inntil ombyggingen ved Hvelven er ferdigstilt.

Kommunedirektøren bes òg innen første halvår 2024 legge fram en oversikt over aktuelle helsetjenester som har kapasitet, eller lett kan utvides med tanke på helsesamarbeidet i Ringeriksregionen. Dette for å oppnå et bredt fagmiljø og gode kostnadseffektive løsninger for alle.

Kommunedirektøren bes også belyse hvordan man spesielt arbeider med rekruttering og karriereutvikling ved Nes sykehjem, Tyribo omsorgssenter og Sokna omsorgssenter. Vi mener dette kan sikre stabil bemanning videre.

Denne saken vil søke å svare ut bekymringen for konsekvensene av utprøving av lavere dekningsgrad innen institusjonstjenester. Det har tidligere blitt lagt frem en sak om vertskommuneavtale om kommuneoverlege og miljørettet helsevern mellom Ringerike og Jevnaker kommune (KS 202/23). Det har også blitt lagt frem sak om rekruttering og status på Nes omsorgssenter (HOV 7/24 og 20/24). Det vil derfor ikke bli svart ut mer når det gjelder oversikt over aktuelle helsetjenester eller spørsmål knyttet til Nes. Sake svarer derfor ut første del av verbalvedtaket.

Beskrivelse av saken:

Rehabilitering av Hvelven omsorgssenter hadde oppstart våren 2024 med mål om å få et moderne og godt fungerende pasientvarslingssystem med velferdsteknologi tilpasset dagens drift. Dette ville gi et helsebygg som kunne brukes i mange år framover. For å rehabilitere bygget var det behov for å flytte noen av pasientene fra Hvelven under rehabiliteringsperioden. Det ble foreslått å flytte pasientene midlertidig inn i paviljongen på Austjord. Paviljongen på Austjord har 13 plasser som på det tidspunktet ble brukt som korttidsplasser. I perioden pasientene fra Hvelven ble flyttet inn på paviljongen skulle det vedtatt en utprøving av en lavere dekningsgrad for korttidsplasser. Korttidsplassene ble ikke erstattet et annet sted.

Ved starten av 2024 hadde Ringerike kommune 179 institusjonsplasser, både korttids- og langtidsplasser. Dette tilsvarer en dekningsgrad på 10,6% av alle innbyggere 80 år og over. Vedtatt dekningsgrad fra strukturutredningen vedtatt i 2024 (KS 72/24) er 11%, hvorav 22% skulle være korttids. 39 av institusjonsplassene er korttidsplasser lokalisert på Austjord. Ved å bruke paviljongen til langtidspasienter ble antall korttidsplasser redusert med 13 plasser. Andel korttidsplasser av institusjonsplasser totalt synker dermed fra 21,8% til 15,7%. Totalt antall institusjonsplasser etter reduksjonen er 166, og dekningsgraden for institusjonsplasser totalt faller til 9,8%. Antall langtidsplasser er ikke påvirket av endringen, selv om dekningsgraden totalt er lavere.

	Antall institusjonsplasser	Antall langtidsplasser	Antall korttidsplasser	Dekningsgrad	Andel korttidsplasser
Før reduksjonen	179	140	39	10,6%	21,8%
Etter reduksjonen	166	140	26	9,8%	15,7%

Ad hoc utvalgets strukturutredning (KS 132/20) legger til grunn en andel av institusjonsplasser på 22%. Imidlertid er det i tråd med lokale og nasjonale satsinger at tjenester lenger ned i innsatstrappa styrkes og at eldre skal bo i sitt eget hjem lengre. Ringerike kommune har gjennom nye vedtatte tildelingskriterier (KS 54/24) innrettet tjenestene sine til mer hjelp til egenmestring og hjelp i hjemmet. Det forventes i tillegg at den enkelte i større grad tilpasser de fysiske omgivelsene i boligen slik at man kan bo og få helsehjelp i eget hjem. Virkemidler for dette kan være startlån til kjøp eller tilpasning av bolig til eldre som ikke får lån i privat bank.

Kommunen jobber etter hovedprinsippene i helhetlig pasientforløp hjem til hjem (HPH). Dette etter prinsippet om at alle pasienter som innlegges fra eget hjem, skal tilbake til eget

hjem. Dette for eksempel etter behandling på sykehus. I sommer 2024 ble samhandlingsrutine for helhetlig pasientflyt tatt i bruk, en retningslinje for å sikre god kommunikasjon mellom sykehusene og kommunen for pasienter som har, eller antas å være i behov av kommunale tjenester etter utskrivning fra spesialisthelsetjenesten. Pasientene som kommer hjem etter behandling på sykehus blir ivaretatt av hjemmetjenesten. For alle pasienter som har vedtak på hjemmetjenester koordinerer hjemmetjenesten behov for korttidsopphold med tildelingskontoret. Til grunn for vurderingene ligger det tildelingskriterier for tildeling av tjenester i helse og omsorg, som sist ble revidert og vedtatt i 2024 (KS 54/24). Kriteriene er tilpasset for å følge samfunnsendringer og at vi nå står i første fase av demografiskiftet.

Også i rehabiliteringen har tjenestene blitt dreid fra døgnrehabilitering til dagrehabilitering og hverdagsrehabilitering i eget hjem. Flere av pasientene som tidligere hadde rehabilitering med korttidsopphold blir nå ivaretatt hjemme med tilbud om enten dagrehabilitering på Austjord eller hverdagsrehabilitering som er organisert av hjemmetjenesten. Kommunen ser at dette er et virkningsfullt tiltak, og hjemmetjenesten gir også tilbakemeldinger på at det reduserer behovet for tjenester.

Utvikling under utprøving lavere dekningsgrad

For å følge med utviklingen under utprøvingen av lavere dekningsgrad kan det sees på antall overliggere, det vil si utskrivningsklare pasienter som blir liggende på sykehus i påvente av et kommunalt tilbud.

Utskrivningsklare pasienter som vurderes til å kunne få forsvarlig helsehjelp hjemme etter endt sykehusopphold skal tas imot av hjemmetjenesten. Noen pasienter vil ha behov for korttidsopphold etter utskrivning fra sykehuset. Det har i perioden med utprøving av lavere dekningsgrad ikke vært flere overliggere, sammenlignet med de siste tre årene. Vi ser at det er sesongvariasjoner i takt med smittetrykk i samfunnet ellers.

Se tabell under med antall overliggerdøgn per måned.

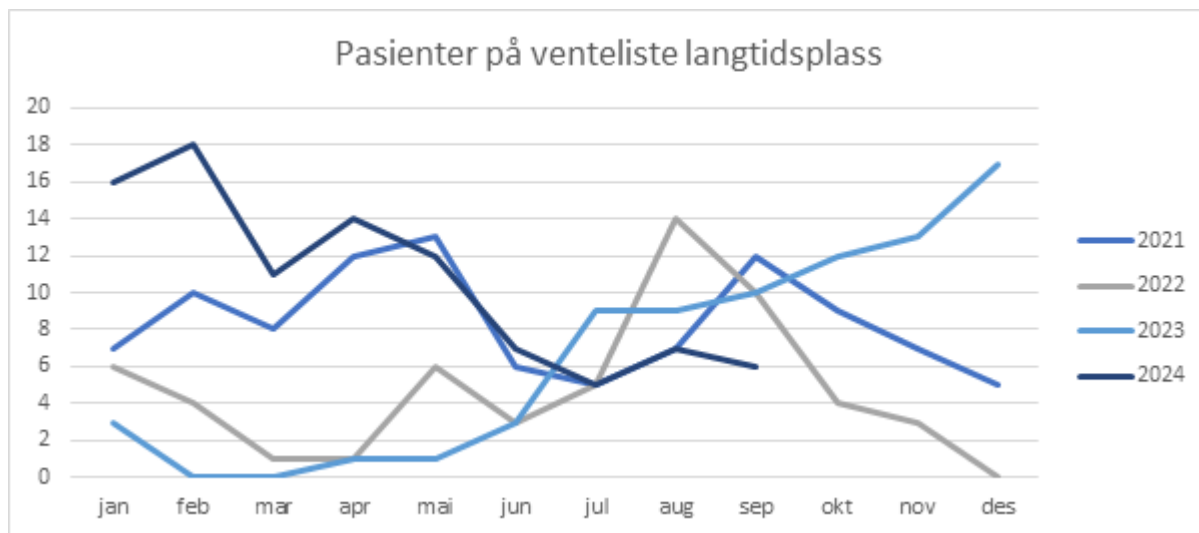
	jan	feb	mar	apr	mai	jun	jul	aug	sep	okt	nov	des
2022	89	18	47	5	14	48	15	38	81	38	75	73
2023	45	18	51	43	38	69	157	97	83	6	105	27
2024	60	84	111	65	11	45	86	15	-	-	-	-

I 2024 ser vi en topp i februar og mars, dette var en periode med høyt smittetrykk og at korttidsplassene ble lukket for nye inntak grunnet overflytting av beboere fra Hvelven 85. Tall for september er ikke klare enda, men det meldes om normalsituasjon for årstiden i tjenestevolum.

Tildeling av langtidsplasser er ikke direkte påvirket av reduksjon i antall korttidsplasser, da antall langtidsplasser ikke er endret. Siden det er meldt bekymring rundt antall pasienter på venteliste vises det en oversikt over utviklingen for pasienter på venteliste langtidsplass, det er ikke venteliste for korttidsplasser.

Dersom pasienten har fått vedtak om langtidsplass og det er ikke er tilgjengelige plasser, settes pasienten på venteliste for langtidsplasser. Tildelingskontoret vurderer om det kan gis forsvarlig helsehjelp i hjemme fram til det er ledig plass. Pasienter som ikke kan følges opp forsvarlig i sitt eget hjem blir ivaretatt på institusjon. Pasientene blir prioritert fra ventelisten når langtidsplassen er tildelt, men det er forsvarlighetskravet som er førende. Dette betyr at det ikke er garantert at 1. plass blir prioritert til første ledig plass. Rapporten for antall pasienter på venteliste langtidsplass tas ut en gang i måneden, på en gitt telledato av administrasjonen. Dette gir bare et øyeblikksbilde og antallet pasienter som venter på langtidsplass vil variere i løpet av en måned.

Som antall overliggerdøgn er også antall pasienter som venter på langtidsplass preget av store variasjoner. Fra november 2023 fram til februar 2024 var det flere pasienter på ventelisten enn det har vært de siste 3 årene, men utviklingen har gått nedover siden da og i september 2024 er færre på venteliste for langtidsplass en det har vært de siste tre årene.

Utfordringene

Etter endring av nasjonale retningslinjer og reviderte tildelingskriterier er det nå flere pasienter med større behov som skal ivaretas av hjemmetjenesten; deriblant utskrivningsklare pasienter fra sykehuset, en gruppe som tradisjonelt ville fått innvilget

korttidsplass. Dette krever godt kvalifiserte ansatte i hjemmetjenesten. Det er derfor viktig å styrke hjemmetjenesten slik at denne pasientgruppen kan ivaretas på en god måte. Det er viktig å ha gode rutiner på plass og ansatte som er godt kjent med HPH flyten og andre tjenestene i kommunen.

Ved å gi pasientene forsvarlige tjenestene på lavere trinn i innsatstrappa er det mulig å hjelpe flere. Dette er en stor omstilling som krever tid for at nye rutinene skal vært innarbeidet hos medarbeidere og godt kjent i alle leddene av organisasjonen. Denne omstillingen gjør tjenestene bedre rustet for årene framover med et økende antall eldre og med flere med behov for tjenester.

Juridiske forhold:

Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. § 3-2 a *Kommunens ansvar for tilbud om opphold i sykehjem eller tilsvarende bolig særskilt tilrettelagt for heldøgns tjenester*

«Forskriften skal også omfatte pasienter og brukere som vil være best tjent med langtidsopphold, men hvor kommunen vurderer at vedkommende med forsvarlig hjelp kan bo hjemme i påvente av langtidsopphold. Forskriften skal videre regulere hvordan kommunen skal følge opp pasienter eller brukere som venter på langtidsopphold.»

Økonomiske forhold:

Ved å holde Paviljongen ledig kan driftsbudsjettet spares. I budsjettet for 2025 er det ikke lagt inn penger for å drifte paviljongen og tiltaket med utprøving av lavere dekningsgrad er planlagt videreført. Kommunen har leieavtale til 2027, og det foreslås å benytte paviljongen som buffer ved rehabilitering av andre helsebygg i kommunen eller i en beredskapssituasjon.

Kommunedirektørens vurdering:

I tråd med nasjonale og lokale satsninger er det nødvendig å dreie tjenestene lenger ned i innsatstrappa og stimulere til mestring og evne for å bo trygt hjemme. Ulike tiltak som bedre samhandling mellom kommunen og spesialisthelsetjenesten, dagrehabilitering og hverdagsrehabilitering er kompenserende tiltak som gir et tilbud til innbyggere uten at de behøver døgnplass. Det er en risiko at tiltaket ikke har vært til utprøving over lengre tid.

Kommunedirektøren er godt kjent med utviklingen og status for presset på kommunale institusjonsplasser gjennom hele 2024, og ser at sektoren har løst dette ved å styrke og prioritere gode behandlingslinjer mellom spesialisthelsetjeneste, fastlege og hjemmetjenester. Kommunedirektøren kan ikke se at det er funnet negative effekter som økt antall overliggere, økt antall klagesaker eller pasientskade. Kommunedirektøren anbefaler dermed at tiltaket videreføres, da det er forventet en strukturendring fra nasjonalt hold om at flere skal ivaretas hjemme, samt at kommunen har hatt fokus på å etablere nye kompenserende tiltak som gir et tilbud til gruppen som tradisjonelt ville fått vedtak om korttidsplass.

Tore Isaksen

kommunedirektør

Arkiv: PROSJNR-10045
Journalpostnr.: 22/1567 - 10
Saksbehandler: Trond Westheim
Skogdal
Dato: 11.11.2024

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
107/24	Formannskapet	20.11.2024
	Kommunestyret	

Vesterntunet- Avklaring klima- miljøkrav og parkering.

Kommunedirektørens innstilling:

Forslag til vedtak:

1. Det velges bæresystem i stål og betong som et tiltak for å redusere kostnad i prosjektet. Krav i kommuneplanens samfunnsdel (KSD pkt. 4.5.6) om halvering av klimagassutslipp fra materialer fravikes.
2. Det velges en løsning med redusert parkeringskjeller (ca. 40 plasser), med antatt kostnadsbesparelse 30 MNOK ink. mva.

Alternativt vedtak:

1. Kravet fra Kommuneplanen samfunnsdel (pkt 4.5.6) om halvering av klimagassutslipp fra materialer opprettholdes. Det legges til grunn et bæresystem i massivtre .
2. Full parkeringskjeller (ca. 57 plasser) videreføres.

Sammendrag:

I kommunestyrets vedtak, sak 108/ 24 har prosjektet blitt bedt om å vurdere kostnadsreduserende tiltak. Tiltak som vesentlig påvirker klima og miljø ambisjoner og parkeringsløsning er kostnadsdrivende for prosjektet og det finnes flere løsninger som kan være med å redusere totalkostnaden.

Prosjektet skal gjennomføres med et byggherrestyrt forprosjekt med overgang til total entreprise. Det er derfor nødvendig å tidlig få avklart føringer for CO2 reduksjon da dette har direkte innvirkning på valg av bæresystem og økonomi. Legger man til grunn føringene i kommuneplanens samfunnsdel (KSD) for reduksjon av CO2 så har klimagassberegninger vist at det er nødvendig å forutsette et bæresystem i massivtre. Det er en valgmulighet å velge bæresystem i stål og betong til en lavere kostnad, men dette vil ikke kunne tilfredstille kravet som er stilt i kommuneplanens samfunnsdel. Det er innhentet erfaringspriser og sammenligningsgrunnlag fra nylig gjennomførte prosjekter som tilsier en sannsynlig merkostnad i størrelsesordenen 30 MNOK ink. mva ved å velge massivtre som bæresystem.

Som et kostnads- og risiko reduserende tiltak i prosjektet foreslår kommunedirektøren at parkering i kjelleretasjen reduseres fra ca. 57 til ca. 40 plasser. Brukerprosessen og

pågående reguleringsprosess har vist at dette ikke innebærer noen vesentlig risiko med tanke på å løse det samlede parkeringsbehovet i prosjektet.

Innledning/Bakgrunn:

Med bakgrunn i kommunestyrets vedtak, sak 108/ 24, har prosjektet sett på flere mulige løsninger for kostnadsreducerende tiltak. Tiltakene har vesentlig påvirkning på klima og miljø krav og parkering.

Kravene i kommuneplanen samfunnsdel (KSD) er lagt til grunn for føringer og ambisjonsnivå for klima og miljø i prosjektet, deriblant en forutsetning om halvering av CO2 utslipp fra materialer.

Valgt strategi for anskaffelse og gjennomføring av prosjektet (byggherrestyrt forprosjekt og total entreprise), medfører at det er et behov for å avklare valg av bæresystem før oppstart av forprosjekt (høsten 2024). Valg av bæresystem har vesentlig innvirkning på mulig CO2 reduksjon og dermed samlede klima og miljøambisjoner for prosjektet, derav også kostnader.

På grunn av valgt strategi for gjennomføring vil det bli for stor usikkerhet å gå videre med to alternative bæresystem (massivtre/ stål og betong), følgelig er det behov for en avklaring.

Som et kostnadsreducerende tiltak i prosjektet er det foreslått en løsning hvor byggets kjeller etasje og antall parkeringsplasser reduseres. Forutsetninger for kjelleretasje og antall parkeringsplasser må være avklart før forprosjektet starter da løsning kan ha vesentlig innvirkning på blant annet bæresystem, tekniske løsninger og kostnader.

Det er derfor behov for å avklare nivå for klima ambisjon som har innvirkning på valg av bæresystem, samt andel parkeringsplasser i kjelleretasjen før forprosjektet starter (høsten 2024).

Beskrivelse av saken:

Klima og miljø ambisjoner, valg av bæresystem og ambisjoner for klimagassreduksjon fra materialer:

Prosjektet Vesterntunet omsorgssenter har i tillegg til øvrige kriterier lagt til grunn minimumsmål for klima og miljø som innebærer BREEAM sertifisering med kategori «BREEAM Very god». Dette nivået krever en beregnet CO2 reduksjon i forhold til referansebygg på 20% i forhold til dagens regelverk *1). Samtidig er det forutsatt at man kan øke nivået når reelle kostnader foreligger.

*1): 20% reduksjon av CO2 basert på dagens regelverk tilsvarer ca. 30% reduksjon i forhold til tidligere regelverk og referansebygg.

Klimagass regnskapet utarbeidet i skisseprosjektet har vist at det blant annet ved bruk av «lavkarbon betong», CO2 reduksjon fra materialer og krav til CO2 reduksjon for stål er mulig å oppnå 20% reduksjon av klimagass reduksjon med et bæresystem av stål og betong. Nødvendige forutsetninger for dette er medtatt i prosjektet.

Kommuneplanens samfunnsdel legger til grunn 50% reduksjon i klimagass utslipp fra materialer (i forhold til tidligere referansebygg). For å komme i nærheten av dette har klimagass beregninger vist at det blant annet vil være nødvendig å legge til grunn et bæresystem i massivtre.

I tillegg til CO2 reduksjon fra bæresystem og materialer er det lagt til grunn flere andre forutsetninger i prosjektet som vil ha god innvirkning på bærekraft og ambisjonsnivået for klima og miljø, deriblant:

- Bygget er planlagt som «passivhus» og vil ha svært lavt energibehov, samt utslipp fra energibruk gjennom levetiden.
- Gjenbruk av komponenter fra bygget og rivemasser (stål/ betong/ tegl) fra eksisterende bygg.
- Byggeplasstiltak, blant annet: maskiner med lavt utslipp og bruk av fjernvarme til oppvarming.
- Materialer i bygget med lavt CO2 utslipp gjennom levetiden.
- Utstrakt bruk av tre materialer i bygget, både innvendig og utvendig.
- Mulig energiløsning som forutsetter jordvarme (gitt enighet om forutsetninger rundt fjernvarme).
- Effektiv utnyttelse av bygningsmassen, med tanke på sambruk og fleksibilitet.

Klimatiltakene som omhandler gjenbruk, byggeplasstiltak, materialer med lavt CO2 utslipp og energiløsninger beskrives som opsjoner i forprosjektet. På den måten er det mulig å velge de tiltakene som er best mulige med tanke på kost/ nytte.

Parkering:

Med bakgrunn i kommunestyret sitt vedtak (sak 108/ 24, vedtakspunkt 4), om å begrense den totale kostnadsrammen i prosjektet og se på innsparingstiltak, foreslås det en løsning med reduksjon av byggets underetasje og antall parkeringsplasser.

Kommunedirektøren foreslår en løsning hvor arealet i parkeringskjeller kan reduseres fra ca. 57 til ca. 40 plasser. Arealet reduseres med ca. 700 m², tekniske rom flyttes inn i bygget og øvrige rom/ funksjoner i underetasjen får noe endret plassering. Med denne løsningen vil fotavtrykket til kjelleren bli redusert og man unngår å bygge tekniske rom nær elvekanten, noe som vil være med å redusere usikkerheten i prosjektet.

Det er viktig å merke seg at dersom man reduserer parkeringsløsning i kjeller nå vil det senere være vanskelig å gå tilbake til en løsning med full parkeringskjeller uten at det har en betydelig konsekvens for økonomi og fremdrift.

Reduksjon av kjelleretasje gir en estimert besparelse på ca. 30 MNOK ink. mva. Konsekvensen av dette blir færre parkeringsplasser på egen tomt. Brukerprosess og pågående reguleringsprosess har vist at behovet for parkering i umiddelbar nærhet av bygget er mulig å løse med blant annet nylig ervervede nabotomter. Det samlede behovet for ansatt parkering er mulig å løse med omkringliggende tomter som kommunen eier, innenfor en avstand på ca. 400- 800 meter. Deler av parkering for ansatte vil og kunne være tilgjengelig for øvrige innbyggere i perioder utenom vaktskifte.

Juridiske forhold:

Ikke aktuelt.

Økonomiske forhold:

Kalkylen fra skisseprosjektet til Vesterntunet baserte seg i hovedsak på erfaringspriser fra "Norsk prisbok". Erfaringstall fra rådgiver Advansia AS tilsa en merkostnad i størrelsesordenen 5-10% for massivtre bæresystem. En vesentlig høyere samlet usikkerhet for massivtre alternativet ga i tillegg en stor kostnadsforskjell mellom alternativene.

For å skaffe til veie så realistiske tall som mulig for kostnadene knyttet til bæresystem er det innhentet erfaringstall (fra Bygganalyse AS) for 3 nylig gjennomførte prosjekter: "Oslo Øst", "Kjelsåsveien" og "Furuset Hageby". Samtlige prosjekter er sammenlignbare med Vesterntunet når det gjelder areal og prosjekt kostnad og alle prosjektene har blitt kalkulert både med massivtre bæresystem og stål og betong som bæresystem.

De faktiske kostnadene er sammenlignet med ferske erfaringspriser og tidligere kalkulerte kostnader for alternative bæresystem. I denne sammenstillingen er det ikke lagt til grunn en større usikkerhet utover de faktiske kostnadene. Sammenstillingen viser at bæresystem i massivtre i gjennomsnitt har en entreprisekostnad som ligger 3- 5% høyere enn stål og betong. For Vesterntunet omsorgssenter har vi derfor valgt å legge til grunn en 4% økning. Dette tilsvarer en merkostnad i størrelses ordenen ca. 30 MNOK ink. mva for komplett bæresystem i massivtre.

Løsningen med å redusere parkeringskjelleren gir en estimert besparelse på ca. 30 MNOK. Ink. mva, basert på 700 m2 og en gjennomsnittlig kostnad ca 42.000 kr/ m2 (basert på kalkyle).

Ved å velge bæresystem i stål og betong og redusere parkeringskjelleren så vil man redusere antatt total kostnad med ca. 60 MNOK ink. mva.

Forholdet til kommuneplanens samfunnsdel:

Forutsetningene for klima og miljø ambisjoner i prosjektet har tatt utgangspunkt i krav fra kommuneplanen sin samfunnsdel (KSD pkt. 4.5.6):

“4.5.6. Ringerike kommune vektlegger lave klimagassutslipp og areal- og energieffektive løsninger ved utbygging av nye kommunale bygg, herunder skal klimagassutslipp fra materialbruk være minst halvert sammenlignet med referansebygg.”

Kommunedirektørens vurdering:

Vesterntunet omsorgssenter er et viktig prosjekt for Ringerike kommune. Det er en stor investering som vil få en betydelig innvirkning på kommunens økonomi. Kommunestyret har gitt tydelige føringer om å redusere samlet kostnad i prosjektet ved å se på kostnadsreduserende tiltak.

Kommunedirektøren ser at det er begrensede muligheter for å redusere kostnader ved å redusere areal eller funksjoner i bygget uten at det går på bekostning av kvalitet, brukerbehov eller driftskostnader.

Kommunedirektøren ser at parkering i kjelleretasje og valg av bæresystem har betydelig innvirkning på den totale kostnaden i prosjektet og miljøambisjonen. Det er mulig å redusere kostnaden knyttet til parkeringsanlegg på egen tomt og at parkeringsbehovet fortsatt kan løses på en tilfredsstillende måte med redusert kjeller.

Prosjektet legger til grunn en rekke klima og miljøkriterier som vil bidra til et bærekraftig bygg, godt utover minimumskrav. Med bakgrunn i føringer om kostnadsreduserende tiltak, beregnet merkostnad for bæresystem i massivtre og tilhørende CO2 reduksjon anbefaler kommunedirektøren å gå videre med et bæresystem i stål og betong og en løsning som innebærer redusert parkeringskjeller.

Heming Herdlevær

konst. kommunedirektør

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
29/24	Hovedutvalget for helse, omsorg og velferd	12.11.2024
108/24	Formannskapet	20.11.2024
	Kommunestyret	

Forebyggende helsearbeid for eldre

Kommunedirektørens innstilling:

Kommunestyret tar saken til orientering.

Sammendrag:

Denne saken svarer ut verbalforslag 12 – forebyggende helsearbeid for eldre. Forebyggende helsearbeid dreier seg både om å redusere risiko for sykdom og skade og om å fremme folks helse og livskvalitet. Forebyggende helsearbeid drives på mange plan og i alle sektorer i kommunen. I Ringerike kommune har vi mange tjenester og nivåer av tjenester, dette illustreres gjennom innsatstrappen, og i de fire første trinnene er tiltak innenfor forebyggende helsearbeid plassert. Det handler om tiltak og tilbud som skaper attraktive og aktive lokalsamfunn, helsefremmende og forebyggende aktivitet, tidlig innsats og meningsfull og inkluderende hverdag. For å jobbe enda mer systematisk med helsefremmende og forebyggende arbeid har sektor helse og omsorg valgt å omorganisere tjenestene. Det er opprettet en ny enhet som har ansvar for aktivitet og hverdagsmestring. Denne omorganiseringen kan være med å styrke utviklingsarbeidet og det systematiske forebyggende helsearbeidet i Ringerike kommune.

Innledning/Bakgrunn:

I kommunestyrets behandling av budsjett og handlingsprogram 2024-2027 ble det vedtatt en rekke verbalforslag. Denne saken svarer ut verbalforslag nr. 12 - Forebyggende helsearbeid for eldre:

«Vi ber om en sak som vurderer hva som blir gjort i dag og om det er behov for mer midler til forebyggende helsearbeid for eldre. Herunder vurdere dagens kostholdstilbud.»

«Forebyggende helsearbeid dreier seg både om å redusere risiko for sykdom og skade og om å fremme folks helse og livskvalitet. I økende grad brukes begrepet folkehelsearbeid om de samme målsettingene, særlig når det gjelder samfunnets innsats for befolkningen som helhet. Men forebyggende helsearbeid retter seg også mot enkeltpersoner og utsatte grupper, og her har helsetjenesten et særlig ansvar».

Hvem er de eldre? Det finnes ikke en klar definisjon på når man betegnes som «eldre», og det finnes ingen typisk «eldre person». Noen er aktive og funksjonsfriske ved 90-års alder, mens andre blir skrøpelige i 60-årene. Generelt er det stor variasjon i aldring, og kronologisk alder er kun løselig assosiert med typiske aldringsrelaterte funksjonsnedsettelse. Likevel, i det moderne velferdssamfunnet brukes ofte alder ved pensjonering, eller ved alder 65 år for å definere når man er «eldre». Eldrefasen deles også ofte i yngre-eldre (65-79 år) og eldre-eldre (80+).

Beskrivelse av saken:

Forebyggende helsearbeid drives på mange plan. I Ringerike kommune har vi mange tjenester og nivåer av tjenester, dette illustreres gjennom innsatstrappen (figur 1). I de fire første trinnene finner vi igjen innsatsen som retter seg mot forebyggende helsearbeid. Videre i saken beskrives disse trinnene med eksempler på hva som blir gjort i dag. Skjematisk oversikt over det som gjøres av forebyggende helsearbeid for eldre vises i tabell 1-4.

Figur 1 Helhetlig innsatstrapp. Illustrasjon: Agenda Kaupang

På det første trinnet finner vi tiltak og tilbud som skaper mangfold, trivsel og tilhørighet i et lokalsamfunn, de gode møteplassene. Stedet du oppholder deg til daglig har mest å si for muligheten din til å ha en aktiv hverdag. Derfor starter forebyggende arbeid i nabolagene der folk bor, handler, går tur og kan møte hverandre. Med enkle grep kan nærbutikken bli et mer aldersvennlig møtested, og planlegging kan bidra til at funksjoner folk bruker i hverdagen lokaliseres i nærheten av hverandre. Når skole, barnehage, posten, apoteket, biblioteket plasseres i samme området bidrar det til at eldre og yngre møtes naturlig.

Det er lett å tenke at helse- og omsorgstjenester hører til under H/O og bare der, men forebyggende tiltak foregår i alle deler av kommunen, og derfor er det viktig at alle sektorer bidrar og har et eierskap til innsatstrappen. Dette kan illustreres med et enkelt eksempel; Eldre trenger å holde seg i bevegelse – men også benker å sette seg på når de trenger en pust i bakken. Med andre ord er byplanlegging og utplassering av benker en vesentlig del av

det forebyggende folkehelsearbeidet i kommunen. Med fokus på aldersvennlighet kan vi tilrettelegge utemiljø der det er lett å ta seg frem til fots og der det er plass både for aktivitet og ro. Turstien Elvelangs og en eventuelt bro over til Petersøya er eksempler på dette. I dette trinnet finner vi også ByLab som er en møteplass og arena for medvirkning, dialog og informasjon knyttet til by- og samfunnsutvikling, både i privat og offentlig regi. ByLab er et samarbeid mellom Ringerike kommune og Ringerike Næringsforening (RNF).

I trinn to handler det om å ta gode valg for sin egen fysiske og psykiske helse, også med tanke på framtida. Det handler om å ha lett tilgjengelig helsefremmende tilbud og aktiviteter, fremme god folkehelse sammen med innbyggere og frivillige organisasjoner. Gjøre det lett for innbyggere å finne informasjon om hva som skaper god helse for seg selv og dem man har omsorgsansvar for.

I Ringerike finnes det et bredt tilbud gjennom Frisklivssentralen, som tilbyr kurs og aktiviteter for innbyggerne, som Bra mat-kurs, røykesluttkurs, søvnkurs, yoga og treningsgrupper. «Takk bare bra ...» er et kurs for forebygging og mestring av depresjon, rettet mot personer over 60 år. Kulturskolen for eldre og kreativt verksted skaper arenaer for seniorer, og det tilbys gruppetrening for hjemmeboende eldre, ledet av fysioterapeuter på ulike steder i kommunen. Hvert år arrangeres «Inspirasjonsdag for seniorer», der personer født i et bestemt år (i år 1950 og 1951) inviteres til en dag med foredrag om temaer som hverdagsmestring, psykisk helse, brann- og fallforebygging, boligtilpasning, frivillighet, hjelpemidler og velferdsteknologi, samt kommunens tjenester. En brosjyre med informasjon, tips og råd er tilgjengelig, hvor seniorer finner veiledning om smarte grep for å planlegge alderdommen og oversikt over lokale tilbud i Ringerike. Samarbeid med frivillige organisasjoner bidrar også til aktivitet og skaper gode møteplasser i kommunen.

Samarbeidet med frivillighetssentralen gir mange verdifulle tilbud til personer med demens, som aktivitetsvenner — frivillige som, etter opplæring fra demenskoordinator, bruker tid sammen med en person med demens etter avtale. På Frivillighetens hus holdes Tirsdagskafé, en møteplass for personer med demens og deres pårørende, også i regi av frivilligsentralen. Gjennom seniorkafé på Alles kulturhus, ukentlige aktiviteter på Sokna og Haugsbygd, samt daglige middager og sosiale arrangementer på servicesentrene Hov gård og Krokenveien 19, bidrar Eldrerådet, frivillige og lokale organisasjoner (som Soknatunets venner og Haug bygdelag), til å motvirke ensomhet og fremme fellesskap blant eldre.

På trinn tre i innsatstrappen finner vi tidlig innsats, som handler om å ta aktive grep for å mestre livet og daglige aktiviteter også når livssituasjonen endrer seg og livet byr på ekstra utfordringer, både for seg selv eller noen en har omsorg for.

Vi har forskjellige rådgivnings- og koordineringstjenester i kommunen (se tabell 3). Bruker- og pårørendesenteret er et lavterskeltilbud som gir råd og veiledning til innbyggerne i alle slags situasjoner. Vi har et stort hjelpemiddellager hvor man kan låne utstyr eller kartlegge syn, hørsel og behov for velferdsteknologi. Vi har ulike velferdsteknologiske tilbud som medisindispenser, trygghetsalarm, GPS-klokke og anonymisert digitalt tilsyn. Dette er hjelpemidler som er lurt å begynne med tidlig i et forløp for da vil det være lettere å bruke senere ved ytterligere redusert funksjon og større behov.

Matombringning er et tilbud til eldre og personer med nedsatt funksjon. Menyene til våre institusjoner og hjemmeboende tar utgangspunkt i retningslinjene til Statens råd for ernæring og fysisk aktivitet. Vi har en 5-ukers rullerende meny, med sesongvariasjoner. Det settes opp egen meny til påske, mai, pinse, jul og nyttår. Dette er også et tilbud i samarbeid med frivillige som kjører maten hjem til brukerne.

Boligen spiller en viktig rolle for helse og trivsel, og en bolig som er godt tilpasset beboernes behov kan redusere risikoen for ulykker og sykdommer. Ergoterapeut gir råd om tilrettelegging i bolig, det er også mulig å få startlån og bostøtte for eldre som trenger tilrettelegging eller ny bolig. Men vi har ikke rådgivningstjeneste som gir råd før bruker har behov for tjenester og tilrettelegging. Det kan være gunstig å tilrettelegge og planlegge for endret funksjonsnivå i bolig før behovet oppstår.

Meningsfull og inkluderende hverdag er **trinn fire**, her finner vi støttetjenester som gir alle en reel mulighet til å ha en meningsfull hverdag og delta på aktiviteter som passer til deres forutsetninger og behov for tilrettelegging. Dette kan være dagsentertilbud som vi har på Gleden på Austjord, Solsikken på Heradsbygda (for personer med demens) eller på Soknatunet på Sokna. Dagsentrene er en møteplass hvor det er fokus på trening, sosialt samvær, humor og god og næringsrik mat. Det er aktiviteter som sirkeltrening, kortspill, treningsrom med apparater, sittedans, gåturer, samtaler, underholdning, internett, handleurer, sang og musikk m.m. Vi har også transportordning for de som ikke klarer å komme seg til dagsentertilbudene på egenhånd.

Den Kulturelle Spaserstokken, også kjent som Spaserstokken, skal bidra til profesjonelle kunst- og kulturopplevelser for seniorer, ved at det tilrettelegges for ulike typer tilbud på ulike kulturarenaer, seniorsenter, sykehjem og andre arenaer der de eldre befinner seg i dagliglivet. Det kulturelle tilbudets innhold skal gjenspeile den mangfoldige gruppen seniorer som bor i kommunen.

Trinn 1 Attraktive og aktive lokalsamfunn	Møteplasser og aktiviteter	Friluftsliv	Samarbeid med næringsliv og frivillige organisasjoner	Støttende tiltak for å skape attraktive og aktive lokalsamfunn	Digitale løsninger
	Bibliotek Alles kulturhus Frivillighetens hus Frivilligsentralen Servicesenter (Hov gård og <u>Krokenveien</u>) Gledeshuset Klubbhus/grende-hus Religiøse arenaer (kirker og menighetshus) Flerbrukshall/idrettsanlegg Treningsentre Svømmehall Kafeer, restauranter og butikker <u>ByLab</u>	Friluftsområder og aktivitetsområder for egenorganisert aktivitet Nærmiljøanlegg skoler og barnehager Andre <u>uteområder</u> som benker, turveier, friluft- og idrettsparker, badestrender o.l. Tilskuddsordning til friluftstiltak.	Næringsforening Idrettsråd Frivilligsentralen Frivillige lag og organisasjoner Partnerskapsavtaler med ideelle organisasjoner (Fontenehuset, Kirkens bymisjon, Blå Kors, Frelsesarmeen) Hønefoss by	BUA	Kommunens nettside Sosiale medier (FB/ <u>Insta</u>)

Tabell 1 Tiltak og tilbud som skaper mangfold, trivsel og tilhørighet i lokalsamfunnene i Ringerike kommune, de gode møteplassene.

Trinn 2 Helsefremmende og forebyggende aktivitet	Møteplasser og aktivitetstilbud/kurs	Aktivitetstilbud i samarbeid med frivillige og organisasjoner	Råd og rettleiding	Systematisk forebyggende innsats	Digitale løsninger
	Frisklivssentralen (Kurs i endring av levevaner som Bra mat kurs og Takk bare bra) Kulturskole for seniorer (<u>Cabaretselskapet</u>) Pårørendeskole Inspirasjonsdager for seniorer Servicesenter i Hov gård og <u>Krokenveien</u> 19 Kreativt verksted (Frivillighetens hus) Yoga for seniorer (Frivillighetens hus)	Aktivitetsvenn for personer med demens Frivilligsentralen Seniorkafe på Alles Tirsdagskafe for personer med demens og deres pårørende (Frivillighetens hus) Gruppetrening for eldre (flere steder i kommunen) Kafé og aktiviteter på Haugvang Soknatunets venner Seniorfest på Ringerike folkehøgskole Digital opplæring for seniorer (Seniornett)	Bruker- og pårørendesenteret <u>Fysio-</u> og ergoterapi Brannforebyggende tiltak (Trygg hjemme) <u>TryggEst – såbare</u> eldre Informasjonsbrosjyre for seniorer	Ringerike 2035 (systematisk folkehelsearbeid) Miljørettet helsevern, smittevern, vaksinekampanjer og beredskap Kommuneoverlege Fastlegger/allmennleger	Helsenorge.no Digital opplæring, samarbeid med Seniornett Planleggelitt.no

Tabell 2 Møteplasser, aktivitetstilbud og samarbeid med frivillige organisasjoner som skal gjøre det lett å ta gode valg for sin egen fysiske og psykiske helse, også med tanke på fremtiden.

Trinn 3 Tidlig innsats (Mestring i hverdagen)	Rådgivning- og koordineringstjenester	Lavterskeltilbud	Støtteordninger	Digitale løsninger
	Økonomisk råd og rettledning (NAV) Syn/hørselskontakt Ergoterapi/fysioterapi Koordinerende enhet Kreftkoordinator Demenskoordinator Frivilligkoordinator H/O Hverdagsrehabilitering Boligtilrettelegging/råd Fastlege/legevakt Frisklivssentralen Krisesenter Pårørendeskole Bruker- og påførendesenteret	Hjelpemiddelformidling (hjelpemiddellageret) Gruppetrening for eldre Matombrining Gruppetrening for personer med demens hvor påførende kan møtes samtidig	Startlån Bostøtte	Helsenorge.no NAV.no Velferdsteknologi

Tabell 3 Tiltak og støtteordninger for tidlig innsats når innbygger må ta aktive grep for å mestre livet og daglige aktiviteter også når livssituasjonen endrer seg og livet byr på ekstra utfordringer

Trinn 4 Meningsfull og inkluderende hverdag	Transport-tjeneste	Aktivitetstilbud	Digitale løsninger
	Transportordning til og fra dagsenter for personer med nedsatt funksjonsevne TT-kort Parkeringsbevis for personer med nedsatt funksjonsevne Helsetransport og pasientreiser (Helfo)	Den kulturelle Spaserstokken Demenskooret Dagsenter (Gleden, Solsikken, Soknatunet) Arrangement og kurs i regi av biblioteket	Velferdsteknologi

Tabell 4 Støttetjenester som gir alle en reel mulighet til å ha en meningsfull hverdag og delta på aktiviteter som passer til deres forutsetninger og behov for tilrettelegging

Ny enhet

Mange av tiltakene som er beskrevet over har vært organisert under forskjellige enheter innenfor helse og omsorg. For å jobbe enda mer systematisk med helsefremmende og forebyggende arbeid har sektor helse og omsorg valgt å omorganisere tjenestene. Det er opprettet en ny enhet som har ansvar for aktivitet og hverdagsmestring. Tjenester og tiltak som er samlet i denne enheten er dagsentrene, frivilligkoordinator helse og omsorg, arbeids og aktivitetskoordinator, Aurora, Inspirasjonsdagene, gruppetrening for eldre, dagrehabilitering og aktivtør i hjemmet. Enheten vil også ha ansvar for partnerskapsavtalene med de ideelle organisasjonene som Fontenehuset, Kirkens bymisjon, Blåkors og Frelsesarmeen. I tillegg vil enheten jobbe aktivt med informasjon, samt å gjøre tilbudene oversiktlige og synlige for innbyggere.

Dagens kostholds tilbud

Ringerikskjøkken er kommunens sentralkjøkken. De produserer og leverer middag til kommunens institusjoner og for matombrining til hjemmeboende. Kommunens servicesenter ved Hov Gård og Krokenveien 19 er driftet av Ringerikskjøkken. Våre servicesenter tilbyr et variert utvalg av kald og varm mat. De holder åpent på hverdager, og er åpent for alle innbyggere.

Menyene til våre institusjoner og hjemmeboende tar utgangspunkt i retningslinjene til Statens råd for ernæring og fysisk aktivitet. Vi har en 5-ukers rullerende meny, med sesongvariasjoner. Det settes opp egen meny til påske, mai, pinse, jul og nyttår.

Det er nylig ansatt klinisk ernæringsfysiolog ved Ringerikskjøkken, som skal jobbe med videreutvikling av ernærings sammensetning i måltider og kompetanseheving i ernæring i organisasjonen.

På hver institusjon er det et mottakskjøkken som klargjør middagen for beboerne. Det er gjort en omorganisering slik at personalet som jobber på mottakskjøkkenet nå er organisert under Ringerikskjøkkenet. Dette gjør at alle som jobber med mat i organisasjonen er ansatt i Ringerikskjøkkenet, da blir det et mer robust fagmiljø og bedre muligheter for å jobbe med utvikling. Det blir enklere å lære av hverandre og dele erfaringer.

Juridiske forhold:

Ifølge folkehelsesloven er det kommunens ansvar å ha oversikt over lokale folkehelseutfordringer med tilhørende påvirkningsfaktorer. Kommunen skal iverksette tiltak ut ifra utfordringsbildet. Folkehelsesloven § 7 sier: «Kommunen skal iverksette nødvendige tiltak for å møte kommunenes folkehelseutfordringer, jf. § 5. Dette kan blant annet omfatte tiltak knyttet til oppvekst- og levekårsforhold som bolig, utdanning, arbeid og inntekt, fysiske og sosiale miljøer, fysisk aktivitet, ernæring, skader og ulykker, tobakksbruk og alkohol- og annen rusmiddelbruk.»

Økonomiske forhold:

I verbalvedtaket ber kommunestyret om det er behov for mer midler til forebyggende helsearbeid for eldre. For å satse på forebygging må det følge med midler, så det er viktig at det forebyggende perspektivet blir tatt hensyn til i kommende politiske saker og i budsjett og handlingsplan 2025-2029, med tilhørende budsjettinnspill.

Forholdet til kommuneplanens samfunnsdel:

Hovedmål 3.5: I Ringerike jobber vi forebyggende i alt vi gjør, og prioriterer tidlig innsats for å sikre god psykisk og fysisk helse og livskvalitet for alle. Med strategier som:

- Gi tjenester på rett nivå, med fokus på tidlig innsats
- Arbeide for at innbyggerne aktivt skal planlegge egen alderdom
- Bruke frisklivs- og mestringstilbud for å fremme god helse og livskvalitet

Hovedmål 3.1: Ringerike er en attraktiv bokommune med inkluderende og trygge lokalsamfunn, og Hønefoss som en sterk regionhovedstad.

Hovedmål 3.2: Ringerike har helhetlige og bærekraftige transportløsninger, der flest mulig går, sykler og kjører kollektivt.

Hovedmål 3.3: I Ringerike har alle tilgang til grøntområder, vann og vassdrag for lek og rekreasjon.

Kommunedirektørens vurdering:

Kommunedirektøren mener det er komplekst å både beskrive og arbeide med forebyggende helsearbeid for eldre. Det krever et helhetsperspektiv, der individuelle forskjeller, samspill mellom mennesker og mellom mennesker og samfunnets organisasjoner og institusjoner må beskrives. Dette er illustrert gjennom de fire første trinnene i innsatstrappen, hvor alle tiltak og tjenester er beskrevet. Kommunedirektøren mener at dette viser at det blir gjort mange forebyggende og helsefremmende tiltak og aktiviteter for eldre i Ringerike i dag. Det samarbeides på tvers av sektorer og med frivillige organisasjoner. Men det er behov for koordinering, kvalitetssikring og videreutvikling av arbeidet som gjøres, samt å finne løsninger som kan sikre at eldre, pårørende og helsepersonell enkelt kan få oversikt over hvilke aktiviteter som finnes. Derfor mener kommunedirektøren at den nye enheten for aktivitet og hverdagsmestring er et godt grep for å videreutvikle, jobbe mer systematisk og

helhetlig med forebyggende helsearbeid i Ringerike kommune. Frisklivssentralen har også en sentral rolle med sine helhetlige tiltak, så et godt samarbeid mellom disse to enhetene er viktig. Ringerikskjøkken jobber systematisk med kvalitetsforbedring og utvikling av sine produkter, økt ernæringskompetanse og samarbeid med den nye enheten vil kunne gi positive synergier.

Christine Myhre Bråten
kommunalsjef helse og omsorg

Heming Rudrud Herdlevær
Konstituert kommunedirektør

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
37/24	Eldrerådet	28.10.2024
31/24	Hovedutvalget for helse, omsorg og velferd	12.11.2024
109/24	Formannskapet	20.11.2024
	Kommunestyret	

Medhjelperfunksjon helse og omsorg

Kommunedirektørens innstilling:

Kommunestyret tar saken til orientering og behandler ønskede budsjettinnspill i forbindelse med handlingsplan og budsjett 2025-2029.

Alternativt forslag til vedtak:

Helse og omsorg viderefører prosjektet omsorgsmehjelper over i drift og har som mål å etablere 20 omsorgsmehjelpere gjennom beskrevet ordning. Kostnadene for tiltaket, slik beskrevet i ønskede tiltak kommunedirektørens forslag til budsjett 2025-2028 innarbeides i sektorens budsjett fra 2025.

Sammendrag:

Ringerike kommune og Menova har opprettet og gjennomført et pilotprosjekt ved Austjord behandlingssenter hvor uføretrygdete personer i varig tilrettelagt arbeid (VTA) tiltak ved Menova, har fått prøve seg i jobb i nyopprettede medhjelperroller, varig tilrettelagt ordinært arbeid (VTAO). Prosjektet har fått skjønnsmidler fra statsforvalter. Prosjektet har som mål å redusere utenforskap, og sikre at flere innbyggere får tilgang til aktivitet og meningsfull hverdag ved å prøve seg i varig tilrettelagt ordinært arbeid. Prosjektet har også sett på muligheter for ny organisering innen oppgavedeling i forbindelse med kommende demografiske endringer. Medhjelperfunksjonen ønskes utvidet etter pilotperiode, og implementert i drift. Prosjektet har anbefalt å videreføre samarbeidet med Menova, som har organisert rigg og kompetansetiltak knyttet til medhjelperrollen. Prosjektet anbefaler også å styrke kommunens rigg med ett årsverk for å koordinere og organisere deltakerne som jobber tilrettelagt i sektoren. Denne rollen har inntil nå vært finansiert gjennom prosjektmidler. Tiltaket har som mål å rekruttere 20 nye medhjelpere i sektor Helse og omsorg i løpet av 2025. Lønnsutgifter til medhjelperen dekkes av enhetene som ansetter medhjelperen, dersom tiltaket ikke kan finansieres gjennom statlige tiltak VTO gjennom i NAV.

Eldrerådet 28.10.2024

Behandling:

Leder foreslo voteringsrekkefølge, som ble enstemmig vedtatt.

Avstemming:

Kommunedirektørens alternative forslag ble enstemmig vedtatt som Eldrerådets råd til kommunestyret.

ELD - 37/24 Vedtak:

Kommunedirektørens alternative forslag til vedtak:

Helse og omsorg viderefører prosjektet omsorgsmedhjelper over i drift og har som mål å etablere 20 omsorgsmedhjelpere gjennom beskrevet ordning. Kostnadene for tiltaket, slik beskrevet i ønskede tiltak kommunedirektørens forslag til budsjett 2025-2028 innarbeides i sektorens budsjett fra 2025.

Innledning/Bakgrunn:

Personellet er ryggraden i helse- og omsorgstjenestene. Tilstrekkelig og kompetent personell er avgjørende for at kommunen skal kunne tilby helse- og omsorgstjenester av god kvalitet. Det har blitt et merkbart større press på personellet de siste årene. Stadig større krav til oppfølging og individuelt tilpassede tjenester krever mer ressurser. Norge står, i likhet med andre land, overfor store utfordringer med tilgang på personell. Situasjonen blir enda strammere mot 2040. Dette ble belyst i NOU 2023: 4 Tid for handling – Personellet i en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste.

Helsepersonellkommissjonen mener at det er et stort potensial i å intensivere det strukturerte arbeidet med riktig oppgavedeling og god organisering av arbeidet. Det vil kunne bidra til å opprettholde og forbedre kvaliteten på tjenestene, redusere ressursbruken, øke effektiviteten, oppmerksomheten på kjerneoppgavene og motivasjonen og trivselen blant de ansatte.

Knapphet på helsepersonell gjør at det er viktig å være bevisst på hva personellet skal gjøre og ivareta i løpet av en arbeidsdag. Det innebærer også å fordele oppgaver til annet personell der helsefaglig kompetanse ikke er nødvendig. I tillegg er det stadig flere personer mellom 20 og 66 år som står utenfor arbeid eller utdanning som både kan og vil jobbe, men som trenger tilrettelegging på veien for å komme ut i jobb.

I tråd med dette har Ringerike kommune og Menova samarbeidet om et pilotprosjekt for å undersøke om uføretrygdede personer med redusert arbeidsevne kan være verdifulle ressurser i omsorgsarbeid på Austjord behandlingssenter. Pilotprosjektet er et ledd i å skape en ønsket utvikling fra arbeidstiltak i en VTA plass på Menova, til VTA-O, til jobb med lønnstilskudd, til ordinær jobb.

Varig tilrettelagt arbeid (VTA) er et statlig arbeidsmarkedstiltak som reguleres i Forskrift om arbeidsmarkedstiltak med hjemmel i arbeidsmarkedsloven. VTA skal gi tiltaksdeltakerne arbeid som bidrar til å utvikle deres ressurser gjennom kvalifisering og tilrettelagte arbeidsoppgaver. VTA-tiltaket er rettet mot personer som mottar eller i nær fremtid ventes å få innvilget uføretrygd etter folketrygdloven, og som har behov for spesiell tilrettelegging og tett oppfølging.

VTA-tiltaket iverksettes av forhåndsgodkjente tiltaksarrangører, som er skjermede virksomheter som gjennomfører arbeidsmarkedstiltak i samarbeid med Arbeids- og velferdsetaten (VTA-S). Det finnes i dag to hovedtyper skjermede virksomheter; vekstbedrifter og arbeidsinkluderingsbedrifter. Fra og med 1.1.2006 kunne VTA også benyttes i ordinære virksomheter (VTA-O). VTA-arbeidstakere kan tjene inntil 1G (per 1. mai 2024 var 1G 124 028 kroner) uten at uføretrygden reduseres.

Pilotprosjektet startet etter at kommunen søkte og fikk skjønnsmidler fra statsforvalter.

Beskrivelse av saken:

Fra 01.01.23 endret NAV reglene for VTA i arbeidsinkluderingsbedrifter. Nå kan en VTA-ansatt jobbe opptil 50 % i en ordinær bedrift, og de resterende 50 % i arbeidsinkluderingsbedriften.

§ 14 a) Hospitering i ordinært arbeidsliv for deltakere i forhåndsgodkjent virksomhet

Tiltaksdeltakere i forhåndsgodkjent virksomhet, jf. [§ 14-5](#), kan hospitere i ordinære virksomheter. Formålet med hospiteringen skal være å bidra til å opprettholde og utvikle ressurser hos tiltaksdeltakeren. Hospiteringen skal være basert på tiltaksdeltakerens ønsker og behov.

Hospiteringen kan utgjøre 50 prosent eller mindre av tiltaksdeltakerens samlede avtalte arbeidstid i løpet av en åtteukersperiode. Det kan gjøres unntak fra tidsbegrensningen etter første punktum for en periode på inntil seks måneder i forbindelse med en vurdering av om tiltaksdeltaker skal gis fast ansettelse i hospiteringsvirksomheten.

I hospiteringsperioden skal tiltaksdeltakeren fortsatt være ansatt i den forhåndsgodkjente virksomheten. Den forhåndsgodkjente virksomheten beholder full tilskuddssats og har ansvar for oppfølging av og tilrettelegging for tiltaksdeltakeren under hospiteringsoppholdet.

--

Dette betyr at attføringsbedriften i dette tilfellet Menova fortsatt har arbeidsgiveransvaret i henhold til Arbeidsmiljøvernlovens regler, samt ansvar for opplæring, tilrettelegging og oppfølging av de ansatte i samarbeid med bedriften.

Fra prosjektets oppstart har åtte VTA-ansatte fra Menova hospitert på Austjord som omsorgsmedhjelper, teknisk medhjelper og tøyemedhjelper.

Prosjektet har sammen etablert rollebeskrivelser etter ønsker og behov fra ansatte, samt erfaringer gjort på Austjord Behandlingscenter. Dette resulterte i tre ulike medhjelperroller: Omsorgsmedhjelper, tøyemedhjelper og teknisk medhjelper ved Hjelpemiddellageret. VTA ansatte i fra Menova kunne søke seg til de ulike medhjelperrollene. Underveis har det blitt gjort evalueringer som har ført til endringer i oppgaver og arbeidsdelinger.

Arbeidstakerorganisasjonene har vært involvert gjennom hele prosessen, og alle drøftinger er gjennomført i sektorens medbestemmelsesmøte.

Arbeidsveileder fra Menova har sammen med veileder fra kommunen hatt ansvaret for oppfølging av kandidatene i prosjektet. Arbeidsveilederen fra Menova har vært god støtte og veileder, samt tilgjengelig på kort varsel. En suksessfaktor har vært at de VTA ansatte har blitt innlemmet i det ordinære arbeidet/miljøet. Det har også vært viktig at den VTA ansatte har hatt faste kontaktpersoner å forholde seg til ift. faglig utførelse og daglig dialog.

Veilederne har sammen med kandidaten hver tredje måned gjennomført evaluering om hva som er bra og hva som kan bli bedre. Det er i evalueringene vurdert tre alternativer for det videre arbeid:

- Fortsette hospitering
- Overgang til et løp med mål om å få godkjent en overgang til VTA-O
- Tilbakeføring til en ordinær VTA-plass i Menova.

Det er skrevet en rapport som beskriver prosjektet, erfaringer, vurdering av tidsbruk, tidsbesparelse og suksessfaktorer (vedlegg 1). Hovedkonklusjoner fra rapporten gjengis:

- Ingen negative reaksjoner fra brukere og pårørende
- Frigjort tid til å gjennomføre aktiviteter med brukerne som man før ikke fikk gjort

- Spart tid for ansatte til å konsentrere seg om oppgaver som krever deres fagkompetanse
- Ingen negative tilbakemeldinger fra ansatte. De ansatte ønsker at ordningen skal fortsette og gjerne utvides
- Én omsorgsmedhjelper har sluttet. De gjenværende fire er strålende fornøyde og ønsker å fortsette
- 10 % (4 av 40) av VTA-ansatte i Menova ønsker å jobbe som omsorgsmedhjelper
- Pilotprosjektet er gjennomført uten spesielle problemer

I tillegg til å jobbe som omsorgsmedhjelper har deltagerne fått økt sin kompetanse. Prosjektet har samarbeidet med Fagskolen Diakonova som har laget et kurs med relevant fagstoff som omsorgsmedhjelperne har deltatt på våren 2024. Det har vært 11 samlinger med forskjellig tema som kommunikasjon, hygiene, yrkesutøvelse, eldre og aldring, ernæring, helseutfordringer hos eldre, demens og etikk. Deltagerne fikk diplom med bestått omsorgsmedhjelperens ABC.

Når medhjelperkandidaten har vært deltaker i prosjektet i 6 mnd. Kan det gjøres en ny vurdering og eventuelt søke om utvidelse inntil 6 mnd. Dette skal godkjennes av NAV.

Dersom personen etter prosjektperioden på inntil ett år, ønsker overgang til en tilrettelagt stilling ordinært arbeid, skal Ringerike kommunes rutiner for

Rutine for varig tilrettelagt arbeid (VTA -O plasser) følges.

Disse rutinene skal sikre en lik praksis for bruk av VTA-O plasser i Ringerike kommune.

Dersom NAV ikke har tilgjengelige tiltaksplasser, anbefaler kommunedirektøren at Ringerike kommune oppretter kommunalt finansierte VTO plasser, hvor lønnsmidlene inntil 0,4 G dekkes av arbeidsstedet. Dette for å stimulere til tilrettelagt arbeid i ordinær bedrift.

Det ligger til grunn (nasjonalt regulert) at en uføretrygdet uten VTA/ VTA-O avtale kan tjene 0,4 G, uten å få reduksjon i sin uføretrygd. Imidlertid kan man jobbe inntil 60% med lik timelønn som ordinær VTA-ansatt før man overstiger 0,4 G på bonuslønnen.

Basert på erfaringer fra prøveprosjektet angis følgende suksessfaktorer ved konseptet:

- Forankring og aktiv deltakelse av leder for Austjord Behandlingscenter.

- At det er personer, veileder(e), som kjenner og gjerne har arbeidet sammen med de VTA-ansatte en tid. Dette slik at de har opparbeidet en god relasjon og representerer et trygt kontaktpunkt ved oppstarten/overgangen til et nytt arbeidsted.
- Anledning til å bruke mye tid og ressurser på opplæring og trening av omsorgsmedhjelpere i startfasen.
- Med en dedikert helsefagmedarbeider som fagressurs aktivt med i prosjektet har det blitt en betydelig nivåheving. Dette på grunn av personlige egenskaper og faglig kunnskap, samt kjennskap til menneskene, organisasjonen og rutinene. Dette har bidratt til økt trygghet hos omsorgsmedhjelperne.
- For flere VTA-ansatte er det en opplevd fordel for dem at det kan være to som jobber sammen. Dette for å utfylle hverandres ferdigheter og skape trygghet.
- At VTA-ansatte blir mest mulig integrert i den ordinære driften og det sosiale livet på avdelingen. Dette slik at man ikke oppfattes som en ekstern/leverandør som skal komme inn og utføre oppgaver, men blir en del av den daglige driften.
- Tilbud om kurs for omsorgsmedhjelpere. Dette sikrer grunnleggende kvalitet i det arbeidet som utføres og blir oppfattet som svært positivt av de VTA-ansatte.
- At det systematisk jobbes med handlingsplaner for den enkelte VTA-ansatt.
- Prosjektleder fast innom og raskt “på ballen” om problemer skulle oppstå.
- Mulighet til å kombinere fortsatt arbeid hos Menova med hospitering. Dette for å kunne «stå med ett ben i hver leir og at steget ikke blir så stort».

- Frigitt tid til de ansatte. De ansatte har i snitt fått frigjort 124,5 minutter (2 timer og 4,5 minutter) per vakt for de angitte oppgaver

omsorgsmedjelpere ABC.

Andre resultater er frigitt tid til de ansatte. De ansatte har i snitt fått frigjort 124,5 minutter (2 timer og 4,5 minutter) per vakt for de angitte oppgavene:

Oppgave	Tidstrek før Menova	Tidstrek med Menova	Tidsbesparelse
Klargjøring av måltider	I snitt 47 minutter	I snitt 16 minutter	66 %
Serverting/matoppvarming i forbindelse med måltider	I snitt 50 minutter	I snitt 11 minutter	78 %
Rydding og renhold av kjøkken	I snitt 40 minutter	I snitt 7,5 minutter	81 %
Fylle opp med nødvendige artikler på pasientrom	I snitt 34 minutter	I snitt 12 minutter	65 %
Totalt	171 minutter	46,5 minutter	73 %

Basert på erfaringer fra prøveprosjektet angie følgende suksessfaktorer ved konseptet:

- Forankring og aktiv deltakelse av leder for Austjord Behandlingscenter.
- At det er personer, veiledere, som kjenner og gjerne har arbeidet sammen med de VTA-ansatte en tid. Dette slik at de har opparbeidet en god relasjon og representerer et trygt kontaktpunkt ved oppstarten/overgangen til et nytt arbeidsted.

Med disse gode erfaringene og den framtiden vi møter med mangel på personell anbefaler kommunedirektøren å bredde denne måten å jobbe på i helse og omsorg. Det er konsensus om at prosjektets resultater er gode og at dette kan være et fremtidsrettet godt tiltak.

Ønsker om utvidelse av antall deltakere i modellen.

Etter evaluering og en helhetsvurdering av prosjektet, er det ønskelig å øke antall deltakere i modellen. 20 stillinger i 2025 er realistisk og kan gjennomføres med begrensede ressurser.

Modellen som er utviklet gjennom prosjektet opprettholdes, og Menova leder rekrutteringsarbeidet og kvalifiseringen gjennom modellen. Dette i samarbeid med definerte ressurspersoner fra kommune og NAV.

Det er enighet mellom Menova og Ringerike at hver av partene stiller en veileder ressurs til rådighet:

- En skal bidra med kartlegging og rekruttering til Aurora, Menova og kommunale tiltak.
- Den andre ressursen skal bidra med oppfølging ute i hospitering og praksis.

De som har uføretrygd uten tiltak kan tjene inntil til 0,4 G (49 611 kr). Dette er mindre enn de som har VTA-plass. Det må derfor enes om en løsning på lønnsfastsettelse.

Kommunedirektøren anbefaler å etablere likhet så langt det er mulig og anbefaler at de uføre som inkluderes uten tiltak, tilbys timelønn lik de fra VTA-O og VTA-S men jobber kun 60%.

På den måten vil de tjene så vidt over inntektstaket på 0,4 G, men ha lik timelønn som andre deltakere. Muligheten deres for å oppnå høyere lønn innen konseptet vil være

- kvalifisere til en VTA-O
- søkes inn i VTA-S

Utover det økonomiske vil den enkelte få alle fordelene som deltakelse i arbeidslivet byr på, samtidig som konseptet tilbyr utvikling, opplæring, tilrettelegging og veiledning til den enkelte.

Juridiske forhold:

Tiltaket VTA-O er lite regulert og har ingen egen kravspesifikasjon. Tiltaksforskriften (2016) kapittel 14 regulerer først og fremst VTA i skjermede virksomheter. Bestemmelsene som gjelder for VTA i forhåndsgodkjente virksomheter, gjelder så langt de passer også for VTA-O. Dette innebærer at tiltaksdeltakerne skal være fast ansatt i virksomheten med en skriftlig arbeidskontrakt og med de rettigheter og plikter som gjelder for arbeidstakere etter arbeidsmiljøloven.

Økonomiske forhold:

Medhjelperfunksjonen ønskes utvidet etter pilotperiode, og implementert i drift. Prosjektet anbefaler å videreføre et årsverk for å koordinere og organisere kompetansetiltak knyttet til medhjelperrollen. Sektor Helse og omsorg finansierer stillingen dersom kommunedirektørens budsjettforslag vedtas. Tiltaket har som mål å rekruttere 20 medhjelpere i helse og omsorg, lønnsutgifter til medhjelperen dekkes av enhetene.

Forholdet til kommuneplanens samfunnsdel:

Hovedmål 2.1: Ringerike er et inkluderende og mangfoldig samfunn med mindre økonomiske forskjeller, der alle innbyggere følger trygghet og tilhørighet.

Kommunedirektørens vurdering:

Pilotprosjektet med medhjelperfunksjoner på Austjord behandlingssenter viser at personer med redusert arbeidsevne fungerer godt i arbeid på helseinstitusjonen når de får tett oppfølging og blir inkludert i det ordinære arbeidsmiljøet. Dette gir gevinster for hver enkelt medhjelper og for kommunen i møte med demografiskiftet. Ved å brekke dette tiltaket til flere institusjoner vil flere innbyggere med redusert arbeidsevne få mulighet til å komme ut i jobb og institusjonene vil få flere dyktige medhjelpere som kan vise omsorg og ta seg av praktiske oppgaver for pasienter/brukere slik at de som har fagutdannelse får tid til oppgaver som krever fagkompetanse. Kommunedirektøren er glad for at samarbeidet mellom Menova og Ringerike kommune er styrket, og mener det er viktig for Menova sin utvikling at de bruker ressursene på å utvikle nye konsepter for samhandling slik at flest mulige kommer i kontakt med arbeidstiltak og over i mer ordinært arbeid.

Christine Myhre Bråten
Kommunalsjef helse og omsorg

Tore Isaksen
kommunedirektør

Vedlegg:

Vedlegg Evalueringsrapport medhjelperfunksjon Austjord behandlingssenter, 210524

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
36/24	Eldrerådet	28.10.2024
20/24	Integreringsutvalget	28.10.2024
31/24	Rådet for personer med nedsatt funksjonsevne	29.10.2024
26/24	Ungdomsrådet	29.10.2024
32/24	Hovedutvalget for helse, omsorg og velferd	12.11.2024
47/24	Hovedutvalget for oppvekst og kultur	13.11.2024
110/24	Formannskapet	20.11.2024
	Kommunestyret	

Oppvekstplan Ringerike kommune

Kommunedirektørens innstilling:

Oppvekstplan med oppvekststrategi og forebyggende plan for omsorgssvikt og atferdsvansker 2024-2030 vedtas.

Sammendrag:

Barnevernsreformen, også kalt oppvekstreformen, trådte i kraft 1. januar 2022 og setter søkelys på det helhetlige tilbudet kommunene skal gi til barn og unge. Reformen involverer alle som jobber med barn og unge, og legger vekt på forebygging og tidlig innsats, helhetlige tjenester, samarbeid på tvers av sektorer, kommunal styring og samhandling.

For å lykkes med reformen er god ledelse og styring avgjørende, både i barnevernet og i det generelle arbeidet med barn, unge og familier i kommunen. Reformens mål oppnås best gjennom endringer hos alle som jobber med barn og unges oppvekst. Oppvekstplanen blir derfor et viktig dreiepunkt for alle tjenester rettet mot barn, unge og deres familier. Planen krever forankring og forpliktelser på tvers av kommunens ledelse, sektorer og forvaltningsnivåer, samt økt samarbeid mellom offentlige virksomheter, nærmiljø, frivillige organisasjoner og fritidstilbud.

Kommunen har valgt å utvikle en oppvekstplan som kombinerer både en oppvekststrategi og en forebyggende plan. Ved å integrere disse skapes sammenheng mellom alle strategier og tiltak, noe som gir en helhetlig forståelse av barn og unges behov. Dette muliggjør tiltak som fremmer et positivt oppvekstmiljø, lek og læring, samtidig som utfordringer forebygges.

Strategien gir en overordnet retning for kommunens arbeid de neste årene, uten å spesifisere konkrete tiltak. Den danner også grunnlaget for den lovpålagte forebyggende planen mot omsorgssvikt og atferdsvansker. Planen inneholder forslag til overordnede tiltak som skal videreutvikles i samarbeid med ansatte, ledere, tillitsvalgte og innbyggere.

Oppvekstplanen bygger på, og skal sees i sammenheng med, eksisterende strategier og tiltak. I arbeidet med planen har vi identifisert flere utfordringer i barn og unges oppvekstmiljø, som støttes av funn fra folkehelseoversikten, folkehelseprofilen og oppvekstprofilen.

Ungdomsrådet 29.10.2024

Behandling:

Merknad, foreslått av Anes Alnajjar,

Rådet er positivt innstilt til oppvekstplan med oppvekststrategi og forebyggende plan for omsorgssvikt og atferdsvansker 2024-2030. Rådet ser frem til å være med i videre arbeid.

Leder foreslo voteringsrekkefølge, som ble enstemmig vedtatt.

Avstemming:

Kommunedirektørens innstilling samt merknad fra Alnajjar ble enstemmig vedtatt som Ungdomsrådets råd til Kommunestyret.

UNG - 26/24 Vedtak:

Kommunedirektørens innstilling:

Oppvekstplan med oppvekststrategi og forebyggende plan for omsorgssvikt og atferdsvansker 2024-2030 vedtas.

Ungdomsrådets merknad

Rådet er positivt innstilt til oppvekstplan med oppvekststrategi og forebyggende plan for omsorgssvikt og atferdsvansker 2024-2030. Rådet ser frem til å være med i videre arbeid.

Rådet for personer med nedsatt funksjonsevne 29.10.2024

Behandling:

Leder foreslo voteringsrekkefølge, som ble enstemmig vedtatt.

Avstemming:

Kommunedirektørens innstilling ble enstemmig vedtatt som Rådet for personer med nedsatt funksjonsevnes råd til Kommunestyret

RFF - 31/24 Vedtak:

Oppvekstplan med oppvekststrategi og forebyggende plan for omsorgssvikt og atferdsvansker 2024-2030 vedtas.

Integreringsutvalget 28.10.2024

Behandling:

Leder foreslo voteringsrekkefølge, som ble enstemmig vedtatt.

Avstemming:

Kommunedirektørens innstilling ble enstemmig vedtatt som integreringsutvalgets råd til kommunestyret

IR - 20/24 Vedtak:

Kommunedirektørens innstilling:

Oppvekstplan med oppvekststrategi og forebyggende plan for omsorgssvikt og atferdsvansker 2024-2030 vedtas.

Eldrerådet 28.10.2024

Behandling:

Leder foreslo voteringsrekkefølge, som ble enstemmig vedtatt.

Avstemming:

Kommunedirektørens innstilling ble enstemmig vedtatt som Eldrerådets råd til kommunestyret.

ELD - 36/24 Vedtak:

Kommunedirektørens innstilling:

Oppvekstplan med oppvekststrategi og forebyggende plan for omsorgssvikt og atferdsvansker 2024-2030 vedtas.

Beskrivelse av saken:

Bakgrunnen for oppvekstplanen er barnevernsreformen som trådte i kraft 01.01.2022. Reformen er også kalt en oppvekstreform, fordi reformen omhandler det helhetlige tilbudet en kommune skal gi til sine innbyggere. Den involverer alle som jobber med barn og unges oppvekst. Grunnpilarene i oppvekstreformen er forebygging og tidlig innsats, helhetlig tjenestetilbud, samarbeid på tvers av sektorer, kommunal styring og nærmiljø, frivillige, organisasjoner og fritidstilbud. I arbeidet med denne planen er det identifisert flere utfordringer innenfor barn og unges oppvekstmiljø, som også støttes av blant annet funn i folkehelseoversikten, folkehelseprofilen og oppvekstprofilen.

Utgangspunktet for arbeidet var å utvikle den lovpålagte forebyggende planen for omsorgssvikt og atferdsvansker. Mandatet viste at det var nødvendig med en overordnet strategi for oppvekstområdet for å kunne utarbeide denne planen. Arbeidet startet i februar 2024 og har vært et tverrfaglig prosjekt, med en arbeidsgruppe bestående av representanter fra ulike sektorer og enheter i kommunen. Kommunens medbestemmelsesutvalg har blitt orientert og gitt mulighet til å komme med innspill. Kommunedirektørens ledergruppe, sammen med hovedtillitsvalgt i Fagforbundet og Utdanningsforbundet, har fungert som styringsgruppe.

Å organisere arbeidet på denne måten har vært utfordrende, særlig når det gjelder å sikre inkludering og aktiv deltakelse fra alle. Valg av arbeidsmetode har gjort at prosessen har tatt lengre tid enn opprinnelig planlagt. En av de største utfordringene har vært å tydeliggjøre forskjellen mellom strategien og den forebyggende planen med konkrete tiltak.

Kunnskapsgrunnlaget for planen bygger blant annet på:

- Elevundersøkelser
- Ungdata
- Ungdomskonferansen
- Foreldreundersøkelser i barnehage og skole
- Folkehelseprofil og folkehelseoversikt
- Oppvekstprofilen
- Innspill fra elevrådene
- Kommunens samfunnsdel 2021-2030

Den strategiske planen gir en overordnet retning for kommunens arbeid. I den forebyggende planen er det lagt opp til overordnede tiltak som skal gjennomføres via tverrfaglige prosjekter. Dette er valgt fordi tiltakene kan føre til organisatoriske og strukturelle endringer, samt påvirke oppgaver medarbeiderne har i dag. Målet er å tilrettelegge for gode prosesser i samarbeid med ansatte, ledere og tillitsvalgte.

Oppvekstplanen fremhever behovet for samarbeid på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer, og involverer aktører som familier, nærmiljø og frivillige og offentlige tjenester. Kommunen søker å skape et trygt og inkluderende oppvekstmiljø, hvor barn og unge selv blir hørt og aktivt involvert i beslutninger som påvirker dem.

Verdiene i planen – nyskapende, ærlighet og respekt – danner grunnlaget for hvordan kommunen leverer tjenester til barn og unge. Kommunen satser på nytenkning i tjenesteytingen, samtidig som ærlighet og respekt står sentralt i å bygge tillit og sikre at alle barn blir sett og hørt. Planen integrerer FN's bærekraftsmål, spesielt med fokus på helse, utdanning, redusert ulikhet og samarbeid, for å bygge en bærekraftig fremtid for barn og unge i Ringerike.

Oppvekstplanen har vært på høring i tre uker blant kommunens ansatte og kommunalt foreldreutvalg (KFUR) og hos elevrådene. Innspillene er tatt med i arbeidet med planen. I det videre arbeidet med de foreslåtte tiltakene vil medvirkning fra barn og unge, ansatte og innbyggere bli viktig.

Elevne understreker at det er viktig å bli hørt og få medbestemmelse i saker som påvirker dem, selv om de forstår at de ikke kan bestemme alt. De liker ideen om et støttende lag rundt barnet, men påpeker at lærere og helsesykepleiere ofte er for travle til å gi nok tid og oppmerksomhet. De vektlegger behovet for trygge voksne som kan støtte dem når noe er vanskelig, samt at de voksne må hjelpe med inkludering og si ifra når noen faller utenfor.

For elevene er de viktigste ambisjonene "Barn og unges stemme" og "Kompetanse til å hjelpe barn og unge." De legger stor vekt på å bli hørt, få medbestemmelse og at de voksne rundt

dem har den nødvendige kompetansen til å støtte dem. Elevrådet mener hovedområdene er viktige for en god oppvekst i Ringerike, og trekker frem trygghet, glede, mestring og det å bli sett som avgjørende for å utvikle en god oppvekst.

Elevrådet understreker viktigheten av mestring, trivsel, og at alle barn skal ha venner og en plass på skolen. De ser på lek som en viktig del av læring og mener at "Glede og mestring for alle" er det viktigste hovedområdet. De ønsker også mer synlighet av personer som jobber med psykisk helse i skolen.

Elevrådet støtter satsningene for 2024-2030, men påpeker at barneskolen bør være like viktig som ungdomstrinnet. Elevene vil være med i det videre arbeidet, men melder tilbake at språk og form må være enklere å forstå.

Oppvekststrategien oppsummert

Oppvekststrategien gir en overordnet retning for kommunens arbeid de kommende årene, uten å spesifisere konkrete tiltak eller enheter. Målet er at denne retningen skal danne et fundament for andre planer, aktiviteter, tilbud og prioriteringer som berører barn, unge og deres familier. Strategien bygger videre på, og skal sees i sammenheng med, eksisterende strategier og satsningsområder som blant annet «Bedre tverrfaglig innsats» (BTI), «Helsefremmende oppvekst» (HOPP) og «Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis» (KOSIP).

Strategien legger frem ambisiøse mål for å sikre et godt oppvekstmiljø for barn og unge. Planen krever endringer i arbeidsmetoder, tenkemåter og samarbeidsformer, og vektlegger viktigheten av tverrfaglig samarbeid. Strategien er delt inn i fire hovedområder: barn og unges stemme, samfunnsoppdraget, laget rundt barn og unge, og kompetanseutvikling. Det overordnede målet er å bygge et inkluderende fellesskap og styrke barn og unges trivsel og medbestemmelse.

Barn og unges stemme står sentralt, og strategien legger til rette for arenaer hvor deres meninger og behov blir hørt og tatt på alvor. Dette bidrar til bedre løsninger som fremmer deres trivsel og utvikling. Det er et mål at barn skal oppleve et trygt miljø, hvor de får reell medvirkning i utformingen av tjenester og tiltak, og blir aktive medborgere.

Strategien fremhever også samfunnsoppdraget, der kommunen i samarbeid med frivillige, organisasjoner og innbyggerne tar ansvar for å skape gode oppvekstvilkår og trygge lokalmiljø. Kommunen skal samordne ressurser og skape trygge møteplasser. I tillegg understrekes viktigheten av å styrke laget rundt barnet, med samarbeid på tvers av sektorer og tjenester for å sikre et helhetlige tjenestetilbud.

Forebyggende plan for omsorgssvikt og atferdsvansker oppsummert

Den lovpålagte planen for forebygging av omsorgssvikt og atferdsvansker bygger på strategien. Den inneholder forslag til overordnede tiltak som kommunen vil videreutvikle i samarbeid med barn og unge, ansatte, ledere, tillitsvalgte og innbyggere. Fristen for å levere den forebyggende planen til statsforvalteren var 01.06.24. Vi ba om utsettelse til høsten 2024 fordi vi var midt i arbeidet, og dette ble godkjent av statsforvalteren. Planen oversendes statsforvalter når kommunestyret har vedtatt planen.

Den forebyggende planen legger vekt på tidlig innsats og forebygging for å redusere omsorgssvikt og utvikling av atferdsvansker. Tidlig innsats, som innebærer å gripe inn tidlig i barnas liv eller når problemer oppstår, er en sentral del av planen. Målet er å redusere behovet for inngripende tiltak ved å sikre god oppfølging og samordning av tjenester.

Planen beskriver flere overordnede tiltak og satsinger i kommunen, inkludert BTI-modellen (Bedre Tverrfaglig Innsats), som skal sikre at tjenester samarbeider godt om barn, unge og familier det er knyttet bekymring til. Modellen fokuserer på tidlig identifisering av risikofaktorer og systematisk oppfølging for å forhindre problemutvikling.

Kommunen jobber også med tiltak mot vold i nære relasjoner og seksuelle overgrep gjennom et tverrfaglig samarbeid med flere instanser. Kompetanseheving er viktig for å sikre at ansatte som jobber med barn og unge har kunnskap til å håndtere ulike utfordringer. Dette inkluderer kompetanseløftet i spesialpedagogikk og inkluderende praksis (KOSIP), som skal sikre at barn og unge får skoler og barnehager med høy kvalitet.

For å lykkes med den forebyggende planen, må kommunen videreutvikle samarbeidsstrukturer mellom tjenester og sektorer. Det foreslås å opprette tverrfaglige prosjektgrupper som skal forbedre eksisterende tiltak og organisering, og etablere nye samarbeidsformer for å møte de utfordringene barn og unge i Ringerike står overfor.

Juridiske forhold:

Barnevernloven § 3-1 gir kommunen ansvar for generelle forebyggende tiltak rettet mot barn og unge. Kommunen skal «følge nøye med i de forhold barn lever under» og «finne tiltak som kan forebygge omsorgssvikt og atferdsproblemer» (Prop. 133 L, kap. 21).

Kommunen skal også ha en plan for forebyggende arbeid i tråd med § 15-1 i den nye barnevernsloven, som beskriver kommunens ansvar for å forebygge omsorgssvikt.

Endringer i velferdstjenestelovene:

Barnevernloven, helse- og omsorgstjenesteloven, sosialtjenesteloven og opplæringsloven pålegger tjenestene en samarbeidsplikt, både på systemnivå og i enkeltsaker. Kommunen må legge til rette for samarbeid mellom tjenestene på et overordnet nivå, og tjenestene må også legge til rette for samarbeid i enkeltsaker. Formålet med disse endringene i velferdslovgivningen er å styrke oppfølgingen av utsatte barn og deres familier ved å øke samarbeidet mellom velferdstjenestene. Lovene krever at tjenestene samarbeider med offentlige instanser og andre aktører når det er nødvendig for å gi barnet et helhetlig og samordnet tjenestetilbud. Ved behov skal kommunen bestemme hvilken kommunal instans som har samordningsansvaret.

Økonomiske forhold:

Reformen har som mål å gi kommunene større fleksibilitet og mulighet til å tilpasse barnevernstjenestene etter lokale behov. Dette innebærer også en økonomisk omstilling for kommunene, og det er behov for en plan for hvordan vi skal arbeide med barn og unges oppvekst og det forebyggende arbeidet.

I omstillingsprosesser kan det oppstå dobbeltkostnader, for eksempel når kommunen må opprettholde eksisterende systemer og tjenester samtidig som nye tiltak implementeres. Det kan være behov for ekstra ressurser til opplæring og omstilling for å sikre en smidig overgang, noe som kan øke kostnadene i en overgangsperiode. Slike kostnader er ofte uunngåelige i større omstillingsprosesser, men de er vanligvis midlertidige og vil reduseres etter hvert som de nye systemene og tiltakene blir implementert.

Reformen legger stor vekt på forebygging og tidlig innsats, noe som på lang sikt kan føre til besparelser ved å redusere behovet for mer kostbare tiltak senere.

Forholdet til kommuneplanens samfunnsdel:

Oppvekstplanen har kommunens samfunnsdel 2021-2030 som grunnlag.

I arbeidet vises det spesielt til hovedmål 1.1, Samarbeid for å nå målene, 2.1, Mindre ulikhet, 3.5, God helse og livskvalitet, og 3.8, God utdanning

Kommunedirektørens vurdering:

Kommunedirektøren ser på oppvekstplanen som et viktig skritt i riktig retning for å sikre gode oppvekstvilkår. Med barnevernsreformen som bakteppe, fremhever planen et fokus på tidlig innsats og forebygging, noe som er avgjørende for å redusere behovet for inngripende tiltak. Denne helhetlige tilnærmingen, som involverer alle som jobber med barn og unge, vil styrke kommunens evne til å møte utfordringene våre innbyggere står overfor

Oppvekstplanen, som kombinerer en overordnet strategi med en forebyggende plan, fremhever viktigheten av forebygging og tidlig innsats. Dette er i tråd med kommunens langsiktige målsetting om å sikre gode oppvekstvilkår og redusere behovet for mer inngripende tiltak senere. Planen viser hvordan vi kan bygge robuste fellesskap rundt barn og unge, og den understøtter samarbeidet mellom kommunens sektorer og tjenester, og frivilligheten.

Denne planen er ikke bare et styringsdokument, men en levende strategi som vil utvikles i dialog med barn og unge, ansatte og innbyggere. Kommunens verdier – Nyskapende, Ærlig og Respektfull – skal være gjennomgående i dette arbeidet. Kommunedirektøren ser på oppvekstplanen som et godt fundament for kommunens fremtidige utvikling innen oppvekstfeltet. Den vil sikre gode og trygge oppvekstvilkår for alle barn og unge i Ringerike. Planen balanserer mellom strategisk retning og overordnede tiltak, og den legger til rette for en langsiktig, bærekraftig utvikling av tjenestene.

På denne bakgrunn anbefaler kommunedirektøren at oppvekstplanen for 2024–2030 vedtas.

Tore Isaksen

kommunedirektør

Arkiv: FA-L82, FA-U24
Journalpostnr.: 24/14810 - 1
Saksbehandler: Tewodros
Getachew Abate
Dato: 08.11.2024

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
111/24	Formannskapet	20.11.2024

Utbyggingsavtale - Somma pukkverk

Kommunedirektørens innstilling:

1. Forslag til utbyggingsavtale for «Somma Pukkverk» mellom RIPU AS og Ringerike kommune vedtas.
2. Ringerike kommune overtar vederlagsfritt til fremtidig drift og vedlikehold kommunaltekniske anlegg som er angitt i utbyggingsavtalen.

Sammendrag:

Det planlegges om etablering av adkomst vei til Pukkverket. I forbindelse med dette, skal det etableres fortau, overgangsfelt og teknisk og grønn infrastruktur langs Samsjøveien

Kommunen skal overta følgende anlegg til drift og vedlikehold vederlagsfritt:

- a. Fotgjengerovergang i tilknytting til fortau for kryssing av o_KV1.
- b. o_FO1 - offentlig fortau inkludert forbindelse frem til E16
- c. o_AVG1-3 - annen veggrunn-grøntareal

Beskrivelse av saken:

Detaljregulering for Somma Pukkverk med tilhørende adkomstveg ble vedtatt 18.10.2023.

Området er regulert til steinbrudd og masseuttak. I tillegg er det regulert inn kjøreveg, fortau og annen veggrunn-grøntareal.

Utbyggingsavtalen innebærer kommunal overtagelse av fortau langs Samsjøveien i henhold til detaljplan og tekniske tegninger, krysningspunkter langs Samsjøveien og annen veggrunn i henhold til detaljplan og tekniske tegninger siste versjon datert 28.09.2023 Tiltakene

opparbeides og bekostes av RIPUS AS, som beskrevet i utbyggingsavtalen. Offentlig infrastruktur overtas vederlagsfritt av kommunen til fremtidig drift og vedlikehold. Kommunen har gjennom utbyggingsavtalen kontroll på krav til kvalitet og utførelse av tiltakene.

Avtalen legger opp til at opparbeidelsen av infrastrukturen gjennomføres som 1. byggetrinn med komplette tekniske anlegg og fellesanlegg.

Arealer som ikke overtas av kommunen, skal være private og overtas av huseiere/sameiet innenfor området i fellesskap til fremtidig drift og vedlikehold. Utbygger sørger for overdragelse av private anlegg til huseierne.

Tidligere behandlinger og vedtak:

Utbyggingsavtalen forutsetter at alle tiltak i avtalen som er direkte tilknyttet utbyggingen skal bekostes av utbygger.

Utbyggingen medfører at Ringerike kommune får et nytt fortau, fotgjengers overgang og som må driftes og vedlikeholdes.

Økonomiske forhold:

Utbyggingsavtalen forutsetter at alle tiltak i avtalen som er direkte tilknyttet utbyggingen skal bekostes av utbygger.

Utbyggingen medfører at Ringerike kommune får et nytt fortau, fotgjengers overgang og som må driftes og vedlikeholdes. Estimert økning i drift og vedlikehold kostnad etter overtakelse er kr. 32 500,-/år.

Hvilken betydning har Ringerike kommunes 9 prioriterte FN's bærekrafts mål for denne saken:

Her etableres det infrastruktur som vil ha innvirkning på følgende av målene:

- God helse og livskvalitet: Tilrettelegging i trygt boligområde slik at man kan bevege seg trygt med kort vei til skole og kollektivtransport.

Stoppe klimaendringer: Tilrettelegging for bruk av sykkel og at man kan gå.

Kommunedirektørens vurdering:

Utbyggingsavtalen mellom utbygger og kommunen ivaretar at området utvikles i henhold til den vedtatte reguleringsplanen. Kommunedirektøren ser positivt på at tiltakene i utbyggingsavtalen gjennomføres, slik at adkomstveien kan etableres.

Utbyggingsavtalen er i tråd med lignende avtaler, og sikrer at tiltakene blir gjennomført i henhold til kommunens krav.

Heming Herdlevær
konst. kommunedirektør

Vedlegg:

392-Bestemmelser-Endring 271123

392-Plankart-Endring 271123-Del 1

Vedlegg:

392-Plankart-Endring 271123-Del 2

Vegplan_nyAdkomstvei-Somma-pukkverk_230928

Vegplan_Samsjøvegen_230928

20240913082027367

Arkiv: FE-027, TI-&01
Journalpostnr.: 24/15028 - 1
Saksbehandler: Tom Morten
Bomstad Nilsen
Dato: 06.11.2024

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
112/24	Formannskapet	20.11.2024
	Kommunestyret	

Partnerskap med Kirkens bymisjon - videreføring av avtale

Kommunedirektørens innstilling:

Ringerike kommunestyre viderefører samarbeidet med Kirkens bymisjon med fire nye år, som beskrevet i vedlagte partnerskapsavtale.

Innledning/Bakgrunn:

Kirkens Bymisjon og Ringerike kommune inngikk i 2019 partnerskapsavtale. Avtalens overordnede mål er å samarbeide for å utvikle gode lavterskeltjenester som et supplement til kommunens arbeid til det beste for aktuelle brukergrupper og Ringerike kommunes innbyggere. Partene har avtalt at partnerskapet skal forlenges med fire nye år.

Beskrivelse av saken:

Ringerike kommune og Kirkens bymisjon har de siste fem årene samarbeidet om lavterskeltilbud til kommunens innbyggere. Kommunen yter et årlig driftstilskudd til Kirkens bymisjonen, og Bymisjonen utvikler lavterskeltilbud til mennesker som strever med sine liv innen psykiatri, rus og utenforskap, har behov for ettervern eller opplever ensomhet og trenger noen å ta kontakt med for å komme videre.

Bymisjonen har i løpet av avtaleperioden utviklet tilbud om kafe med 80 sitteplasser inne hele året, i tillegg til 80 sitteplasser ute om sommeren, konditori med kake og bakeproduksjon, vaktmestertjeneste, systue og samarbeider med NAV om arbeidsforberedende trening (AFT). Bymisjonen har etablert tiltaket "FRI Barn og familie", som jobber med Barn og unge hvor en av foreldrene sitter i fengsel, og "Aktiv Fritid" som hjelper til med aktiviteter etter arbeidstid og helger. I tillegg til AFT har Bymisjonen mange deltakere som har blitt uføre, har vært på avrusning eller av andre grunner trenger noe å drive med på dagtid. Disse jobber frivillig i forskjellige deler av virksomheten.

Nye punkter i partnerskapsavtalen:

- Partnerskapsavtalen utvides ved årsskiftet 2024/2025 til å omfatte flyttehjelp. Gjennom flyttehjelpsordningen skal Bymisjonen yte praktisk bistand til Ringerike kommune ved henvendelse om kommunal flyttebistand. Ordningen skal være begrenset til brukere uten egne ressurser, nettverk eller økonomi, og skal dekke

behov for bistand til pakking og kjøring. Ringerike kommune regulerer hvem som får tilbud om flyttehjelp, og det skal etableres samarbeidsrutiner før ordningen trer i kraft. Årlig driftstilskudd fra Ringerike kommune økes med 100.000 kroner, første gang 2025, for å dekke kostnader til ordningen. Ordningen skal evalueres etter et års drift. Tilskuddsnivået videreføres dersom tiltaket videreføres.

- Partene har intensjon om å utvide samarbeidet til å omfatte boligsosialt arbeid. Et slikt tilbud vil bygge på erfaringene fra Bymisjonens bo-team i Tønsberg, og kan omfatte veiledning og praktisk bistand til innbyggere med utfordringer på det private boligmarkedet. Ringerike kommune er vedtaksmyndighet og oppfyller Lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet [boligsosialloven] gjennom sine tjenester. Tilbud som utvikles av kirkens bymisjon skal være en ressurs som Ringerike kommune kan bruke for å supplere og styrke dette arbeidet. Kirkens bymisjon skal søke om private og offentlige tilskudd for å finansiere boligsosialt arbeid. Ringerike kommune skal søke dersom dette er et krav i aktuelle tilskuddsordninger. Dersom kommunalt tilskudd er nødvendig utover vedlagte partnerskapsavtale, vil dette legges fram for politisk behandling.

Økonomiske forhold:

Driftstilskudd fra Ringerike kommune til Kirkens bymisjon var ved oppstart av partnerskapet i 2019 1.200.000 kroner årlig. Beløpet er årlig prisjustert med kommunal deflator, og utgjør for 2025 1.422.000 kroner. I tillegg til dette kommer 100.000 kroner til etablering av flyttehjelpsordning. Driftstilskuddet for 2025 vil totalt utgjøre 1.522.000.

Den nye flyttehjelpsordningen skal evalueres før årsskiftet 2025/2026 og tilskuddet på 100.000 kroner knyttet til flyttehjelp videreføres dersom ordningen videreføres.

Forholdet til kommuneplanens samfunnsdel:

Bærekraftsmål 10: Mindre ulikhet. Gode lavterskeltilbud fremmer inkludering og tilhørighet for innbyggerne.

Bærekraftsmål 3: God helse og livskvalitet. Gode lavterskeltilbud forebygger utenforskap og psykisk uhelse.

Kommunedirektørens vurdering:

Kommunedirektøren vurderer Kirkens bymisjon som en viktig ideell aktør som yter gode lavterskeltilbud til befolkningen i Ringerike kommune. Kommunen ønsker at det skal være tilbud som passer for alle i samfunnet, og har derfor inngått partnerskapsavtaler med flere ideelle aktører som til sammen sørger for en god bredde i tilbudene. Lett tilgjengelige lavterskeltilbud for ulike brukergrupper er en viktig forutsetning for å forebygge ensomhet og utenforskap, og utgjør dermed en viktig del av folkehelsearbeidet i kommunen. Ringerike kommunes driftstilskudd er nødvendig for at Bymisjonen skal kunne opprettholde et godt tilbud til glede for innbyggerne. Kommunedirektøren anbefaler at vedlagte partnerskapsavtale mellom Ringerike kommune og Kirkens bymisjon vedtas.

Christine Myhre Bråthen
kommunalsjef helse og omsorg

Heming Herdlevær
konst. kommunedirektør

Vedlegg:
Partnerskapsavtale Kirkens bymisjon 2025-2028.docx

Arkiv: FE-033, FA-D20,
TI-&17
Journalpostnr.: 21/2791 - 15
Saksbehandler: Roger Mathiesen
Dato: 25.10.2024

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
113/24	Formannskapet	20.11.2024
	Kommunestyret	

Revidert selskapsavtale Ringeriksbadet IKS

Kommunedirektørens innstilling:

Revidert selskapsavtale for Ringeriksbadet IKS vedtas

Sammendrag:

Kommunestyret skal vedta selskapsavtaler for IKS som kommunen er en del av. Ringeriksbadet IKS ser behov for å revidere gjeldende avtale på bakgrunn av justeringer i IKS-loven og endret styresammensetning med ansattrepresentant.

Innledning/Bakgrunn:

Ringeriksbadet IKS har i ekstraordinært representantskapsmøte 10.09.2024 godkjent forslag til ny selskapsavtale. På bakgrunn av overenskomst med Fagforbundet vil det nå være ønskelig med en endret styresammensetning og en fullverdig ansattrepresentant i styret.

På bakgrunn av dette og et enstemmig styrevedtak ble det utarbeidet endringer i selskapsavtalen.

I og med at IKS-loven også har hatt justeringer i inneværende år, har selskapet fått hjelp av juridisk avdeling i Ringerike kommune for å gjøre nødvendige justeringer på selskapsavtalen.

Beskrivelse av saken:

Ny avtale ligger vedlagt sammen med protokoll fra representantskapsmøte. Endringer i avtalen er markert med gult, og det er ingen vesentlige endringer som påvirker selve driften av Ringeriksbadet.

Juridiske forhold:

Endringer av denne art skal etter IKS-loven § 4 vedtas av kommunestyret.

Økonomiske forhold:

Endringen vil ikke påvirke kommunens økonomiske avtaler knyttet til Ringeriksbadet IKS.

Kommunedirektørens vurdering:

Selskapsavtalen er vedtatt av representantskapet i Ringeriksbadet IKS, og kommunedirektøren har ingen bemerkninger til endringene.

Tore Isaksen
kommunedirektør

Vedlegg:

Protokoll Ekstraordinært Representantskapsmøte 100924.docx
Selskapsavtale Ringeriksbadet Iks - med endringer fremhevet

Arkiv: FE-611, FA-D11
Journalpostnr.: 24/3459 - 17
Saksbehandler: Marianne
Hallingby
Dato: 18.10.2024

Saksframlegg

Saknr.	Utvalg	Møtedato
114/24	Formannskapet	20.11.2024
	Kommunestyret	

Leieavtale for skileikanlegg Ådal IL - til godkjenning

Kommunedirektørens innstilling:

1. Ringerike kommune inngår en langsiktig leieavtale med Ådal IL og leieavtalen godkjennes

Sammendrag:

Kommunestyret har den 05.09.2024 i sak 115/24 vedtatt videre arbeid med bruk av kommunal grunn til å opparbeide et skileikanlegg ved Møltemyra idrettsanlegg på gnr/bnr 274/32 på Hallingby.

Kommunedirektøren fikk i oppdrag å lage et utkast til en langsiktig avtale. Avtalen framlegges herved for politisk behandling.

Beskrivelse av saken:

Ådal idrettslag søker om tillatelse til bruk av grunn til opparbeidelse av aktivitetsområde for å etablere, drifte og vedlikeholde et skileikanlegg ved Møltemyra idrettsanlegg på Hallingby.

Søknaden gjelder et tilleggsareal til eksisterende arealer som idrettslaget disponerer på gnr/bnr 274/32.

Arealbehovet for skileikanlegget er på ca 12,1 dekar. Avtalens varighet er på 30 år, med mulighet for forlengelse.

Økonomiske forhold:

Anlegget skal primært driftes av Ådal IL og Ringerike kommune skal ikke ha noen form driftsansvar. Ådal IL håper å fullfinansiere prosjektet med egne midler, prosjektmidler og tilskuddsmidler.

Kommunen forutsetter at tiltakshaver bekoster alle omkostninger med prosjektering, drift og vedlikehold av foreslått skileikanlegg.

Kommunen stiller kommunal grunn til disposisjon ved en langsiktig avtale, dette for å sikre spillemidler.

Kommunedirektørens vurdering:

Kommunedirektøren ser positivt på at det etableres et skileikanlegg på Møltemyra idrettsanlegg for å legge til rette for sosialt fellesskap, tilhørighet og fysisk aktivitet.

Kommunedirektøren anbefaler at avtalen godkjennes.

Tore Isaksen
kommunedirektør

Vedlegg:

Vedlegg 1. Kartutsnitt - viser ønsket tilleggsareal

Vedlegg 2. Leieavtale Skileikanlegg Ådal IL gnr 274 bnr 32

Vedlegg 3. Vedtak KS 05.09.2024 sak 115-24 Prinsippavklaring

Arkiv: FE-144, FA-C40
Journalpostnr.: 24/14128 - 1
Saksbehandler: Kristine Sørsdal
Fodnæss
Dato: 16.10.2024

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
49/24	Hovedutvalget for oppvekst og kultur	13.11.2024
115/24	Formannskapet	20.11.2024

Kan vi kunsten?

Kommunedirektørens innstilling:

Kunststrategien for Ringerike kommune for perioden 2024-2028 legges på høring.

Sammendrag:

Kunststrategien er utviklet med mål om å integrere kunsten som en sentral del av samfunnsutviklingen, identitetsskapingen og trivselen i regionen.

Kunst og kultur er utvilsomt essensielle faktorer i å styrke fellesskapet, gi bedre livskvalitet og bidra til en bærekraftig utvikling. Gjennom identifisering, og forbindelse med FNs bærekraftsmål, viser strategien hvordan kunst kan være en katalysator for positive fotspor i flere deler av lokalsamfunnet.

Strategien tar for seg nødvendigheten av en profesjonell tilnærming til kunst, fra tidlig involvering i byggeprosjekter til utvikling av og forvaltning av kunstverk. Det er viktig å forstå at investering i kunst ikke bare er en utgift, men et verdiskapende tiltak som beriker samfunnsopplevelsen, fremmer kreativitet og bygger broer mellom ulike sosiale lag.

Ringerike kommune har et klart mål for å utvikle en kultur hvor kunstnerisk utfoldelse oppmuntres, og hvor samarbeid på tvers av sektorer og med innbyggerne legges til grunn for suksess. Ved å involvere kunstnere og bruke kunsten for å sette historien i en ny kontekst, skape plattformer for samarbeid, og synliggjøre allerede eksisterende kunstverk, kan vi bidra til styrket identitet og stolthet, samt en mer inkluderende samfunnsstruktur.

Innledning/Bakgrunn:

Ringerike kommune har ingen tidligere kunststrategier å vise til, og har dermed manglet verktøy og visjon for kunst i det offentlige rom. Beslutningen om utarbeidelse av en egen kunststrategi for kommunen ble vedtatt i Formannskapetets Strategi og plan (19/23) 15.03.2023 og Kommunestyret (45/23) 30.03.2023. Arbeidet med selve strategien starte opp etter kulturstrategien Taktskifte 2023-2027 ble vedtatt i august 2023.

Beskrivelse av saken:

Arbeidet med å utforme kunststrategien har i stor grad basert seg på dypdykk i kunstplaner og strategier fra norske og danske kommuner, og samtaler om både gode og dårlige kunststrategier med referansekommunene Moss, Lillestrøm og Bærum, samt Viken Fylkeskommune og NOKU (Norsk kulturforum). Internt i Ringerike kommune har det blitt benyttet en tverrfaglig faggruppe bestående av representanter fra samfunn og næring, eiendom, vei, park og idrett og utbygging. Det har også blitt lagt stor vekt på funn fra arbeidet med å utforme kulturstrategien TAKTSKIFTE 2023-2027.

Kunststrategien legger særlig vekt på hva kunst kan tilføre samfunnet av gode opplevelser gjennom mestring, aktivitet, fellesskap, egenverd og stolthet. Alle faktorer med helsefremmende effekter, og et godt bidrag til den generelle folkehelsen. Med riktig grep kan kunst gjøre oss bedre rustet for en bærekraftig samfunnsutvikling, med styrket kompetanse og næringsliv – en merverdi for hele samfunnet!

Kunststrategien er delt inn i hovedtemaene:

- Kinderegg for sosial bærekraft, hvordan kan det påvirke oss?
- Stolthet og fordom inn i fremtiden, historie og identitetsbygging
- Kunsten her vi bor, trivsel og verdiskapning
- Lokal skaperkraft, utfoldelse og innovasjon
- Kunsten å vise frem kunst, med profesjonell tilnærming
- En ny vår, for eksisterende kunst
- Verktøykassa
- Veileder for kunstprosjekter
- Kunsten å avsette tid og midler
- Profesjonell kuratering
- Samarbeidsprosjekter
- Kunstdatabase

Juridiske forhold:

Kulturlovgivning: Kommuner må følge nasjonale kulturlover og -forskrifter som kan omfatte krav til kunstnerisk samarbeid, forvaltning av offentlige midler til kunst, og regulering av offentlige utsmykninger.

Eierskap og opphavsrett: Det er viktig å håndtere opphavsrett når det gjelder kunstverk. Dette inkluderer avtaler med kunstnere om eierskap, bruksrettigheter og eventuelle vederlag ved videreutnyttelse.

Offentlige anskaffelser: Når kommunen skal kjøpe kunst, må de følge reglene for offentlige anskaffelser, noe som kan innebære anbudsprosesser avhengig av beløpets størrelse.

Kulturminneloven: Hvis kunsten eller kunstprosjektene involverer kulturhistoriske områder, kan kulturminneloven komme til anvendelse, noe som kan pålegge kommunen restriksjoner eller forpliktelser.

Samfunnsplanlegging: Kunststrategier må også vurderes innenfor rammene av lovverk som regulerer bygnings- og arealplanlegging, da kunstverk ofte plasseres i offentlige rom.

Økonomiske forhold:

Det følger ingen direkte økonomiske konsekvenser med vedtatt kunststrategi. Oppfølging av strategien vil være gjenstand for årlig politisk behandling i forbindelse med budsjett og økonomiplan.

Avsetning til kunst i større renoverings- og utbyggingsprosjekter er vanlig også i dag. Endringen her ligger i forutsigbarhet og profesjonalisering av ressurser til planlegging, samt integrasjon og vedlikehold av kunsten.

For øvrig planlegging av kunstprosjekter og utvikling vektlegges samarbeid med andre institusjoner og finansieringskilder, både offentlige og private.

Forholdet til kommuneplanens samfunnsdel:

Kunststrategien baserer seg, på lik linje som kulturstrategien Taktskifte 2023-2027, på målformuleringer fra gjeldene samfunnsdel av kommuneplanen. Det kan spesielt trekkes frem:

- «Ringerike skal være en attraktiv bokommune»
- «Helse i alt vi gjør, og aktivitet for alle»
- «Økt verdiskapning»
- «kompetanse for fremtiden»
- «vekst og utvikling av by og lokalsamfunn»
- «Hønefoss skal være attraktiv som bosted, handelsby og regionhovedstad»
- «kommunen skal være en effektiv og spennende organisasjon, god kvalitet på tjenestene», «attraktiv arbeidsplass», «nyskapende»

Kommunedirektørens vurdering:

Kunststrategien er en grundig og fremtidsrettet plan som tar høyde for samfunnsbehov, kulturarv, og innovasjon. Ved å prioritere kunst, kan vi bidra til et mer engasjert og inkluderende samfunn hvor alle innbyggere får muligheten til å oppleve, skape og yte. Dette er ikke bare en investering i kunst, men en investering i livskvalitet, økonomisk vekst og et mer bærekraftig Ringerike.

Tore Isaksen
kommunedirektør

Vedlegg:
KUNSTSTRATEGI versjon 100

Arkiv: FE-145
Journalpostnr.: 24/14055 - 34
Saksbehandler: Roger Mathiesen
Dato: 08.11.2024

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
116/24	Formannskapet	20.11.2024
	Kommunestyret	

Hørings svar til budsjett 2025 og Handlingsplan 2025-2028

Kommunedirektørens innstilling:

De innkomne hørings svarene tas til orientering

Sammendrag:

«Skriv her»

Innledning/Bakgrunn:

Kommunedirektøren la frem sitt forslag til budsjett 2025 og handlingsplan 2025-2028 i formannskapetets møte 16. oktober 2024. Formannskapet behandlet sak 94/24 i sitt møte 22. oktober og sendte budsjett og handlingsplan ut på høring med høringsfrist 7. november.

Beskrivelse av saken:

Det har kommet inn 26 hørings svar innen fristen og alle er samlet i dokumentet vedlagt denne saken. Budsjett og handlingsplan har også vært behandlet i Eldrerådet, Integreringsutvalget, Rådet for personer med nedsatt funksjonsevne og ungdomsrådet. Protokoller fra disse møtene er også vedlagt saken. Mange av hørings svarene uttrykker bekymring for bemanningen og innsparinger i de største kommunale tjenestene, spesielt skole og barnehage, men også i helsesektoren og tekniske tjenester. Bekymringen knytter seg til muligheten for å drive forebyggende arbeid, sykefravær blant de ansatte og oppfølging av barn i skole og barnehage. Innkjøpsbudsjettene i barnehagene blir også nevnt i flere svar og om økt behov etter merkbar prisvekst og budsjett som ikke har blitt prisjustert.

Kommunedirektørens vurdering:

I en høringsrunde skal fokuset være på de temaene som krever prioriteringer og hvor vi står i vanskelige valg. Gjennom hørings svarene er det kommet frem mange momenter og tilbakemeldinger som er viktige i den videre prosessen. Kommunedirektøren ser at det er stor bekymring knyttet til bemanningssituasjonen i flere deler av kommunen. Kommunens økonomiske rammer viser at det kreves tøffe prioriteringer, og vi må ha økt fokus på å levere kommunale tjenester på mest mulig effektiv og smidig måte. Ta godt vare på de ansatte vi har og sette dem i stand til å utføre en god jobb. Vi ser også gjennom de økonomiske rammene at kommunen kan ikke løse alt, og pårørende, frivillige og enkeltmenneske må

forberede seg på å bidra til at vi som innbyggere har en god hverdag. Dette vil kreve en innsats fra alle og fremtvinge nye måter å løse arbeidshverdagen på.

Heming Herdlevær
konst. kommunedirektør

Vedlegg:

Høringsuttalelser til budsjett 25 og HP25-28.pdf

Saksprotokoll behandling i rådene - budsjett 2025 og handlingsplan 2025-2028.pdf

Saksframlegg

Saksnr.	Utvalg	Møtedato
117/24	Formannskapet	20.11.2024
	Kommunestyret	

Budsjett 2025 og Handlingsplan 2025-2028 - Ringerike kommune

Kommunedirektørens innstilling:

1. Fremlagte forslag til HP 2025-2028 for Ringerike kommune godkjennes, med de føringer og premisser som fremgår av dokumentet.
2. Driftsbudsjettet for 2025 vedtas i samsvar med kommunedirektørens forslag i skjema etter forskriftens §5-4 første ledd - bevilgningsoversikt drift, med de endringer som følger av kommunestyrets vedtak.
3. Nettobevilgninger til tjenesteområdene vedtas i samsvar med kommunedirektørens forslag etter forskriftens §5-4 annet ledd, bevilgningsoversikt drift pr budsjettområde med de endringer som følger av kommunestyrets vedtak.
4. Kommunedirektøren gis fullmakt til å fordele budsjetttrammene ned til den enkelte sektor i henhold til den administrative lederstruktur.
5. Kommunedirektøren gis fullmakt til å fordele lønnsvekst og pensjonsjusteringer, når disse blir kjent, på de enkelte tjenesteområdene i henhold til sentral avsetning.
6. Kommunedirektøren gis fullmakt til å gjøre administrative budsjettjusteringer ved organisasjonsendringer på tvers av rammeområdene dersom disse ikke har resultatmessig konsekvens.
7. Kommunedirektøren gis i medhold av KommuneLOven § 13-1, 7 ledd fullmakt til å inndra og omdisponere stillinger som et ledd i gjennomføring av vedtatte økonomiske rammer.
8. Det avsettes netto 44 millioner kroner til disposisjonsfond i 2025.
9. Investeringsbudsjettet for 2025 vedtas i samsvar med de tiltak og den finansiering som fremgår kapittel for investeringsbudsjettet, jf skjema etter forskriftens §5-5 - Bevilgningsoversikter investering, med de endringer som følger av politisk vedtak.
10. Ringerike kommune tar opp inntil 160 143 000 kroner i lån til finansiering av de investeringsprosjekter som det vedtatte budsjett forutsetter gjennomført i 2025, jf. kommunelovens §14-15 første ledd og kirkelovens § 15 sjette ledd. Avdragstid vurderes på bakgrunn av kommunestyrets vedtak vedrørende avdrag på lån, dog slik at krav om minimumsavdrag oppfylles. Kommunedirektøren gis fullmakt til å velge finansieringskilde og akseptere øvrige lånevilkår. Kommunedirektøren gis anledning til å refinansiere alle lån i låneporteføljen til Ringerike kommune som krever det i budsjettåret 2025, og står fritt til å

betale budsjetterte avdrag på de lån en finner formålstjenlig, uavhengig av opprinnelig vedtak.

11. Ringerike kommune tar opp lån til videre utlån i Husbanken (startlån) inntil 100 millioner kroner, jf. kommunelovens § 14-17. Kommunedirektøren gis fullmakt til å akseptere øvrige lånevilkår.

12. Skatt på inntekt og formue for 2025 fastsettes etter den maksimalsats Stortinget fastsetter.

13. I medhold av eiendomsskatteloven §§ 2 og 3 skal det skrives ut eiendomsskatt på alle faste eiendommer i hele kommunen.

a) Den generelle skattesatsen som skal gjelde for de skattepliktige eiendommer settes til 4 promille. I medhold av eiendomsskatteloven § 12 bokstav a differensieres satsene ved at den skattesats som skal gjelde for bolig- og fritidseiendommer settes til 2,5 promille med et bunnfradrag på 400 000 kroner.

b) Eiendomsskatten betales i tre terminer.

c) Ved taksering og utskrivning av eiendomsskatt benyttes kommunens eiendomsskattevedtekter.

d) Nye boliger fritas for eiendomsskatt i 2 år

e) Lokal reduksjonsfaktor på 30 prosent som i vedtak desember 2022 ble satt til å gjelde kun "næringsseiendom" skal fra og med 2025 gjelde alle eiendommer.

14. Gebyrer, avgifter og brukerbetalinge fastsettes ut ifra de til enhver tid gjeldende lover, forskrifter og retningslinjer.

15. Gebyrer, avgifter og brukerbetalinge for 2025 vedtas i tråd med "Prisliste kommunale tjenester". Prislisten suppleres med gebyrreglement for vigsel.

16. Nye gebyrer, avgifter og brukerbetalinge gjøres gjeldende fra 1. januar 2025 dersom ikke annet er fastsatt.

17. Mål og resultatkrav for tjenesteområdene fastsettes i samsvar med budsjettdokumentet.

18. Driftstilskudd til Ringerike kirkelige fellestråd for 2025 settes til 25 000 000 kroner. Investeringsstilskudd settes til 7 000 000 kroner.

19. Ordførers godtgjørelse settes til 100 prosent av stortingsrepresentantens godtgjørelse. Varaordførers godtgjørelse settes til 76,5 prosent av ordførers godtgjørelse. Øvrige folkevalgte godtgjørelse følger kommunens godtgjøringsreglement.

Sammendrag:

Kommunedirektørens fullstendige forslag til budsjett 2025 og HP 2025-2028 finnes på kommunens hjemmesider (<https://www.ringerike.kommune.no/>) eller gå direkte til dokumentet på denne linken: https://pub.framsikt.net/2025/ringerike/bm-2025-kommunedirekt%C3%B8rens_forslag_budsjett_2025#/

Innledning/Bakgrunn:

Kommunestyret skal en gang i året vedta budsjett for kommende driftsår. Budsjettet er bindende for organisasjonens arbeid i budsjettåret. Det skal også vedtas en handlingsplan som skal omfatte neste fireårsperiode. Handlingsplanen skal synliggjøre økonomiske konsekvenser de etterfølgende år av tiltak i årsbudsjettet og gi uttrykk for kommunens mål og strategier basert på kommuneplanens langsiktige deler. Kommunedirektøren har ansvar for å

fremme forslag til årsbudsjett og handlingsplan. Formannskapet har ansvar for å innstille til kommunestyret. Innstillingen skal legges ut til alminnelig ettersyn tidsnok til at allmennheten får anledning til reelt å vurdere de fremsatte forslag og senest 14 dager før innstillingen behandles av kommunestyret. Kravet om alminnelig ettersyn gjelder likevel ikke ved innstilling som gjelder endringer i årsbudsjettet eller økonomiplanen. Det er kommunestyret selv som vedtar årsbudsjett og handlingsplan, og vedtaket skal fattes innen utgangen av året før det aktuelle budsjettåret. AMU (arbeidsmiljøutvalget) hadde budsjett på sin sakliste i juni 2024, og deres forslag om satsingsområder vedlegges saken.

Beskrivelse av saken:

Grunnlaget for kommunedirektørens arbeid med budsjett og handlingsplan er gjeldende kommuneplan, sist vedtatte handlingsplan 2024-2027, kommunestyrets ulike vedtak, informasjon fra formannskapets strategikonferanse, tertialrapporter gjennom året og sentrale føringer fra statsbudsjettet. Kommunedirektøren presenterte sitt forslag for formannskapet i møte 16.10.2024. Det foreslås endringer i kommunens prisliste for kommunale tjenester. Prislisten er integrert i handlingsplandokumentet og vedtas som en del av budsjett 2025. Formannskapet la budsjettsaken med saksprotokoll ut til høring i sitt møte 22. oktober. Endelig behandling i formannskapet blir 20. november med innstilling til kommunestyret. Kommunestyret behandler sak om budsjett 2025 og Handlingsplan 2025-2028 i sitt møte 12. desember.

Juridiske forhold:

Spesielt kommunelovens §§ 14-1 og 14-2 som beskriver kommunestyrets plikter i forbindelse med økonomiplaner og økonomisk risikostyring.

Økonomiske forhold:

Balanse i økonomien er en viktig forutsetning for et godt tjenestetilbud over tid. Det bør også være en målsetting om å bygge opp fondsreserver for å møte fremtidige behov og variasjoner i driften, samt bygge opp egenkapital til investeringer. Årsbudsjettet er en bindende økonomisk plan for hele kommunens tjenesteleveranse. Skjer det endringer i løpet av budsjettåret som får betydning for årets inntekter eller utgifter skal det foretas nødvendige endringer i budsjettet. Endringer som påvirker de økonomiske rammene i sektorene eller de sentrale budsjettpostene skal vedtas av kommunestyret. Kommunedirektøren har i år lagt inn forslag til endringer i eiendomsskatten. Ringerike kommune innførte fra 2023 en lokal reduksjonssats på 30 prosent av takstgrunnlaget spesielt for "næringseiendom". Budsjettgrunnlaget for handlingsplanperioden 2025-2028 legger til grunn at satsen for eiendomsskatt for bolig- og fritidseiendom økes fra 1,5 promille til 2,5 promille og beholder bunnfradraget. I tillegg vil reduksjonsfaktoren på 30 prosent også gjelde for bolig- og fritidseiendommer slik at beregningsgrunnlaget for bolig- og fritidseiendommer dermed blir lavere enn i 2024. Dersom promillen på bolig- og fritidseiendommer ikke justeres opp med 1 promille, slik kommunedirektøren foreslår i sitt vedtak, og takstgrunnlaget justeres ned med 30 prosent vil inntekten til kommunen synke fra rundt 69 millioner kroner til rundt 53 millioner kroner i 2025.

Forholdet til kommuneplanens samfunnsdel:

Kommuneplanens samfunnsdel er med i grunnlaget for utarbeidelse av budsjett og handlingsplan. Budsjett og handlingsplan skal fordele ressurser og definere tiltak og strategier slik at hovedmålene i samfunnsdelen oppnås på sikt.

Kommunedirektørens vurdering:

Forslaget til budsjett 2025 og handlingsplanen for perioden 2025 til 2028 representerer et tydelig veiskille for Ringerike kommune. Det vi nå står overfor er en situasjon hvor flere forhold samtidig legger begrensninger på handlingsrommet til kommunen. Siden 2022 har økte energikostnader, høyere renter og et generelt økt kostnadsnivå preget hele den norske økonomien. Effekten er stor for husholdningene, bedriftene og kommunene. Utgiftene til økonomisk sosialhjelp er den utgiftsposten som stiger sterkest, samtidig som

skatteinngangen svikter. Dette gir oss både økte utgifter og lavere inntekter. Vi må tilpasse oss en enda strammere økonomisk virkelighet, med behov for å redusere kostnadene og effektivisere driften ytterligere. Dette vil medføre reduksjoner i tjenestene, både i form av tjenester på et lavere nivå og at enkelte tjenester legges ned. Utfordringen blir å tilpasse driften til de økonomiske realitetene, uten at dette går for mye på bekostning av velferden til innbyggerne. Kommunen vil ikke kunne møte og dekke alle forventingene en stadig utvikling av velferdssamfunnet har ført til. Vi må være til for dem som trenger oss aller mest. Denne gruppen må få dekket de grunnleggende behovene for å kunne ha et anstendig liv. Det bekymrer oss at denne gruppen er i vekst og blir stadig større. Det må derfor gjøres harde prioriteringer og omstillinger for å sikre at vi leverer gode tjenester til de som trenger oss mest, med de rammene vi har. Det vi nå legger frem er et budsjett for omstilling til en drift med lavere ressursinnsats. En slik omstilling må ta noe tid, og må gjøres på en god måte. Den viktigste oppgaven i dette budsjettet er derfor å rigge kommunen til å møte den økonomiske hverdagen vi er midt oppe i. Vi må stramme inn de økonomiske rammene og bruke energien på hva vi får ut av de store ressursene kommunen disponerer, og ikke bruke energien på de midlene vi ikke har. I handlingsplanperioden mangler vi om lag 5 prosent. De lokalpolitiske prioriteringene vil dreie seg om å prioritere hvilke tjenester som skal skjermes mest mulig. Videre å ha fokus på nye måter å drive tjenestene på for å imøtekomme endrede behov hos innbyggerne i en tid med reduserte budsjetter. Stortinget har vedtatt å endre inntektssystemet til kommunene i et forsøk på å jevne ut forskjeller. Ringerike kommune er en av kommunene som har fått et styrket økonomisk utgangspunkt inn i 2025 etter endringene. 2024 blir et økonomisk "uår" for Ringerike kommune med et kraftig negativt resultat som vil svekke kommunens disposisjonsfond vesentlig. Kommunens budsjett for 2025 og økonomiske plan for 2026-2028 legger til grunn en vekst i inntektene fra staten på 7,5 prosent i 2025. Som er betydelig høyere enn den kommunale deflatoren som er satt på 4,1 prosent. Kommunen får dermed en god realvekst i de frie inntektene som består av skatt og rammetilskudd. Økningen er imidlertid ikke tilstrekkelig til at kommunen kan opprettholde driftsnivået fra 2024. For å øke opplevd kvalitet i tjenestene har vi i dag, og vil i fremtiden, nytte godt av kommunens samarbeid med frivillige og ideelle organisasjoner. Disse bidrar som et godt supplement inn i tjenestene og løfter opplevelsen for innbyggere som mottar hjelp. Dette samarbeidet må videreutvikles med fokus på å gjøre hverdagen best mulig for innbyggerne i Ringerike. Vi har gode tjenester, og vi har en godt fungerende organisasjon med over 2 000 ansatte med høy kompetanse og motivasjon. Kommunedirektøren er overbevist om at vi vil greie å omstille oss i takt med endringene i rammene slik at vi fortsatt skal levere gode nok tjenester til innbyggerne i Ringerike kommune.

Heming Herdlevær

konst. kommunedirektør

Vedlegg:

Budsjett 2025 og HP 2025-2028 på 1-2-3 (1).pdf

AMUs innspill til Budsjett og handlingsplan 2025.pdf